

MIODRAG MILIN

**REZISTENTA ANTICOMUNISTA
ÎN
MUNTII BANATULUI**

Editura Marineasa
Timisoara

CUPRINS

Cuvânt înainte

MEHADIA

Petre (Tica) Artinescu
Maria Artinescu

IABLANITA

Zaharia Marineasa
Dumitru Petchescu
Nicolae Târziu

PLUGOVA

Ioana (Jeni) Laitin, casatorita Buba
Nicolae Stolojescu

GLOBURAU

Nicolae Buba

BREAZOVA (BORLOVENII NOI)

Dionisie Careba
Mihai Careba
Nicolae Ciurica

Indice

MEHADIA

PETRE (TICA) ARTINESCU

9 noiembrie 1949

Declaratie

Subsemnatul Petre Artinescu, din comuna Mehadia, Jud. Severin, nascut în anul 1923, luna iunie, fiul lui Gheorghe si Stana, necasatorit, serviciul militar satisfacut la regimentul 17 Infanterie Lugoj, gradul Sergeant, ctg. 1945, de profesie zidar, carte stiu 7 clase primare, am fost condamnat la 5 ani închisoare corectionala pentru bataie cu ostasi sovietici, cu ultimul domiciliu la Mehadia Nr.53, Jud. Severin, prin prezenta declar urmatoarele:

În luna octombrie 1948, am fugit de la închisoarea civila Bucuresti, dupa care am venit în comuna si am stat ascuns acasa cca. 1 luna jumătate.

Într-o deplasare pe care am facut-o de acasa înspre coliba, în drum am întâlnit trei oameni armati cu arme la ei. M-au oprit si m-au întrebat cine sunt, iar eu le-am raspuns.

Acestia erau: Cristescu Gheorghe, Petchescu Ioan si Siscovici Radoi, care dupa aceea m-au întrebat pentru ce am fost condamnat.

Eu le-am spus pentru ce si atunci Petchescu a spus ca eu nu sunt politic. Ei au plecat înspre Plugova, iar eu m-am dus la coliba.

Nu dupa mult timp am auzit ca pe Petchescu si pe profesor i-a prins. Dupa 2 sau 3 zile au venit la coliba si mi-au spus parintii ca într-o sâmbata dimineata s-a întâlnit în piata cu un om de la Plugova pe care îl chema Chiru si le-a spus ca umbla Cristescu sa ma întâlneasca.

Daca vreau sa ma întâlnesc cu el, nu îmi amintesc data, dar seara

la 9 ore ma pot întâlni cu el la Globul Rau în gradina lui Bozariu Iritescu Gheorghe, seara la orele 8-9.

Atunci am plecat de acasa înspre Globul Rau, unde într-adevar l-am întâlnit pe Cristescu.

L-am întrebat de ce m-a cautat, si mi-a spus sa ma duc cu el si în noapte pe la orele 11 am plecat. Eu l-am întrebat unde mergem, iar el mi-a raspuns ca am sa vad.

Am iesit sus pe deal, de unde am coborât la gara la Crusovat. Când am ajuns aproape de ace la intrarea în gara, mi-a spus sa stau putin si sa-l astept în locul acela pâna fluiera el.

L-am vazut ca s-a dus înspre cabina. Cu ce persoana a vorbit nu stiu si nici nu l-am întrebat.

Dupa vreo 10-15 minute a fluierat si am plecat din locul în care eram la el. Mi-a spus ca trebuie sa mergem la Crusovat, iar eu l-am întrebat la ce si mi-a spus ca am sa vad. Am plecat. Când am ajuns, l-am vazut ca bate la o fereastră.

A iesit un om afara, nu l-am cunoscut, dupa aceea am auzit ca îl cheama Storojescu Pavel zis Paun. Împreuna cu el m-au bagat în grajd si a spus ca pâna nu se face ziua trebuie sa mergem la Mehadica. Atunci a scos o arma pe care a luat-o cu el.

Am plecat împreuna toti trei înspre Mehadica. Am ajuns pâna la o casa unde era un batrân, o batrâna si doi copii, unul era de 23 ani, iar celalalt de 19-20 ani, pe care îl chema Lica. Am stat acolo nu-mi amintesc 4-5 zile.

A doua seara a venit la noi parintele Rateg si înca doua domnisoare pe care nu le cunosc si înca un taran tot din sat. Parintele ne-a adus o sticla cu miere de stup si niste pâine. Ce s-a discutat între Cristescu si parintele nu stiu, fiindca nu am ascultat.

A mai venit si în restul de seri parintele, pâna când într-o seara a spus ca mai bine sa ne ducem la o coliba ca stam mai linistiti.

Împreuna cu acest baiat Lica am plecat. Am trecut pe la capul satului si am luat-o pe un câmp, si dupa vreo ora si jumatate am ajuns la acea coliba. La coliba era un tânar si o tânara ce erau de atunci casatoriti. Nu le stiu numele, fiindca nici nu m-au interesat, însa am

stat acolo 3-4 zile, pâna când într-o seara a venit iar Lica si ne-a luat.

Am venit la el acasa, unde iar l-am gasit pe parintele si pe Paun.

Au spus ca nu mai putem sta pe acolo si ar fi bine sa ne mutam în alta parte. Dupa ce s-au gândit ei, au spus ca ar fi bine daca ar gasi pe cineva pe la Verendin.

Am ramas si mâine zi tot acolo si dimineata a plecat Lica sa ne caute o casa la care putem sta.

S-a întors pe la orele 6 seara si a spus ca a gasit. Am mâncat si pe la ora 8 am plecat înspre Verendin.

Ne-a dus la o casa unde era un om si o femeie si un baiat de vreo 10-11 ani, nu stiu cum chema pe femeie si baiat, însa pe om îl chema Ion. Am stat si acolo 3 zile unde a venit un baiat si a spus ca putem sta si la el la coliba.

Vazând ca acest om era sarac i-am spus ca ne ducem si seara împreuna cu el am plecat. La acest om pe care îl chema Petru, cum am ajuns mi-a facut de mâncare, si am stat 2 zile, unde într-o dimineata pe la orele 6-7 era ceata, ne-am trezit cu patru persoane cu arme la ei, unde primul s-a prezentat Boeru.

Am întrebat apoi pe Cristescu cine-i acest Boeru si mi-a spus: ai auzit de Boeru zis Duicu de la Domasnea, el este.

Am stat ziua împreuna cu totii, unde seara au venit doua persoane cu stratele pline cu mâncare si i-au dat-o lui Duicu. Seara am plecat împreuna cu totii, atunci l-am întrebat pe Cristescu unde mergem si a spus ca acasa.

Am ajuns împreuna în comuna Luncavita si a intrat Duicu într-o casa de unde pe urma ne-a chemat si pe noi înauntru. Nu stiu cum îl chema, dar a scos niste tuica si ne-a dat si niste mere si am plecat.

Am trecut prin Luncavita si am ajuns la un salas mare, s-a bagat Duicu înauntru si a iesit afara si ne-a spus ca daca vrem sa stam pâna mâine seara acolo, nu stiu care a acceptat acest lucru si am intrat toti împreuna înauntru. Am stat si mâine zi unde ne-a facut de mâncare si seara am plecat.

Am întrebat din nou pe Cristescu cum nu mergem acasa. Iar el mi-a spus ca hai sa mergem sa vedem si pe Colonelul Uta. L-am

întrebat unde e si a spus ca nici el nu stie.

Când a înserat am plecat, am trecut prin niste padure, am mers vreo jumătate de ora pâna când acest Duicu a spus sa stam putin si sa-l asteptam.

El a plecat, iar eu am întrebat pe un baiat care era cu el si-a spus ca se duce la o coliba sa se informeze daca este armata în sat.

Dupa vreo ora s-a întors si a spus hai sa mergem.

Am plecat pâna când am ajuns în spatele garii Domasnea.

Atunci am spus lui Cristescu ca eu plec acasa, daca el nu merge. A stat de mine sa nu plec ca nu stam cu ei, si ne întoarcem împreuna.

Am plecat, iar din nou am urcat pe un deal pâna am dat într-un drum.

Am întrebat unde merge acest drum si ni s-a spus ca la Canicea. Am ajuns în sat, ne-a bagat la o casa unde era un batrân si o femeie, feciorul batrânului si vreo 2-3 copii mici.

Ne-a scos tuica, ne-a dat si a venit 3 muzicanti, ne-a cântat si pe la orele 1-2 noaptea am plecat.

Acest batrân la plecare ne-a dat si niste carne, spunând cum sa plecam de la el si sa nu ne dea si el ceva.

Am plecat, am urcat pe un munte înalt, am trecut prin niste pietre mari pâna am ajuns la un munte mare de piatra. Sub munte la vreo 500 metri la o coliba am gasit vreo 5 oameni si un batrân care era Colonelul Uta.

Eu si înca un baiat Ion am iesit în bucatarie si am fript niste carne pe jar si am mâncat.

Ce a discutat Cristescu si Uta nu stiu pâna peste o ora am plecat sa ne culcam. La 100 metri de acea coliba era o alta coliba unde eu si cu Cristescu ne-am dus si ne-am culcat acolo.

Dimineata pe la orele 8 ne-am sculat si din nou ne-am dus la coliba la care era Uta, unde el ne-a propus sa ramânem cu el. Cristescu nu a vrut si atunci a plecat cu noi împreuna si Duicu si înca patru cu el care a spus ca merg pâna la Globul Rau.

Am iesit iar pe acel munte înapoi si am luat-o pe coama muntelui înspre Globul Rau, ajungând în apropiere de sat; Duicu a spus ca vrea

sa mearga sa cunoasca si terenul înspre noi, si atunci am plecat în Plugova.

Am ajuns la Plugova unde Cristescu ne-a dat de mâncare si tot în acea noapte am plecat spre Valea Bolvasnita, unde am ajuns la casa lui Radoslav Ilie. Cristescu s-a bagat înăuntru si ne-am trezit ca a venit acest om beat afara si ne-am bagat la el sub un sopru, ne-a adus tuica, am baut si am plecat înspre Mehadia. L-am auzit pe Cristescu pâna când a zis: “stati putin, eu am ceva de aranjat cu acest om, cel putin daca pot scoate, daca nu bani, niste opinci”.

S-a întors înapoi si ce a vorbit cu el nu stiu, dar a spus ca la întoarcere trebuie sa dea din nou la el.

Am plecat la Mehadia, unde eu i-am dus la o coliba în spatele satului.

Dimineata a venit acel om cu coliba si ne-a întrebat cum de am ajuns noi pe aici. Eu i-am spus ca ne-a prins ziua si nu ne-am mai putut duce nicaieri.

Am mai stat de vorba si atunci el a spus ca îi vine sa-l cunoasca pe Duicu; l-a întrebat de unde e si i-a spus.

Atunci el a spus ca a lucrat mult la Domasnea la zidarie.

Am stat pâna seara si am plecat înspre sat. M-am dus acasa, am luat niste mâncare si am mâncat.

Duicu a spus ca se duce la nevasta la Toplet si a plecat; eu împreuna cu Cristescu si cei ce au ramas am plecat înspre Plugova.

Când am ajuns la Plugova am stat la capul satului si Cristescu s-a dus si a dus o pusca mitraliera si niste cartuse le-a dat, si acesti oameni au plecat; unde nu stiu fiindca nu mi-am dat interesul sa-i mai întreb ca abia m-am vazut scapat de ei, ca m-au si umplut de paduchi.

Eu cu Cristescu am ramas la Plugova, unde ne-am dus la o coliba, dar nu locuia nimeni în ea.

Mâncare am avut de la Cristescu.

Am stat pâna au trecut sarbatorile Craciunului.

A doua seara dupa ce ne-am despartit de aici Cristescu a spus ca trebuie sa mergem la Valea Bolvasnita sa aranjeze de opinci.

Într-adevar am plecat, unde eu am ramas într-o gradina, iar

Cristescu s-a bagat înauntru si dupa circa 1 ora a iesit afara cu 10-11 perechi de opinci spunând ca bine ca s-a scapat, caci crede ca nu mai poate scoate de la el banii.

Am luat împreuna opincile si am venit la Plugova, unde le-am lasat acasa. Ce s-a facut cu ele nu mai stiu, fiindca nici nu l-am mai întrebat. Ne-am dus tot la acea coliba, unde am stat pâna în ziua de Anul Nou.

Eu seara am plecat acasa la Mehadia. Nu m-am dus acasa, ci m-am dus la bal.

Am gasit iar pe Cristescu si am mai stat nu-mi amintesc cât, pâna într-o seara am coborât jos în sat.

În fata casei lui Cristescu am gasit pe sanitarul Milos Gavrilă. M-a întrebat unde-i Gogu, eu i-am raspuns ce are cu el. El a spus ca are ceva sa-i spuna.

Atunci i-am spus ca este la pod. Am plecat împreuna cu el pâna unde la 50 m era Cristescu.

Atunci Milos i-a spus ca Comandorul Domasneanu vrea sa-l întâlneasca. Cristescu l-a întrebat unde este? El a spus ca stie el unde este.

Atunci am plecat împreuna dupa Milos. Am iesit împreuna pe deal si am coborât la gara la Crusovat, am trecut prin spatele garii si am plecat înspre sat. Când am ajuns în dreptul unei case, el a cerut arma ca vroia sa traga în geamuri. L-am întrebat de ce, el a spus ca e primarul si nu stiu ce i-ar fi facut. Însa Cristescu nu l-a lasat, a spus ca daca face asemenea lucruri, noi nu mai mergem cu el si el s-a întors.

Am plecat, am trecut iar peste un deal si am coborât iar jos. Nu am cunoscut locul si l-am întrebat pe Milos ca unde suntem; el mi-a raspuns ca suntem la Petnic.

Am trecut peste o apa si am luat-o pe o cale pe marginea satului. Am ajuns pâna în dreptul bisericii; am stat eu si cu Cristescu în loc si Milos a plecat.

Dupa putin timp s-a reîntors si ne-a chemat sa mergem dupa el. Am plecat si ne-a bagat într-o casa, unde erau un batrân si o domnisoara, de care Milos a spus ca este logodnica lui.

A plecat dupa aceea Milos; nu stiu, dar s-a reîntors cu o persoana înalta, era putin slab, care s-a prezentat Lica.

Am mai stat putin de vorba si atunci a spus ca putem merge si împreuna am plecat. Eu si Milos am mers putin mai la urma, iar Cristescu si cealalta persoana înainte.

Nu dupa mult timp am ajuns la o coliba. Am intrat înăuntru, am stat o jumătate de ora si ne-am trezit ca peste noi intra Comandorul Domasneanu. Era înarmat cu o arma Z.B., a dat mâna cu noi si a spus catre Cristescu ca de mult a cautat ca sa-l întâlneasca. Am stat toata noaptea si mâine zi, iar a doua zi împreuna cu Milos am plecat la vânatoare. Seara ne-am întors înapoi si dimineata Milos a spus ca trebuie sa plece.

Am vazut pe Comandorul pâna a adus o mitraliera, însa spunea ca-i lipseste ceva la ea. De unde a avut-o nu stiu, dar nici el n-a spus.

Am mai stat o zi si pe urma a venit pe acolo armata si am plecat înspre Valea Bolvasnita. Am ajuns la o coliba unde am intrat înăuntru. Nu era nimeni, dar dimineata a venit un om. În drumul nostru spre Valea Bolvasnita am trecut pe la o coliba unde era un om si o femeie, în etate de 35 ani omul si femeia nu stiu precis.

Acolo am gasit pe Buba si Bacila, de la Globul Rau. Seara Cristescu a plecat în sat, de unde s-a întors cu acea domnisoara pe care [sic!] Milos spunea ca-i logodnica lui. A spus ca a venit sa-i spuna lui Domasneanu ca pe tatal ei l-au ridicat. Atunci am aflat ca este nepoata Comandorului. A stat cu noi 3 zile si dupa aceea a plecat.

Într-o seara Cristescu a întâlnit pe cineva din sat, pe care l-a trimis ca sa conduca pe domnisoara pâna la ea acasa.

Între timpul de zile pe care l-am stat, Bacila spunea ca bine am facut ca nu am mai întâlnit pe Duicu ca ma pusca. S-ar fi vorbit între ei ca eu as fi fost din Siguranta si m-am dus numai ca sa-i descopar pe ei. M-au vazut îmbracat mai bine si ce-au zis: si asta a fost din Siguranta.

A doua seara dupa ce a plecat nepoata Comandorului, noi împreuna cu Bacila am plecat la Valea Bolvasnita.

A venit acel om peste noi cu coliba, pe care îl chema tot

Radoslav, numele nu-l stiu. Ne-a dat de mâncare, iar dupa 2-3 zile Bacila a spus ca se duce acasa sa-si ia schimburile. M-a rugat pe mine si Cristescu ca sa-l conducem pâna acasa. Am plecat împreuna pâna la Globul Rau, unde urma ca a doua seara sa ne ducem sa-l luam.

A doua seara când sa ne ducem dupa el am vazut ca pe sosea trec trei masini pline cu armata. Nu ne-am mai dus, ci am ramas într-un ogas, ca sa vedem ce este. Am stat pâna la orele 4 dimineata acolo. Am vazut ca masinile s-au întors si asteptam acolo poate daca nu a vazut Bacila ca noi nu ne ducem, va trece el si putem sa-l vedem.

Vazând ca nu mai vine am plecat crezând ca pe el l-au prins. Când s-a facut ziua, am ajuns dincolo de Valea Bolvasnita, unde am vazut ca de pe deal coboara multa armata. Am fugit, ne-am ascuns într-un ogas, pâna când a trecut armata si ne-a dat în gând ca trebuie sa-l fi prins si pe Comandor.

L-au prins pe Bacila si l-a spus si pe el unde este.

Am iesit pâna aproape de coliba, am vazut urme pe acolo si nu ne-am mai dus la coliba. Am trecut peste deal înapoi si am ajuns aproape de vaiala lui Buba. Cristescu a spus sa ne abatem la tata-su si sa întrebam de Nicolae, ne-am abatut, l-am întrebat si ni s-a spus ca de doua zile a plecat. Imediat ne-am dat seama ca numai la coliba poate fi, si am plecat înspre coliba, pe la orele 2-3 noaptea am ajuns la el la coliba.

Într-adevar l-am gasit acolo, avea la el o arma Z.B. Am mai stat si la Buba la coliba 8-10 zile, de unde eu am spus ca ma duc pâna acasa. Într-o seara am plecat si a doua seara mi-au dat întâlnire aproape de vaiala lui Buba la un feriz. Eu am venit si nu i-am gasit acolo. Am stat si a doua si a treia seara si nu au mai venit. M-am dus la tatal lui Buba si l-am întrebat daca nu cumva au venit. Mi-a raspuns ca nu, atunci eu am plecat înapoi la Mehadia.

Am stat la coliba doua zile pâna am dat de un cioban cu oile. Am stat cu el de vorba si mi-a spus ca pot sa ma duc sa stau la el la coliba ca stapânul nu vine decât duminica de îi aduce de mâncare si pot sta la el. Pe acest cioban îl cheama Gore, si m-am dus la el unde consecutiv am stat 2 luni si ceva. Ziua stateam afara de coliba, iar când el venea

seara eu ma duceam la coliba, faceam de mâncare si dormeam pâna la ziua si asa am stat încontinuu timpul de mai sus. Se ducea în sat si îmi aducea ziare si ce aveam nevoie. În ziua de Pasti mi-a adus mâncare de acasa, unde am mai stat vreo 4 zile si am plecat spre Plugova.

Într-o livada prin care treceam pe la orele 9 seara, am vazut ca se misca ceva, m-am apropiat încet si am vazut ca sunt oameni. Atunci am întrebat: “cine-i”? Mi s-a raspuns: “haide, haide.” Imediat am recunoscut glasul lui Cristescu. Era el si cu Buba. “Bine ca ne-am întâlnit si esti sanatos”, mi-a zis Cristescu.

Ne-am mai vorbit de cele ce am mai patit din timpul de când ne-am despartit. Atunci Cristescu a spus ca putem merge sa mai stam în sectorul Mehadiei. Am spus ca da. Buba avea la el straita plina de malai si brânza, mai avea si o oala de facut mamaliga. Am plecat, am urcat pe deal deasupra Bailor Herculane, unde Cristescu a spus ca ar vrea neaparat sa se întâlneasca cu Marioara sefa de telefoane. Am scoborât mai jos pe padure pe o cale ce ducea la Bai. Nu am întâlnit pe nimeni si eu am spus ca ma duc eu jos la ea. Si atunci am scoborât jos pâna la marginea Bailor toti. Cristescu si Buba au stat acolo si eu m-am dus la Marioara. Am luat caputu pe mine, straita în spate si m-am dus. Era un baiat pe fereastra, pe care l-am întrebat unde este Marioara. El mi-a raspuns ca este la Mehadia si o asteapta ca sa vina. Am plecat si dupa 3 minute m-am trezit ca vine o femeie în spate. Am stat pe loc si am asteptat-o. Am stiut ca ea trebuie sa fie. Am întrebat-o daca ea este Marioara si mi-a raspuns ca da. M-a întrebat unde e Gogu, eu am luat-o si am dus-o la el. A stat 10-15 minute si s-a dus sa aduca ceva de mâncare. Nu dupa mult timp s-a întors cu pâine, niste pastrama si 1 kg. tuica, dar a mai venit cu înca o persoana cu ea, pe care nu am putut-o vedea la fata si nici nu am stat de vorba cu el, caci eu am ramas cu Buba, am baut niste tuica si am mâncat. Cristescu a plecat cu Marioara si acea persoana pe o alee în sus. Ce a facut acea persoana nu stiu si nici nu am mai vazut-o, fiindca înapoi s-a întors numai Cristescu si Marioara. Am mai stat împreuna, toti am mâncat si pe urma Cristescu cu Marioara au plecat pe alee în dreapta.

Nu dupa mult timp am auzit 4 focuri de arma, imediat l-am vazut

pe Cristescu si Marioara ca fuge la noi. Marioara a plecat la telefoane si noi am fugit. Am trecut pe la gara Bailor si ne-am dus la un ogas si ne-am uscat la foc, fiindca trecusem si prin apa. Dupa ce ne-am uscat la acel foc, am iesit sus si am scoborât într-un ogas mare, unde am facut un bordei de frunza si am stat pâna am terminat mâncarea si am plecat la Buba, la Globul Rau, unde ne-au alimentat Buba prin tatal sau. Am stat într-un zabram si pe urma ne-am dus la o coliba parasita, unde acolo am stat vreo 3 saptamâni. Dupa aceea ne-am mai mutat, am mai stat într-un ogas în apropierea de drum, fiindca sa poata Buba vedea pe tatal sau când trece la oi.

La un moment dat Buba a spus ca se duce pâna acasa ca are de aranjat ceva. Eu cu Cristescu am plecat pâna la Plugova si de acolo la Mehadia de unde am dat iar pe la Gligore si ne-am tinut dupa el cu pâlmul, toata ziua aveam o sticla de 3 kg. pe care ne-o umplea cu lapte si ne aducea si pâine, mamaliga sau ce avea.

Se mai ducea de doua ori pe saptamâna în sat, de unde ne aducea tigari si informatii de prin sat, toata duminica ne aducea o sticla de tuica.

Mai recunosc ca prin luna februarie am trecut pe sub fereastra lui Veltanescu Nicolae pe la orele 8-9 seara de unde el era la fereastra. M-a întrebat cine sunt eu, i-am spus, mi-a spus sa ma apropiu de el sa ma vada bine. Dupa ce m-a vazut m-a sarutat în obraz si m-a chemat înauntru. Dupa aceea am intrat înauntru, unde mi-a dat sa stau pe scaun, însa eu nu am vrut, am spus ca sunt grabit. L-am întrebat ce mai e de nou prin sat si a spus ca a venit un pluton de militie. Atunci eu am plecat acasa de unde am luat de mâncare si am plecat. Nu-mi amintesc data precisa, dar am auzit ca ar fi într-un loc asa numit "taina", masuratul oilor, cum se face pe la noi. Eu am plecat si Cristescu nu a vrut sa mearga si atunci ne-am despartit. Eu am plecat la oi, iar Cristescu cu Buba au ramas într-un ogas.

În acea saptamâna era fixata o întâlnire cu Marioara.

Am ajuns la un loc de unde cânta muzica prin padure si m-am uitat la ei. Între timp muzicantii au început un cântec si eu m-am dus la ei, mi-au cântat un brâu, o hora si o ardeleana. Am luat o fata, am

jucat si pe urma mi-am luat ramas bun, m-a rugat lumea sa-mi dea de mâncare, sa-mi dea de baut, însa le-am raspuns ca le multumesc, am mâncare, am tot si nu iau. Muzicantii mi-au cântat marsul si eu am plecat. Dintre oamenii de la masurat nu-mi reamintesc care mi-a spus ca e si sora mea la masurat. Eu atunci am înjurat-o si am spus ca daca o întâlneam nu stiu ce-i faceam, fiindca ea se duce o data pe saptamâna si reclama tot ce aude de noi si am plecat. A început o ploaie si eu m-am bagat sub o piatra lângă rolul ce aduce lemne de la padure. Am stat pâna dimineata si am trecut în niste brazî, unde am facut focul, m-am uscat, fiindca eram putin ud. Am plecat, fiindca a doua zi a trebuit sa ne întâlnim cu Marioara. Cristescu nu era; m-am dus eu.

Am luat-o prin padure si când a înserat am ajuns la calea ferata în fata unei trestii. Acolo era un trifoi. Întâlnirea cu Marioara era la orele 9-10. Am stat pâna când am auzit ca suna soneria unei biciclete. Am stiut ca ea trebuie sa fie. Am iesit în drum si într-adevar era ea. Am intrat cu ea la trifoi, m-a întrebat unde este Gogu. Eu i-am raspuns ca este plecat. A adus 1 kg. de tuica, 10-12 pachete tigari, 2 pâini si niste oua si cirese, spunând ca se grabeste sa plece ca este teatru la Herculane si a plecat.

Eu am mai ramas putin când deodata am auzit ca pocneste ceva. M-am uitat acolo si am vazut ca este o racheta, dar nu luase foc bine. Am lasat totul jos si am sarit în Cerna, am trecut Cerna, unde am stat pâna dimineata. Dimineata am plecat si m-am dus la coliba. De unde am gasit o pâine si niste brânza acolo ce era adusa de parinti. Am luat-o si am plecat în ogas, am facut focul, m-am uscat ca eram ud, caci trecusem prin apa. Am mai stat 3 zile singur în padure, unde m-am dus la un bordei în padure unde aveam întâlnire cu Cristescu. Când am ajuns acolo l-am gasit pe Gogu. I-am spus ce am patit si am ramas mai departe acolo. Mâine zi noaptea am scoborât la Cropalea la mine, unde am luat o straita de cartofi si am dus-o acolo în padure. Cristescu a avut brânza, niste slanina, cartofi, am oprit si am mâncat. Cristescu a adus niste tuica la care dupa ce am baut-o am scris o scrisoare d-lui Sef de Siguranta Kling. Am luat acea scrisoare pe care

am bagat-o într-un plic si am tinut-o pâna când odata am trecut la Plugova.

Coborând jos la sosea am întâlnit o caruta care se ducea în jos, spre Severin. Eu am mers pe drum, însa fara arma, numai cu straita în spate. L-am rugat frumos sa-mi dea un foc la tigare. Omul a oprit caruta, mi-a dat foc, l-am întrebat de unde este, nu-mi reamintesc, de la Luncavita sau Verendin, în tot cazul din partile alea. La fel i-am raspuns si eu ca sunt de la Bolvasnita si lucrez la Toplet. Între timp m-am facut ca caut în buzunar, de unde am scos plicul si m-am facut ca am uitat sa-l bag în posta. L-am rugat daca face bine sa-l ia el si ori la Orsova, ori la Severin sa-l bage el. Omul l-a luat si-a spus ca atâta bine poate sa-mi faca. Unde l-a bagat nu mai stiu si nici daca a fi pus la posta. La fel am procedat si cu scrisoarea unui sergent de la Mehadia pe care l-am întrebat de ce îmi persecuta familia. Am plecat la Plugova, de unde a doua seara ne-am reîntors. La Plugova nu ne-am dus în sat, ci am stat la marginea drumului într-un porumb.

Cristescu a plecat dimineata si a venit cu niste mâncare de unde nu stiu. Am plecat de unde am stat, lângă stâna lui Gore.

Într-o dimineata eu i-am spus lui Cristescu ca am sa ma duc pâna undeva si sa ne întâlnim la bordei.

Eu am luat-o pe padure si când a înserat am ajuns la coliba domnisoarei Domasneanu, i-am facut o scrisoare ca la orele 8 ne întâlnim în spatele casei. Am dat-o unui om ce avea coliba mai sus de Livia, ca sa i-o dea. Când a fost aproape de ora 8 am plecat spre casa lui Livia, însa am vazut ca despre Iablanita vin niste masini si atunci am luat-o în jos pe marginea unui ogas, am traversat soseaua si am trecut deasupra Plugovei si m-am dus prin spatele Mehadiei pe la Cruce, am coborât la Binchinesti si am luat-o pe marginea apei pâna aproape de gara Bailor si am trecut drumul si am iesit la Zamalet, unde nu stiu peste câte zile am dat de Gogu la bordei.

Terminasem mâncarea, am asteptat dimineata pe Gore cu caprele, ne-a dat lapte si s-a întors la stâna de unde a venit cu niste pâine si brânza. Atunci nenea Gogu a spus dupa ce am mai stat nu stiu cât timp la bordei sa ne ducem la nigea la Plugova. Am plecat la Plugova. Am

luat-o pe rolul firmei si pe urma am mers pe o vale în sus. Am ajuns la o coliba unde erau doi batrâni. Mulgeau oile. Ne-am oprit acolo si am stat de vorba cu ei si la urma batrânul mi-a spus: „ Eu v-as da de mâncare ca nu mi-e frica de voi, dar mi-e frica de cei ce vin dupa voi”. Vazând asa, am plecat pâna am ajuns la niste cuptoare de var. Acolo am iesit sus si am trecut între Iablanita si Petnic. Am iesit pe Ceragau, am coborât pe la capul Plugovei de sus si unde sa ne ducem. Pâna când Gogu a spus: „Ma, în toate partile ne cauta, numai la Partene la coliba nu”. Si am plecat înspre coliba aceea. De sat nu ne-am putut apropia si am stat acolo doua zile unde am fript cucuruz si am mâncat. Vazând ca nu ne putem apropia de sat, fiindca era multa armata, am trecut iarasi înapoi si am venit la Suiac. Venind pe marginea rolului am întâlnit un satean pe care îl chema Sicora Rudolf, l-am rugat sa nu spuna la nimeni, însa tot când a coborât în sat a anuntat imediat Militia.

Noi am plecat iar la padure, dupa 2 zile am întâlnit tot pe rol un om din Iablanita pe care îl chema Nica Petan. Am stat cu el de vorba în marginea rolului de unde ne-a propus sa ne ducem la el ca ne da el de mâncare, am fixat un loc, însa noi nu ne-am mai dus.

Ei au stat acolo în brazieri unde ne-am facut un bordei de craci de brad, eu m-am dus la Gligore si l-am trimis de ne-a adus niste pâine si a spus ca brânza aduce de la el ca are. A plecat jos în sat si ne-a adus 4 pâini de la brutar si brânza. Eu am fost înaintea lui, am luat mâncarea si m-am întors înapoi.

Nu stiu cât am mai stat, dar am plecat într-o dimineata la Suiac. Acolo am întâlnit pe un om cu carul la lemne ce era din Plugova. Acest om îl chema Luca, nu mai stiu cum, care dupa ce a ajuns în Mehadia a si anuntat Securitatea, care a plecat dupa noi în padure.

Atunci eu i-am propus lui Gogu sa mergem în sectorul Picinisca, unde nu ne cauta atât de armata. Atunci am plecat. Am coborât pe la capul garii Bailor, înspre Mehadia, unde am trecut apa Belareca, am luat-o pe un drum pe marginea apei si am iesit la un feriz. Pe acolo am trecut Cerna si am ajuns în spatele cimitirului la Picinisca. Eu i-am spus lui Cristescu sa ma astepte acolo pâna vin eu.

Am plecat la Sârbu Ionica, care îmi era prieten de mult, i-am batut la fereastră și m-a chemat înauntru spunând că de mult a vrut să se întâlnească cu mine. Atunci el a spus că unde-i Cristescu, vrea să se întâlnească și cu el. Eu l-am luat și l-am dus la Cristescu. Ne-am retras în marginea râului Cerna după un gard. I-am spus că am vrea să trecem în partea Piciniscăi, fiindcă nu mai putea sta pe la noi că suntem urmăriti și suntem descoperiți pe la noi și nu mai putea sta.

Atunci el a spus că putem să venim că el ne întreține cu mâncare și tot ce avem nevoie. A mai spus că el mai are niște baieti care adună mâncare și ne aduce. A mai spus că el mai are pe cineva la Orsova care e în legătură cu el și poate obține și de la el ce avem nevoie. Am fixat o a doua întâlnire într-o luni seară. El a spus că are să-l aducă și pe acest om. Întâlnirea am fixat-o vizavi de un feriz ce era în drumul Bailor în coastă. Am venit la această întâlnire, însă noi l-am așteptat mai înspre sat, într-un porumb. Pe la orele 9 și ceva au venit, au trecut pe drum, i-am lăsat în pace până au ajuns la acel feriz. Atunci eu m-am dus după ei și i-am întors înapoi, unde eram în porumb. A venit și acel om, pe care [sic!] spune Sârbu s-a prezentat: Ghebauer. Gogu le-a propus chestia alimentelor și dacă se poate sta și în sectorul Tufarului. El a spus că da, se poate. A mai spus că adună și le trimite prin Sârbu.

Ghebauer s-a grabit să plece că pierde rapidul și a plecat împreună cu Sârbu la gara. Eu și Cristescu am rămas după ce au plecat ei și am plecat și noi. Am ieșit iar la bordei, unde ne-am ținut după Gore cu pâlcu. L-am mai trimis în sat la brutar, ne aducea pâine, țigari, ziare și ce aveam nevoie. Și am stat pe lângă stâna până pe ziua de 31 octombrie, eu am ieșit pe drumul Zamalatului și la circa 100 m pe drum dintr-o tufă s-au tras două focuri de armă: primul nu m-a lovit; însă al doilea mi-a trecut prin piept și a ieșit în spate; fără ca să fiu somat, dacă eram somat mă prezentam, fiindcă nu stiam câta armată este și nu mă puteam opune văzând că nu-s somat și după cum nici nu am văzut pe nimeni, am repetat pistolul și am tras în direcția tufei aceleia. Am tras vreo 5-6 cartuse și am fugit. Am intrat în pădure, unde am văzut că mi-e sânul plin de sânge. Eu atunci mi-am rupt

camasa, mi-am legat strâns pieptul si am luat-o pe padure înca vreo 300 m si am ametit si m-am pus jos. Am stat vreo doua ore si pe urma m-am târât pâna la o cale, mergeam câte 20 m si stam si asa pâna aproape sa se faca ziua am ajuns într-un ogas la Suiac. Acolo am facut putin foc si am stat toata ziua de unde am strigat de vreo 2-3 ori ca poate ma aude cineva sa vina la mine. Însa nu era nimeni în padure. Am stat pâna aproape seara, de mers nu mai puteam merge. Stateam acolo pâna am auzit ca misca frunza în spatele meu. Am întors putin capul si l-am vazut pe Cristescu, a venit, m-a ridicat sus, a rupt din camasa si m-a strâns bine peste piept. M-a luat de brat si am plecat la un bordei ce era dincolo peste ogas. Acolo m-a lasat jos, mi-a pus niste haine, frunza sub mine, a facut focul si am stat pâna dimineata unde a adus niste buruiana cu care m-a legat.

Eu am ramas la bordei si Cristescu a plecat jos la drumul Suiacului ca sa întâlneasca vreun om ca sa-l trimitem dupa Gore, sa-l trimit pâna la Sârbu sa-mi procure ceva medicamente si seara sa ne astepte, el si înca o persoana cu el, ca sa ma poata duce pâna la un loc unde putem sta linistiti.

A plecat Cristescu si dupa vreo ora s-a întors cu un om la mine pe care îl chema Terme Gheorghe zis Baderca. I-am rugat frumos sa se duca pâna la pâlc si sa spuna lui Gore sa vina imediat pâna la mine. A si plecat acest om si dupa vreo doua ore s-a întors cu Gore. Dupa ce a venit cu Gore, nu a mai stat decât 5 minute si a plecat spunând ca se duce sa-si scoata caprele la padure. I-am multumit frumos si a plecat. Am ramas cu Cristescu si Gore.

Am facut un bilet si l-am trimis pe Gore cu el la Sârbu. A si plecat si a urmat ca la orele 5 dupa-masa sa ne întâlnim cu Gore în ogasul Balbi sa ne dea rezultatul.

Într-adevar ca la acele ore ne-am întâlnit, unde împreuna cu el am plecat la locul pe care trebuia sa ne întâlnim cu Sârbu. Am coborât jos la sosea, unde am trecut Cerna si am asteptat acolo. Dupa vreo ora si jumatate a venit pe marginea apei Sârbu si înca o persoana. Ne-am sarutat si pe urma ne-am tras la marginea unei tufe si am discutat. Pe aceasta persoana îl chema Sulma Nicolae. I-am întrebat unde stiu un

loc mai aproape ca sa putem sta pâna ma vindec eu. Au stat putin pe loc, s-au gândit si pe urma au raspuns ca stiu ei un loc bun. Si am plecat împreuna. Am mers înspre comuna Pecinisca. Atunci Sârbu s-a dus înainte acasa sa aduca de mâncare, iar Sulma a mers mai departe cu noi. Am ajuns la o gaura, unde nu dupa mult timp a sosit si Sârbu cu mâncare si niste vin. Am facut focul acolo si ei au plecat. Mai departe nu l-am mai vazut nici pâna în zi de azi. Mâine zi, seara, Sârbu a venit iar cu mâncare si asa a continuat în toate serile. Pâna când într-o seara a venit cu Gore si înca o persoana pe care nu am cunoscut-o. L-au întrebat pe Sârbu cine este acel baiat si a spus ca este varul lui. Gore mi-a dat 2.000 lei si l-am trimis dimineata la Mehadia sa-mi aduca pansamente, fiindca rana a început sa puroieze. Si l-am trimis acasa. Sârbu a spus ca mai trimite si el la Bai sa ne aduca. Gore a plecat la Mehadia, de unde seara s-a întors cu niste fase, apa oxigenata, niste prontosil si niste aspirina. A venit la Sârbu acasa de unde seara au venit împreuna la noi. Ne-a adus medicamentele si Sârbu ne-a mai adus si o sticla de secarica, spunând ca mâine se duce el personal la Herculan si procura si niste sulfamide. Ne-au lasat mâncare si a plecat. Gore a dormit pâna dimineata cu noi, de unde a plecat la tara, urmând ca sâmbata sa se întoarca înapoi.

În seara urmatoare Sârbu s-a întors beat frânt, el si varul lui, care mi-a adus o sticla cu miere de stup. Atunci Sârbu a început a spune ca a aranjat cu Ghebauer sa-i mai fixam o seara când sa vina la noi. Mai spunea ca a aranjat si ne vine un ajutor de vreo 15-20.000 lei. Mai spunea ca mai aranjeaza el si de mâncare pentru iarna, însa cu cine nu l-am mai întrebat, fiindca l-am vazut asa de beat.

Într-o duminica seara am vazut ca vine iar beat, cu o alta persoana necunoscuta. L-am întrebat cine-i; a spus ca este un baiat bun si sa nu ne fie frica. Pe acest baiat îl chema Latcu, care a mai venit într-o seara cu Sârbu, amândoi beti. Când s-a întors Gore de la regat, iar l-au trimis acasa, sa mai trimita ceva fâsie, însa nu a adus. A mai adus 5 bucati Piramidon. Însa a adus Sârbu de la Bai.

Dupa aproape 3 saptamâni Gore mi-a propus sa ne ducem la el la regat. Am spus ca ne ducem. I-am spus lui Sârbu ca plecăm la tara la

Gore. Si când s-a înserat, con-dusi de Sârbu, am plecat. Am iesit sus la Domogled, de unde Sârbu s-a întors înapoi, iar noi am continuat drumul. A doua zi seara am ajuns la coliba la Gore, ne-a lasat acolo si s-a dus acasa si dimineata ne-a adus de mâncare.

Am stat 3 zile si într-o noapte au venit niste persoane necunoscute, beti, sa intre în coliba sa se culce pâna la ziua. Cristescu le-a raspuns: „Mai oameni, aici nu puteti dormi, fiindca suntem noi”. Eu le-am raspuns ca suntem stapânii lui Gore de la pâlc si am venit sa cumparam niste porci de la tara. Ei au raspuns ca sa-i spunem lui Gore ca a fost varul lui aviatorul. Am mai ramas pâna ziua pe la orele 4 dupa-masa. Atunci a venit mama lui Gore si a spus sa plecam, ca acei oameni au reclamat ca la coliba lui Gore au fost niste oameni necunoscuti.

Am plecat împreuna cu Cristescu înapoi la Picinisca. Eu am luat-o pe un ogas, unde m-am pierdut de Cristescu. Nu ne-am întâlnit decât dupa 3 zile în Picinisca. Eu am fost, l-am chemat iar la cimitir, unde ne-a mai adus de mâncare, m-a luat în spate, m-a trecut râul Cerna, de unde noi am plecat si Sârbu s-a întors înapoi, spunându-i ca, daca vine Gore, sa-i spuna sa vina la coliba unde a lasat el scrisoarea. Ne-am dus sus de unde am stat la bordei. Acolo am avut mai ramasa niste faina într-o canta; am mai iesit sus într-o dimineata, am scos niste cartofi si am mai stat vreo 5-6 zile si pe ziua de 30 noiembrie, dimineata ne-am trezit cu Militia. Când i-am vazut ca se apropie si au tras o rafala de pusca mitraliera am strigat: „Fratilor, nu mai trageți, ca noi ne predam”.

Am iesit afara, ne-am predat, ne-au luat si ne-au dus la Orsova, de unde seara ne-au trimis la Caransebes.

Mentionez ca am mai fost în timpul fugii mele la un anumit om, ce avea coliba la Suiac. La care trecând prin fata colibii l-am vazut. A iesit afara si mi-a zis: “Ce mai faci, Tica, ca nu te-am mai vazut de câtiva ani.” Eu i-am zis: „Da-mi te rog ceva de mâncare, ca mi-e foame, nu am mâncat de 2 zile”. Atunci el a adus niste mamaliga si brânza si mi-a dat. Am mai stat cu el de vorba si pe urma i-am multumit si am plecat. Nu mai m-am întâlnit cu el pâna când l-am

vazut ca vine cu Cristescu la mine de l-am trimis dupa Gore. În timpul când am discutat cu Sârbu, ni s-a spus de catre el ca are o pusca mitraliera Z.B. si un pistol 9 scurt, dar e stricat. Tot el a spus ca Ghebauer are si el un Z.B. În timpul când am plecat la Paun am fost condusi de Bozariu, de la Globul Rau pâna la Paun.

Trecând odata prin Plugova cu Cristescu, ne-am întâlnit cu Storojescu Nicolae, care mi-a spus: "va cauta Paun." Cristescu l-a întrebat unde este, si a raspuns ca este la mine acasa. Am plecat împreuna cu el acasa. Într-adevar Paun era la el si sta la o masa. Atunci Cristescu l-a întrebat ce e nou. El a raspuns ca a venit sa se mai întâlneasca cu noi. L-am auzit spunând, ca mai are ceva cartuse de arma ruseasca. Atunci Cristescu i-a spus ca nu are nevoie, dar sa le tina daca o avea nevoie îl trimite pe Lae dupa ele. A mai stat de vorba putin si a plecat, spunând ca trebuie sa plece, ca se duce cu masina sus la padure. Si a plecat, spunând ca daca mai avem nevoie de ceva sa-i cerem.

Pusca mitraliera pe care i-a dat-o lui Duicu a fost de la Petchescu din Iablanita, adusa de Storojescu Nicolae de la Plugova.

În timpul când am stat împreuna cu Buba mi-aduc aminte ca a spus ca ar fi stat si umblat mult cu Duicu, înca pâna nu a fugit, iar când l-am gasit la coliba a spus ca nu stie pe cine a trimis dupa ei sa vina. Nu a spus persoana.

În timpul când eram prin padure, am întâlnit pe padurarul Fulga în ogasul Bâlbi. Am stat cu el de vorba vreo 2 ore. L-am întrebat ce e mai nou prin sat. Mi-a raspuns ca toate-s vechi, iar la despartire el a plecat acasa si eu am ramas în padure. A doua oara iar l-am întâlnit si atunci mi-a spus ca daca mi-e foame are o bucata de pâine sa mi-o dea. I-am multumit si nu am vrut sa-i iau. Stând cu el de vorba au trecut niste oameni la lemne si atunci ne-am despartit. Între timp l-am mai întâlnit de mai multe ori. L-am mai întâlnit si cu Cristescu de 3 ori, si iar am vorbit cu el, care ne-a spus de cele ce se mai petrec în sat. Am mai întâlnit multi oameni în padure la lemne.

Ultima data când ne-am întâlnit cu Fulga, eu am dat pe alta parte si când am ajuns la locul unde trebuia sa ma întâlnesc cu Cristescu

l-am gasit vorbind cu padurarul Fulga. Am ajuns acolo si m-am pus si eu lânga ei jos.

Padurarul Fulga mi-a spus: „Pe mine toti ma întreaba la Ocol. Mai Fulga, tu cât umbli prin padure, nu ai vazut niciodata pe Cristescu si pe Tica?” Eu le-am raspuns ca nu. Însa va întreba ceva, când va reclam ca v-am întâlnit ca sa pot avea si eu o vaza mai buna la Ocol. Atunci noi i-am spus: “când te duci acasa?” El a spus ca duminica. Fiindca el nu era din Mehadia, ci din Iablanita. “Bine, atunci când te întorci sa reclami ca ne-ai vazut în vârful Strajeta”, ce este între Mehadia si Iablanita, însa asta era pusa la cale de noi.

Între timp eu am fost ranit si chiar în ziua ce el a reclamat cu o zi înainte eu am fost ranit. Asa ca nu am reusit cu el ce am pus la cale de a spune.

Am mai trecut o data pe la Poiana Certegului unde am întâlnit pe sateanul Velcan Iancu din Mehadia, care, dupa ce am discutat împreuna, a spus ca sa mai dam si pe la el când nu avem de mâncare, însa nu am mai dat pe la el.

Am mai trecut o data deasupra garii Toplet, mai sus pe deal, unde am întâlnit un om care venea de la coliba. Atunci Cristescu l-a întrebat daca a auzit ca este în Toplet un fugit.

Semnatura indescifrabila

*Rezistenta anticomunista din Muntii Banatului
în documente, Selectia... Miodrag Milin,
Fundatia Academia Civica, Bucuresti, 2000, p. 47-62*

MARIA ARTINESCU
(sora lui Tica Artinescu)

Sunteti nascuta în anul...?

1929.

Era o diferenta între voi?

De sase ani, el era în 1923.

Ce stim mai putin este despre familia lui Tica Artinescu...

Fratele meu n-a fost casatorit.

Vorbiti putin despre parintii lui. Din ce mediu sunt?

Tatal meu a fost muncitor, a lucrat în mina, mama a fost casnica, s-a ocupat cu pamântul. Am avut si noi putin pamânt.

Deci erati localnici?

Da. Eu, ca sa va spun, am lucrat la telefoane, si dupa tot ce s-a întâmplat cu fratele meu, m-au epurat, cum s-ar zice. Iar dupa aceea am stat o perioada acasa. În 1949–1950 s-a înfiintat raionul Mehadia si prin cunostinte am reusit sa ma încadrez în serviciu, nu la telefoane, ci la Sfatul raional. Am lucrat la sectia sanitara, ca statisticiana.

Deci, sa zicem ca ati dus o viata normala din punctul asta de vedere?

Am mai fost „bâzâita” de încercari, cum era pe timpuri, de secretari de partid, de sindicat, de anumite chestii, fiindca mai erau si dusmani care cautau sa ma împiedice sa avansez.

Da, voiau sa va reaminteasca trecutul.

Sa-mi aminteasca trecutul nu puteau, ca îmi era în suflet.

Vreau sa zic sa va faca sicane.

Aia da. În 1956 ne-am mutat cu raionul la Orsova. Acolo, iar s-au aflat câtiva dusmani, dar totusi n-au reusit, fiindca eu am fost o fire care ce mi s-a spus am facut. Am fost asa temperata si unii conducatori de întreprindere au avut încredere si m-au sustinut. În

1958–1959 s-a desfiintat raionul si am ramas fara post atunci. M-am înscris la Bratele de Munca, cum se procedeaza. Si acolo era unul care-mi stia povestea cu frate-miu si a încercat sa-mi puna bete în roate, dar totusi prin cunostintele pe care le aveam, desi eram sora lui Tica, am fost si eu bagata prin sindicat, fiindca m-au cunoscut multi si am reusit sa ma încadrez la Autobaza Orsova. Si acolo au cautat sa îmi bage bete în roate, dar dl director care m-a cunoscut, si am fost în Comitetul de sindicat pe oras, m-a sustinut mult. Dupa sase luni de zile, de abia am reusit sa ma încadrez cu o decizie. Pâna atunci am fost temporar. Pai, de la întreprindere bineîntelea ca au fost multumiti de mine si m-au sustinut foarte tare. Dar eu stiu ce antecedente penale am avut? Eu am fost arestata, dar nu am fost condamnata pentru frate-miu. Am stat sase saptamâni în închisoare la Caransebes. M-am dus la seful juridic al Timisoarei de la IRTA, m-am dus acolo cu antecedentele la ei si dânsul a vazut ca nu am nimica, mi-o dat aviz favorabil. Si atunci, dupa sase luni de munca, mi-o dat decizia. Si am lucrat pâna în 1984, când am iesit la pensie.

Haideti sa ne întoarcem la fratele dvs. Cum era el?

Era un baiat istet, dezghetat, descurcarea, destept. Dar mai avea si un pic de viciu cu câte un paharel...

O fire mai aprinsa...

Da, o fire mai aprinsa. Si s-a dus la un bal si acolo a strigat: „Traiasca nepotii lui Maniu!” Ca tatal meu nu a facut politica si nici el. Da asa i-o venit lui atunci sa strige.

A facut politica taranista?

Nu, n-a fost, caci era înca tânar.

A facut si razboiul înainte?

A facut si razboiul, a fost si ranit, a fost si decorat. Si dupa aceea a iesit, aici în Mehadia erau rusi, si s-o batut cu un rus. Pe lângă ca s-o batut cu rusul a strigat si: Traiasca nepotii lui Maniu! Sigur ca dusmanii au fost acolo si l-au arestat. L-au dus la Securitate în Orsova. L-au retinut acolo timp de vreo 4–5 luni. Dar era liber.

Dar îl cercetau, da?

Nu l-au cercetat.

Sub supraveghere numai?

Da. Ca dupa aceea sa aud ca, probabil ca a fost cineva si l-a vazut în oras pe acolo, sa aud ca a facut reclamatii la Ministerul de Interne pentru cei de la Securitate de la Orsova ca-l tin liber. Si atunci au primit dispozitie sa-l duca la Bucuresti, dupa câte am înteles. De la Securitate mi-a dat un telefon un securist de pe acolo, unu care l-o vazut si a venit si la mine, chiar lucram la telefoane. Mi-au dat telefon sa stiu ca l-au dus la Bucuresti. N-am mai stiut de el nimic. Dupa o perioada m-am trezit cu seful de post de la Mehadia la mine la telefoane si spune ca sa-i spun lui maica-mea sa se duca pâna la el. S-o dus maica-mea la el si spune: „Mama Stana, sa aveti grija ca Tica a fugit din închisoare!” Ce puteam sa facem? Vine la mine si-mi spune, desi eu n-am stiut, cu toate ca lucram la telefoane, nu stiam. Ca dupa o perioada sa primeasca maica-mea veste de la el sa se duca sa se întâlneasca cu el. Nu-mi mai amintesc unde, dar noi aveam o coliba mai jos de Gara Bai [Baile Herculane, n.n].

De când fugise, a venit în zona aici?

Aici s-ar fi gasit cu Gogu Cristescu, cu maiorul Domasneanu cu care au mai fost, ca au fost multi din zona asta de aici. Si normal ca maica-mea când s-o dus a început sa plânga, i-o spus ca a fost anuntata de Militie. Ce sa faca? Ce sa-i mai poata face? Atunci a ramas fugit. Bineînteles ca ne mai dadea câte o stare.

Dar acasa mai venea?

Da.

Aicea?

Da, si era armata aici. Venea si pe acasa când mai putea, când nu putea se mai ducea maica-mea si se întâlnea cu ea. Avea foarte multi cunoscuti prin jur, ca la colibele astea, salasele astea, cine nu-l cunostea? Toti îl cunosteau. Asta a fost cam prin 1950.

1949?

1949, da, cam prin 1949 s-a auzit ca l-o prins. Dar ultima veste care am avut-o de la el, maica-mea i-o trimis mâncare printr-un cetatean, el i-o spus ca daca în termen de câteva zile nu-i luata mâncarea sa stie ca nu mai e pe aici. Ca dupa aceea sa auzim ca l-o

prins nu stiu pe unde, ca l-o omorât nu stiu pe unde, fel si fel de versiuni. Noi am ramas cu versiunea asta ca-i prins si ca-i mort. Desi copiii lui Gogu Cristescu or cautat peste tot si nu le-o venit nici un raspuns nici de la penitenciare, nici de la Crucea Rosie. La un moment dat, ei s-au trezit cu un certificat de deces fara semnatura, fara nimic.

Pentru Gogu?

Da, pentru Gogu; dar pentru frate-miu nu, nici n-am cautat noi, ca ne-am gândit ce sa mai facem. Si asta a fost ultima veste care am avut-o de la el. Acum nu stiu care e adevarul. Ca dupa aceea, prin 1970, a venit de la securitate de la Resita, lucram tot la IRTA, dar la o comuna de oras, si ma trezesc cu seful Militiei ca vine la mine si-mi spune sa merg pâna la Militie. M-am dus la Militie si am intrat în biroul comandantului, acolo erau maiori de Securitate si am stat de vorba. Zic:

„Domnule, la ce ma mai întrebati de frate-miu ca îi mort? De ce veniti la mine sa ma întrebati de el, ca dvs. aveti sursele dvs. prin care puteti sa-l gasiti.”

„Nu doamna, nu am venit sa va facem rau.”

Da venise mai-nainte unul care îmi spunea de el ca stie de el. Astia or descoperit, l-o arestat pe ala, nu stiu ce o facut ala si o dat declaratii ca o fost si pe la noi, venea si pe la mine si pe la maica-mea, era un escroc, totusi voia bani. Si îmi spunea ca el stie unde e Tica. Eu i-am spus ca-i platesc drumul si ca merg cu el pâna la el, dar el se tot scuza ca nu stiu ce si mi-am dat seama ca-i un escroc. De lângă Iablanita era, zice ca el o fost neam cu maiorul Domasneanu, da nu stiu.

Cum îl chema?

Nu mai tin minte cum îl cheama, era de mult. Si atunci venea la maica-mea iar. Maica-mea bineînțeleles cu durerea mare credea tot ce-i spune. Pâna la urma i-am spus: „nu mai crede tot ce-ti spune, ca asta e un escroc”. Îi dadea de mâncare, îi dadea bani. Si dupa asta nu stiu ce o facut asta, ca si el o fost arestat politic. Îl prinde Militia si-l aresteaza si el o dat declaratie ca el o fost la noi ca sa ne spuna de Tica si o venit ala de la Securitate. Domnule, eu nici nu mi-am mai adus aminte ca

ala o fost la mine, nu stiam ce vrea. Ei tot îmi dadeau date, si pe urma mi-o venit ideea si le-am explicat. M-or întrebat daca mama mea stie, si le-am zis ca da si i-am trimis la ea, desi ei nu au vrut sa mearga ca sa nu-i faca rau. Le-am zis sa spuna ca au fost la mine si ca eu v-am trimis. Si atunci o venit si o stat de vorba cu ea.

Deci asta era în anii '70?

Cam asa, ce mi-au zis la plecare ca daca cumva auzim de el sa-i anuntam si pe ei, desi el si-a facut pedeapsa. Pai zic: „Cum sa mai aud de el daca-i mort?” Zice: „Nu-i mort, îi disparut.” O fi ca o zis adevarul, fie ca n-o zis adevarul, nu mai pot sa spun. Dar asa vesti de prin comuna am mai auzit, chiar un var de-al meu sta pe centru acolo si mi-o zis ca o trecut o masina si din masina s-o dat jos o doamna si s-o dus la el la poarta si-o întrebat de mine, zice daca ma cunoaste; cum sa n-o cunosc, ca-i neam cu mine. Si ala zice ca nu cred ca-i acasa, ca ea lucreaza la Orsova, vine numa' sâmbata, pleaca duminica, da ca-i mama ei, moasa mea, si n-a vrut sa intre cu masina pe aici. Ala a venit aici sa vada daca maica-mea-i acia si când vine asta aicea tot asteapta sa vina masina si când s-a dus pe acia, masina nu mai era.

O plecat?

O plecat. Am mai auzit ca mai întreba de mine, de..., da cine poate sa fie? Am fost cu ideea ca altcineva nu poate sa fie decât el. Acuma nu stiu care-i adevarul. Si eu as vrea sa-l aflu. Un nepot de-al meu a venit cu o revista straina, cu un articol în care scria de ei toti, dar scria ca sunt morti si sunt îngropati într-o groapa comuna pe lângă Lugoj. Si la Radio Timisoara, dimineata, zice ca ar fi cerut Senatului sa dezgroape groapa aia, dar nu-i nici o miscare. Am asteptat si eu sa vad. Am avut un farmacist de aici din Mehadia, foarte de treaba, dar ca o murit omul, o fost si el deportat, care ne-a tinut cu medicamente.

Când a fost ranit? Stiti ca a fost ranit?

Da, cum sa nu, si stia si el ca a fost foarte de treaba si o chemat-o pe mama mea si i-a spus ca tot ce-i trebuie sa se duca la el. Si n-o vrut sa ia nici un ban. O fost ranit, si pe front o fost ranit.

Înainte?

Înainte si dupa ce s-a întâmplat cazul cu el l-o cautat Ministerul

de Interne sa-l reangajeze în armata, fiindca pe el la doua luni de instructie l-or trimis pe front. Ce-o fi facut pe acolo, ce n-o fi facut, ca l-o facut sergent direct.

Pe frontul rusesc?

Da, de aici. Si l-o adus la Herculane, înca avea plumbul în picior, l-or tinut si la Herculane pâna l-a taiat si l-a scos din picior. O fost un luptator bun, nu s-o dat înapoi de la nimic.

Cazul lui a început de la incidentul cu rusii?

Da.

Dupa câte am vazut în hârțile acelea, nu atât jandarmii aveau ce aveau cu el, cât rusii.

Au avut ei si jandarmii, dar rusii nu puteau, ca nu erau multi. Erau câtiva, aveau vaci si-i alimentau pe aia de la Herculane, dar la el a fost mai mult o ura. Fiindca pe atunci, daca nu-ti convenea de cineva sau daca vroia sa-ti faca un rau, imediat puteau sa-ti faca, fara semnaturi, fara nimic si asa a fost si la el. El a fost foarte destept. Da, intelligent a fost, foarte intelligent. Era impulsiv, mai ales când bea câte un paharel, dar nu era agresiv, era foarte pasnic.

Parintii au trait?

Da, tatal meu a murit în 1963 si mama a murit în 1962.

Si ei, saracii, ce faceau?

Au sperat. Mama a murit cu durerea ei.

Atunci când l-au prins pe Tica, v-au verificat si pe dvs.?

Da, noaptea au venit si m-au luat la Herculane, la Securitate.

Cu parintii împreuna?

Numa' cu mama si cu matusa, pe taica-meu nu.

Cine era acolo?

Era maiorul Kling si era seful Securitatii, care era un om foarte de treaba.

De aici?

Era din Lugoj, dar era în Herculane la Securitate. Si ne-o luat noaptea si ne-o dus acolo la Bai si ne întreba: Stiti ca Tica e prins? De unde sa stim, mama spunea tot la fel, matusa-mea, pai, cica noi nu stim nimica. Dar n-o fost prins atunci. Ei, a trecut luna si atunci au tras

militarii, dar nu i-o omorât atunci, dupa aia. Atunci noaptea a venit si ne-o luat si pe noi si ne-o spus ca l-o prins. Atunci maica-mea mai curajoasa: Pai daca l-ati prins, ada-mi-l sa-l vad si eu, ca-s mama lui si ma doare si pe mine. El zice ca o sa-l aduca, dar pâna dimineata ne-or dat drumul si nu l-am mai vazut.

A fost o capcana?

Da, a fost un truc. O crezut ca noi nu stim ceva sau stiu eu ce.

Dupa aceea v-au mai anchetat?

Nu, dupa ce am venit de la Caransebes, mi-a zis sa ma prezint la Securitate aici.

V-au chemat acolo?

Nu, m-or dus ei acolo, am stat sase saptamâni în celula dupa ce ne-a dat drumul, ca nu aveau de ce sa ne mai retina, ca nu aveau probe asupra mea, nimic. Atunci mi-or zis sa ma prezint aici, era raionul înca la Mehadia. Sa ma prezint în fiecare luna la Securitate si daca aflu ceva sa le spun. Eu m-am dus si le-am spus ca nu stiu nimic, chiar daca stiam. Ce puteam sa fac, sa ma duc sa-mi îngrop fratele? Dar dupa aceea n-am mai avut necazuri.

Se spun câteva cuvinte despre dvs., ca v-ati întâlnit la o petrecere în munti!

Aici, pe dealurile astea, la un masurat de oi. Venisem mai recent de la închisoare, chiar înainte de noaptea de Înviere. Si m-o chemat o vecina la masurat de oi si m-am dus si eu.

Unde e asta?

Dealul Cercec.

Si aia e un fel de sarbatoare?

Da, era cu muzica, cu mari pregatiri. Si m-am dus si eu si o data mai spre seara asa aud galagie. Deodata a aparut Tica. Eu, când am auzit ca a aparut Tica, nu ca nu am vrut sa-l vad, doar am vorbit si când a plecat si când o venit, dar mi-o fost frica de securisti. Am plecat. Si când am coborât, el urca si-mi zice: Fugi repede acasa!

Asta v-a zis?

Nu mai sta, pleaca! Si el a jucat si el pe acolo, de mâncat zice ca n-o vrut sa manânce. Atunci iar m-o chemat si nu l-am vazut, am

plecat mai înainte si nu m-am întâlnit cu el. I-or cercetat pe aia de acolo si or plecat.

IABLANITA

ZAHARIA MARINEASA

(fragmente din interviul realizat pentru emisiunea „Memorialul durerii”)

Ma numesc Zaharia Marineasa. Ca apartenenta politica sunt legionar. Am executat la Aiud 21 de ani de detentie politica pentru fapte de ordin politic. Întotdeauna am fost încadrat în articole de lege referitoare la ceea ce justitia de atunci considera uneltire împotriva orânduirii sociale. În cuprinsul sentintelor pronuntate împotriva mea, nu se gasesc acuzatii pentru manifestari rasiste, antisemite, de intoleranta religioasa sau contra etniilor conlocuitoare.

Rezumând faptele mele, nu am fost condamnat pentru crima de omor si deci cei 21 de ani de temnita pe care i-am executat nu pot fi justificati de nici o orânduire sociala din lume.

În continuare ma voi opri pe scurt si la faptele mele legate de lupta împotriva comunismului. Voi repeta unele fragmente din interviul dat în revista „Gazeta de Vest”, în septembrie 1992.

Mi s-a pus întrebarea daca organizatia pe care am condus-o a fost cea care a luat parte la primele ciocniri armate anticomuniste din Banat. În primavara anului 1948 eram urmarit de comunisti pentru a fi arestat. Purtam costum taranesc si opinci. În traista aveam un pistol automat. Am raspuns atunci „Gazetei de Vest” urmatoarele: Admit ca ciocnirile cu Securitatea, în care am fost implicat ca sef, în total aparținând grupului trei ciocniri, au fost primele din aceasta regiune. Ele sunt insuficiente însa pentru a acoperi un titlu cu pretentii de lupta anti-comunista. As vrea sa mentionez ca organizarea de lupta

anticomunista în regiunea muntoasă a Banatului a început încă din anul 1946 și aparține profesorului Filon Verca.

Spiru Blănuș, comandorul Domasneanu și țărănul Gogu Cristescu ne-au fost camarazi de luptă, despartindu-mă de dânsii din cauza arestării și condamnării mele, care a avut loc înainte de apariția legii de condamnare la moarte.

La prima ciocnire pe care am avut-o, rolul principal mi-a aparținut și a fost favorabil pentru mine, dar, cu înghițitura dvs., voi trece peste amănunțele acestei întâmplări, considerând mult mai importantă implicarea mea sufletească în situația respectivă. După arestare, la trei luni după această întâmplare, la Securitate, anchetatori fiind colonelul Coloman Ambrus, Mois și Kling Zoltan, am fost întrebat: „De ce în fața unor arme încărcate și numai la 2 sau 3 metri depărtare, ai ridicat pistolul automat și ai tras în sus?” Menționez că la această întâmplare nu au fost victime. Le-am răspuns celor 3 anchetatori: „Pentru că o voce dinlauntru m-a determinat să nu procedez ca într-un război declarat.” Nu știu dacă ei au înțeles ce le-am spus, dar chiar dacă prin răspunsul meu nu mi-am micșorat duritatea anchetei, am fost ocolit, recunosc, de vulgarități și insulte. În instanță, această întâmplare din gara Herculane a fost apreciată ca fiind favorabilă mie pentru faptul că am acceptat marele risc personal prin gestul voluntar de a folosi arma numai pentru intimidare, renunțând la un mod de apărare egal cu al adversarilor; adversari care în situația respectivă erau și agresori, și reprezentanți ai ocupației comunisto-sovietice.

Situații asemănătoare am întâlnit în cărțile pe care le-au scris profesorul Verca și Ion Gavrilă. Profesorul Verca povestește că se afla în pădure și avea asupra sa o grenadă și un pistol. L-a văzut pe pădurar conducându-l pe jandarm la locul unde se afla. Nu a aruncat grenadă, căci pădurarul avea copii. S-a predat, dar după câteva zile a evadat din arestul Securității din Timișoara. Lui Ion Gavrilă, unul din coloneii care-l urmăreau îi spune locul în care l-a pândit, asigurându-l că l-ar fi ciuruit, dacă l-ar fi văzut. Ion Gavrilă îi arată și el colonelului câteva din locurile în care l-a văzut, aflându-se la o mică distanță de el, și nu

l-a împuscat. Se cuvine ca istoricii viitorului sa treaca sub lupa aceste gesturi, care sunt atitudini aparent simple, dar în ele sunt adunate rezultatele unei educatii crestine.

Despre prezenta mea în închisoarea Aiud.

Din prima condamnare politica am executat cinci ani la Aiud. A doua condamnare, de 15 ani, am executat-o tot la Aiud, si dupa expirare am continuat prelungirea la Periprava. Dupa cum spuneam, în 1948 am fost con-damnat la 15 ani, maximum de pedeapsa care se dadea unui sef de lot în acel timp, fiindca nu aparuse înca legea de condamnare la moarte pentru cazurile de confruntare armata. Regimul din închisoarea Aiud era urmatorul: foamete, izolari, batai, toate mergând pâna la suprimare. În toti cei 15 ani si opt luni nu am avut nici o legatura cu familia. Nici scrisori, nici pachet, nici dreptul de a citi si a scrie. Am facut parte în mod obisnuit din lotul celor care n-au fost ocoliti nici de izolari, nici de pedepse. Cred ca ar fi revelator pentru cunoasterea mediului penitenciar sa vorbesc despre câteva modalitati esentiale de convietuire într-o celula. Cele mai importante si binevenite sunt dragostea si bunatatea, dreptatea si corectitudinea nefiind suficiente. Când te afli singur în celula, trebuie sa ai atentia marita la gânduri. Îti trec prin minte o sumedenie, de tot felul, pe lânga cele ziditoare te pot asalta si gânduri tulburi, deprimante. Pe acestea din urma trebuie sa ti le în-departezi imediat. Si eu, conform spiritualitatii legio-nare, am nazuit la o autentica traire crestina. În masura în care am reusit ramâne sa aprecieze camarazii mei de suferinta. Au fost situatii când nu am putut face binele, dar întotdeauna cu orice risc m-am opus sa fac rau, sa sufere cineva din cauza mea. La expirarea sentintei de 15 ani nu am fost eliberat. Detentia mi s-a prelungit din oficiu, fara judecata. Prelungiri asemanatoare de detentii li s-au aplicat si altora, dar, înainte cu jumatate de an de la acea data, aceste prelungiri de detentie au fost suspendate, caci din închisoarea Aiud se eliberasera în jur de trei mii de detinuti politici cu pedepse neexpirate, oameni de mare importanta în trecut: ministri, generali si diverse somitati. Mi s-a spus ca prelungirea detentiei si a izolarii mele, singur în celula, are trei

motive: întâmplarea din gara Herculane, apreciata de data asta ca defavorabila mie, o greva a foamei pe care o decla-rasem cu sase ani în urma pentru a obtine asistenta religioasa si Noul Testament, fapt considerat ca o instigare, pentru ca unul din punctele grevei generale legionare care a urmat la Aiud a fost si acesta formulat de mine, si al treilea a fost modul în care am luat cuvântul ca raspuns la presiunea care se facea pentru acceptarea reeducarii, raspuns care a fost considerat nesatisfacator.

În încheiere mi-as exprima dorinta, adresata ca rugaciune lui Dumnezeu, ca sutele de vietii care au fost curmate de comunism, pentru ca s-au opus comunismului, sa fie primite ca jertfe la faurirea României Crestine.

DUMITRU PETCHESCU

Nascut la 2 aprilie 1932 – fiul lui Ion si al Mariei; Ion – condamnat în martie 1949 politic la 7 ani munca silnica în lotul Marineasa, în care au fost 32 de persoane judecate la Tribunalul Militar Timisoara.

În perioada 1947-1948, singurul personaj care în zona noastra era urmarit era Gogu Cristescu, de la Plugova, si el era cautat de mai mult timp. Era o persoana în ochii Jandarmeriei si Securitatii. Venea aici la noi, aici la coliba, unde tata lucra singur terenul.

Ne explicati unde este amplasata aceasta coliba?

Coliba este amplasata pe drumul national Nr. 70, între localitatile Plugova, Iablanita, Crusovat si... Avem hotar cu toate aceste localitati, suntem exact în mijloc. Aici, în perioada aia, 1948, se punea problema (sau mai înainte, dar eu atunci am aflat) reorganizarii miscarii legionare. Si în sensul asta se ducea munca de lamurire de la om la om, în care era angrenat si tatal meu si Zaharia Marineasa. În actiunea aceasta a lor de reorganizare s-au deplasat, în vara lui 1948, Zaharia Marineasa, tatal meu si Gogu Cristescu la comandorul Domasneanu, la Baile Herculane. Ala a fost primul incident pe care l-au avut. Au

discutat si asta a reiesit din sentinta si din actul de acuzare al Procuraturii Militare, ca s-a discutat de reorganizare. Au recunoscut, probabil ca a recunoscut Marineasa. Si la terminare or venit în gara Herculane si au vrut sa calatoreasca sa vina pâna la Iablanita, pâna la Crusovat. Eu stiu pâna unde au vrut sa vina? Dar pâna la Iablanita, cred ca s-au dus si au vrut sa ia bilet.

Si atunci ei fiind deghizati – Zaharia Marineasa era îmbracat în costum taranesc vechi, cu opinci, cu obiele si cu o traista în spinare, tatal meu era deghizat, Gogu Cristescu la fel. Nu au avut îndrazneala sa se duca la ghiseu sa-si ia bilete, dar coincidenta a facut ca sotia comandurului Domasneanu trebuia sa mearga în noaptea aia, era dupa 2-3, cu personalul la Lugoj, cu probleme personale. Atunci d-na Domasneanu s-a dus la ghiseu si a luat un bilet pentru Lugoj si trei pentru Iablanita. Impegatul, fiind un informator al Sigurantei (Securitatii), a anuntat (era o patrula dintr-un plutonier si un militar, faceau o patrula prin gara) ca d-na comandor a luat biletul si numai bine ca el a dat biletele, d-na a iesit de acolo, de la casierie, s-a dus mai jos în întuneric, ca ei asteptau acolo, si le-a dat biletele. Dar imediat la doamna comandor a venit plutonierul si militarul respectiv. Nu or fugit, nu o fost nici o problema si a întrebat:

„Ce-i cu dumneavoastra aici?”

„Asteptam trenul.”

„De ce nu asteptati dumneavoastra trenul cum asteapta toata lumea, pe peron (este multa lume care asteapta trenul)?”

„Erau obositi...”

Dupa aia au povestit cum a decurs toata treaba. Si au armat armele si au spus: “Poftiti la birou sa va legitimati”.

S-au supus, toti trei s-au ridicat de acolo, militarii în spatele lor cu armele ca sa-i duca la biroul de miscare. Dar pâna sa ajunga la biroul de miscare, sunt scarile care merg în jos la autobuz si în momentul în care s-a ajuns la scari, Gogu Cristescu a tulit-o, a iesit de sub escorta si a fugit pe scari în jos, plutonierul dupa el. Nu l-o ajuns. Sigur acum s-a întâmplat primul incident. Gogu Cristescu, când o ajuns jos, sigur ca erau trasuri, nu erau taximetre, ca acum. Când a ajuns jos s-a pus pe

jos pe burta si a tras cu pistolul automat. Nu a tras sa-l omoare, el a tras sa-l sperie. Plutonierului i-a spus sa nu se miste de acolo, stiind ca probabil cei doi care au ramas, tatal meu si cu Marineasa, probabil se vor descurca. Militarul i-a luat si i-a bagat cum bagi oile la strunga, i-a bagat în biroul de miscare. Amîndoi erau înarmati, nu s-o vazut, nu avea nimeni intentia sa traga. Nu putea si sa stea de paza la usa, si sa-i legitimeze. Si se tot uita în spate sa vada daca vine plutonierul. Nu stiu ce s-a întîmplat cu plutonierul exact, ca militarul era tinut în sala, îi spunea ca daca se misca: “Te împusc”. Atunci a profitat Marineasa ca avea mai la îndemîna arma în straita, un pistol de dimensiuni mai reduse, a luat straita în spinare si nimeni n-a banuit ce putea sa se întîmple din straita aia. S-a întors un pic cu spatele, militarul tot astepta sa-i vina superiorul. Si la un moment dat Marineasa a scos pistolul si cum erau usile statiei înalte a tras cu pistolul peste militar. Militarul sigur ca în conditiile acestea a luat-o la fuga si Gogu Cristescu stia ca asta îi fuga militarului, erau bocanci, atunci i-a dat drumul plutonierului: “Acum poti sa pleci.” Nu i-a facut nimic, nu l-a împuscat. Asta a fost incidentul de la Herculane.

De aici a pornit la noi în zona hartuiala. Si ghinionistul a fost doamna comandor. Ca ea a ajuns la Lugoj, a fost asteptata de Siguranta (Securitate). A fost asteptata si obligata sa spuna cine au fost indivizii. Si atunci a spus: Gogu Cristescu, Zaharia Marineasa si Ion Petchescu. Dupa ce Marineasa a tras cu pistolul, au iesit afara, nu au mai fost urmariti de nimeni, dar au luat-o fiecare pe o poteca, nu s-au mai gasit cu Cristescu. Si atunci s-a început urmarirea lor, si a lui Marineasa, si a lui Petchescu. La doua-trei zile, ei erau acasa, înca nu intrasera autoritatile, la noi în casa, au venit de la Siguranta doi agenti: Giuchici, seful Sigurantei de la Orsova, si înca unul si l-au cautat pe tata meu acasa. Tata sigur ca dupa incidentul din Herculane era plecat si nu mai aparea. Nu l-au gasit. Au facut perchezitie, au aruncat niste reviste germane pe sub pat, eu nu am putut sa vad, nici nu m-a chemat, ca la urma sa le scoata si sa spuna în fata notarului, ca martor din partea autoritatilor locale, sa arate: “Uitati ce material subversiv am gasit aici”.

Si atunci au luat niste lucruri care nu aveau nici o legatura cu politica, niste obiecte de menaj, inox, veri-gheta tatalui meu, pelerina. Pe mine m-a trimis în sat, cum era seara ca i-au spus ca poate este în sat. M-a trimis sa-l caut. Au cautat sa ma determine sa-l aduc acasa ca nu-i nimic grav. Ca numai ce s-a facut o perchezitie si urmeaza sa semneze procesul-verbal. Eu nu am putut, stiind povestea cu Herculaneele, mi-am dat si eu seama la 16 ani, cum sa ma duc sa-l caut sa-l aduc acasa. El plecase, unde a fost nu stiu. M-am dus eu în sat la un baiat, mai jos de ai mei, m-am îmbracat si eu în costum taranesc si m-am dus sa vad care este pulsul în sat si ce se mai întâmpla la casa noastra. În momentul în care eram pe strada am auzit o împuscatura de arma automata. Nu mi-a fost totuna, de aceea nu m-am dus în noaptea aceea acasa, ulterior am aflat ce s-a întâmplat. Noi am avut niste masini de tricatat si la masini am avut o fata din Teregova care învatase si facea flanele. Fata asta ramasese în casa, pe mine agentii de Siguranta ma trimisese în sat sa-l caut pe tata. În momentul în care s-a auzit la poarta, poarta casei era un pic întepenita, cineva a venit la poarta, a încercat sa deschida. Pe moment s-a deschis usa la a doua încercare de a deschide usa cu o forta mai mare, unde a venit un agent de Siguranta, a venit si el la poarta, stând în spatele portii, aceasta s-a deschis. În momentul în care s-a deschis poarta, era cineva, acesta era dl Cristescu. Ei nu se vazusera de la Herculanee. În aceste doua-trei zile ei nu s-au mai întâlnit. Acesta a venit la noi acasa sa vada ce s-a întâmplat. Si când colo cunostea pe fata de vreo trei ani, cum el mai venise pe la noi la coliba, la lucru, o cunostea, când a ajuns în fata fetei a întrebat-o „cu cine esti înăuntru”. Agentul de Siguranta era dupa usa si acesta a sarit sa-l prinda de piept si cu pistolul în mână; atunci sigur Cristescu s-a smucit din strânsoarea lui, s-a tras câtiva metri înapoi si cum avea pistolul mitraliera în mână, a tras câteva rafale în aer, si acestea au fost împuscaturile pe care le-am auzit eu fiind pe strada. A trecut. Eu nu am mai dormit acasa, fata aia a dormit singura, ei au stat cât au stat, pâna la urma nu a mai venit nimeni si au plecat.

Au trecut câteva zile. Acum s-a întetit atentia Secu-ritatii. Eram

mereu urmariti, toate persoanele dintr-un sat sa vada, si tata era un om cu gospodarie, stia ca are un copil, nevasta avea probleme de rezolvat. O venit acasa într-o zi, la câteva zile, iar m-o trimis pâna la Mehadia nu stiu în ce problema si el s-a dus la apa. A iesit în strada si aducea apa dintr-o fântâna care era la strada. A fost vazut, s-a dat telefon, eu am venit înainte de a aparea Securitatea. Or aparut ulterior straini, inclusiv Giuchici. Am consumat ceva mâncare cu tata. Mi-o spus ca a adus apa si a iesit prin spatele casei. Dupa un sfert de ora am auzit usa de la intrare bruscata cu putere. N-a fost închisa. S-a dat de perete si un comisar cu pistolul în mâna a intrat înăuntru si a început sa ma ia la întrebări: “Unde este tat-tau?” “Nu stiu.” Ei au fost informati ca a fost acasa. “Cum nu stii?” N-a fost atâta si prin spate au venit si au început sa caute prin pod. Aia care au venit prin spate cu pistoalele în mâini si din doua directii, tatal meu i-a vazut, ca nu a avut timp sa mearga departe. Au trecut la 10 metri de el. El era într-adevar cu arma în mâna. Dar nu erau atenti. Ei erau atenti catre case, unde trebuia sa fie cel urmarit. Vazînd tatal meu ce s-a întâmplat, a plecat în sus. Au cautat toata casa si la urma cetateanul care a intrat, nu Giuchici, ma lua asa de spate si cu pistolul ma împingea sa caute. Eu stiam ca tata nu-i acasa. Si când am ajuns în grajdul de animale, m-a batut, mi-a dat un picior în spate si m-a trântit pe jos si a început sa care cu picioarele în mine.

“Mai pui de bandit, pe cine ai trimis alaltaieri seara?” Au ajuns la concluzia ca eu, când am iesit din casa, am trimis pe cineva sa-i atace. Aia a fost cu totul întâmplator, ca Gogu Cristescu a venit.

Era problema cu Herculanele, ei nu s-au mai întâlnit, cu totul întâmplator a venit. Am zis: “Nu stiu, am auzit si eu, am fost si eu.” M-a batut, am început sa tip si atunci a venit Giuchici si a spus: “Hai ca nu mai avem timp de el, venim alta data”. Si m-au luat toti sa le arat unde-i coliba. De la Iablanita peste deal se vede un pic coliba noastra. Tatal meu era acolo, dar el mergea înaintea noastra, se furisa. Mi-a spus ca m-a vazut, între ei, acolo. Pâna am ajuns la un deal, de unde se vedea bine coliba noastra si le-am spus: “Uitati, acolo este coliba.”

Si de atunci a ramas si tata urmarit intens de Securitate, ei trebuiau sa-l gaseasca.

Ce se întâmplase? În perioada când tatal meu se tot ducea la comandorul Domasneanu, era chiar perioada de reorganizare, acolo a gasit un sârb, Rada Siscovici. Acesta era un nationalist sârb, în perioada când Serbia era ocupata, erau doua feluri de partizani: niste masivi muncitori erau ai lui Tito cu ai lui, si Draja Mihailovici, care era cu ceilalti. Când i-a întins o cursa si l-a prins. Rada Siscovici s-a retras aici. Era un om cult, stia 5 limbi la perfectie, era unul din locotenentii lui Draja Mihailovici. S-a refugiat în România si facea servicii la C.I.D., la Orsova (Comisia Internationala Dunareana). Aici era pe un post de traducator arhivist. N-a mai trecut în Iugoslavia la el în Serbia, pentru ca acolo era condamnat la moarte. Dupa un timp a parasit serviciul si, cu banii pe care i-a avut, s-a dus la comandorul Domasneanu. Tatal meu, fiind în relatii bune cu Domasneanu, s-a gândit sa-l ia la noi. Eu în perioada aceea am facut 4 clase la gimnaziu la Timisoara, am facut liceul Electromotor si m-a retras de la scoala, ca era asa situatia, ca vin evenimentele de revolta. Tata a socotit ca numai un copil are si sa nu fiu la oras. Ei m-au retras de la scoala.

Dar avea intentia sa nu pierd de tot scoala si l-a luat la coliba pe lângă baiat, sa mai învete ceva. Am învătat eu ceva, dar nu prea mult sa stiu eu bine franceza. El a fost profesor de franceza în Paris si si-a facut si studentia acolo în timpul primului razboi mondial.

Avea deci 58 de ani. Dar ce s-a întâmplat? A fost o perioada când a fost urmarit si tatal meu îl lua cu el când se ducea. El la coliba nu mai avea siguranta. Dar totusi se întâlneau, el îmi dadea sa învat si asta mi-a prins bine când am terminat liceul, sa dau la fara frecventa. Ce a facut el atunci mi-a fost suficient sa absolv liceul, sa dau bacalaureatul.

Tata era preocupat si de gospodaria lui. Eu la 16 ani eram copil si nu eram capabil sa conduc o gospodarie si l-a lasat pe Siscovici cu coliba jos la calea ferata si a venit în sat prin spatele casei, numai bine ca în perioada asta nu mai stiu cum s-a întâmplat, ce s-a întâmplat, destul ca s-a dus seful de post de la Iablanita si l-a arestat. Nu a fost

condamnat, nu a fost expulzat. Am auzit ca a murit în cele din urma la închisoare.

Tata, când a auzit, nu i-a fost tot una, mai ales ca-l luase pe raspunderea lui de la comandor.

Si s-a hotărât sa se duca sa-l scoata de acolo, fara sa-mi spuna mie. Pe mine m-a expedit din sat sa ma duc pîna la Globurau, la bunica, de unde ne tragem noi, si el s-a dus la post. Împreuna cu altcineva a pus la cale sa taie toate liniile telefonice. A dat o misiune unui baiat care a taiat liniile telefonice, dar nu le-a taiat pe toate si s-a dus la post. Cum nu toate liniile telefonice au fost taiate, legatura cu restul tarii, cu Herculane, cu Mehadia au fost taiate, dar legatura cu CFR-ul nu a fost taiata. CFR-ul avea atunci paza militara, seful de post a cerut întariri la trupele de la CFR. Tatal meu s-a dus acolo, era o cladire pe colt, e un pârâias mic, s-a dus sa studieze sa vada cum poate sa intre acolo. Era înarmat, era disperat, cum era în mentalitatea lor, de a ataca. Fiind pe zid sa salte sa intre în curte, s-a aprins iluminatorul care lumina postul de jandarmi si pârâiasul ala si l-au vazut agatat acolo. Militarii venisera deja (militarii de la CFR), erau doi militari, chemati probabil ca întarire, au venit cu armele potrivite.

Când l-au vazut agatat pe zid, l-au somat si a sarit în apa, în apa aia mica. A sarit acolo pe burta si a încercat sa traga în el. S-a blocat arma lui. Putea în momentul în care s-a blocat arma sa arunce o grenada, dar n-a mai avut nici un rost.

S-a pus dupa o piatra. Salvarea lui a fost ca au tras, a ricosat, dar nu l-au nimerit. Atunci a iesit seful de post cu o voce tare:

„Cine-i acolo?”

„Eu sunt!”

„Tu esti, Ioane?”

„Da!”

„Pai ce-i cu tine?”

„Am venit sa ma predau!”

Asta a fost prima vorba. A oprit militarii. L-au bagat în post.

Nu i-au facut nimic. Era cunoscut. Atunci au venit întaririle si atunci a fost urât batut.

L-au batut urât, care cum au venit în doua masini. Eu, cum v-am spus, nu eram acasa. Eram trimis la Globu-rau, dar dimineata trebuia sa vin acasa. Îmi daduse misiune sa ma scoata pe mine din raza actiunii si când am venit acasa dimineata, deja îl transportau. Nu am stiut nimic ce se întâmpla. Când am ajuns pe calea ferata, acolo unde se ducea o poteca paralel cu calea ferata, am auzit în masina cum cântau de parca veneau de la lupta. Erau masini militare cu banchete si pe o parte si pe alta, jeep-uri. Prin ceata am vazut militarii; ei nu stiu daca m-au vazut pe mine. Cred ca un minut lipsea sa ne întâlnim, dar eu deja m-am deplasat pe poteca care mergea paralel si soseaua este tot paralela cu calea ferata.

M-am deplasat si i-am auzit cântând, mi-am zis: „Cine stie ce?“ Când am ajuns acasa, am aflat ca tata a fost arestat. Nu-mi venea sa cred. În noaptea aceea primarul care a fost atunci a venit si m-a cautat si pe mine. Aveau ceva cu mine, nu le iesise din cap ca eu am trimis pe cineva sa-i atace pe ei la incidentul cu Gogu Cristescu de la poarta. Nu am stiut ca ei m-au cautat. Dupa aia am aflat ca nu m-au gasit, m-au cautat în toata casa. Pe urma fata le-a spus ca era singura acasa, ca nu stia unde sunt. Ce se întâmplase? Într-unul din buzunarele lui Siscovici au gasit un biletel de la mine. Eu mai corespondam cu el. În ce sens corespondam? El era fumator. Nu era un om agresiv, nu punea mâna pe arma nici chiar sa-si apere viata lui, dar fuma încontinuu. Era necajit si tata nu prea îi dadea sa fumeze, îi mai dadea câte un pachet asa câteodata, eu îi mai dadeam, spuneam ca-i mâncare si îi mai dadeam câte un pachet de tigari si asa prin corespondenta îmi dadea sa învat ba verbul cutare, ba verbul cutare, si unul din raspunsurile mele l-au gasit la el în buzunar când l-au arestat. Si au întrebat ce-i cu acesta, a spus ca este de la mine. Eu eram un personaj care a avut tangenta cu Siscovici. M-au cautat în noaptea aia si m-au lasat în pace, nu m-au mai cautat. Pe tata l-au dus la Siguranta la Lugoj, pe Marineasa l-au arestat tot cu un truc, l-au chemat la telefon si acolo l-au arestat si au colectat din plasa asta Orsova, ca Marineasa a recunoscut. Au fost judecati, Marineasa a primit 15 ani, unul din Orsova, 10 ani, tata, 7 ani si asa tot grupul pâna la pedeapsa minima

de 6 luni, dar asta înainte de a apărea pedeapsa cu moartea, deci au fost judecați după legile vechi. Ulterior, în vară, după ce a fost prins comandorul Domasneanu, Spiru Blănuș, atunci s-a aplicat pedeapsa cu moartea.

Despre arestarea mea, în gospodărie la noi, fiind cuplul acesta de oameni ajutatori, astia știau toate persoanele și pe Gogu Cristescu, și pe alte persoane care ne căutau. Și fiind el aici la colibă o dată, Gogu Cristescu a scăpat cu fuga de la Crasova, dintr-o colibă, dar cam dezbrăcat. Și cuplul asta l-a îmbrăcat, i-a dat probabil și mâncare. Ce s-a întâmplat? Eram la vârstă la care nu puteam să judec așa cum trebuie, nu puteam să țin și niște oameni care să asculte de comanda mea, eram la vârstă fragedă și m-am hotărât să nu îi mai țin. Sigur că lor nu le-a convenit, au venit în sat. Eu nefiind în sat, ei au furat de acolo niște obiecte și au plecat. M-am dus la post și am reclamat că mi s-a furat. A întrebat șeful de post dacă bănuim pe cineva și dintr-un mic amanunt am știut imediat cine a fost hotul. Un vecin de lângă noi mi-a spus că cățelul lui a latrat toată noaptea în spatele grădinii și într-o bucată de pământ moale dintr-un mușuroi de cârtiță a fost amprenta unei încălțări, și încălțăminte a fost de-a noastră, una care avea un calcâi din două bucăți, și urma a rămas în pământ. Am știut atunci că este vorba de omul ăla. M-am dus la șeful de post și-am explicat: uități, am găsit urma ăia în sfârșit, mi-a spus că lucrează la Toplet, că și acolo nu știu ce ar fi făcut. Așa a fost destinul că nu l-am lăsat pe șeful de post să-l caute, am făcut eu pe detectivul. Ma urc pe tren seara, am urcat pe tren și în gară la Toplet l-am găsit pe respectivul. Era acolo, când m-a văzut, a fugit. L-au urmărit apoi cu un jandarm, însă noi am găsit lucrurile pe care le furase într-o valiză mare. Și erau lucrurile acolo. Impegații i-a zis să aștepte trecerea personalului, după ăia îi face formele de plecare. El urma noaptea să plece în Moldova și bine ar fi fost să fi plecat ! Când m-a văzut pe mine, a fugit. Eu m-am dus la post, am luat un jandarm cu mine, am căutat și pe seara, când să se întunece, a venit la bagaj, și atunci au întrebat: “Asta-i?” Mai venea și cu o valiză micuță în mână, a lui Siscovici, care rămăsese la noi. Când l-am văzut, i-am spus printre

dinti jandarmului: “Ala care vine din fata, ala este!”. Jandarmul si-a facut meseria lui. Când a ajuns, i-a tras vreo doi pumni, l-a trântit jos. Mie mi-a parut rau de el: “Lasa, nu-l mai bate, ca daca l-am gasit, nu mai are rost sa-l mai bati”. M-am dus la biroul de miscare, acolo am gasit ladoaia aia cu bagajul. Urma ca mâine zi sa vina acasa la Iablanita la reconstituirea furtului. Noaptea ei l-au mai batut, si el si-o fi zis: “Ia stai, ca daca eu primesc bataie, ia stai sa fac si eu o treaba”. Foarte bun prieten eu cu militarii, seara am mâncat cu ei acolo. Dimineata, când sa ma scol, vad ca nu vorbesc cu mine nici unul, mi-a trecut prin gând ceva: “Aici trebuie sa fie ceva suspect”. Într-adevar, el noaptea a dat declaratie împotriva mea, ca la mine la salas am primit partizani, ca au venit cu alte persoane straine, ca am cântat cântece legionare. A fost suficient pentru seful de post, deja stiau si militarii toata treaba, de aceea ei nu vorbeau cu mine dimineata. Seful de post, cu tact, mi-a spus: “Te duci la Iablanita si venim noi la reconstituire, trimit eu un baiat”. Nu mi-a zis nimic, nu am stiut nimic de declaratie. Am plecat, eu am venit cu personalul dintre doua si trei, dar eu am avut niste presimtiri. Când au aparut, deodata m-am schimbat la fata. Cum eram vecini cu primaria si la iesirea notarului a iesit notarita si m-a vazut. Toata lumea stia ca la Petchescu s-a furat si ca vin la reconstituire. A iesit si ea si mi-a spus: “Tu ai albit la fata ca tie ti-o furat, dar el nu albeste!” Ele stiau ce stiam eu. Mie mi s-a parut suspecta atitudinea lui, a sefului de post, a militarilor am vazut ca-i alta. O venit la post, când l-a vazut si acesta, i-a dat doua palme: “Hotule!” Seful de post înca nu luase contact cu dosarul asta care a venit si cu declaratia. Cica, catre mine, “Du-te tu acasa, ca venim si noi dupa aia”. Acestea sunt formalitatile pentru reconstituirea furtului. Am mers acasa, am asteptat un pic, vine un militar, un jandarm, erau în termen: “Mitre, hai pâna la post!” “Pai nu veniti la...?” “Nu, te cheama dl sef pâna la post”. Când am intrat în postul de jandarmi, era numai seful acolo: “Mitre, uite care-i problema, venim si la reconstituire, dar uite ce a declarat Puscasu” (ca Puscasu îl chema), si a scos declaratia si a început sa citeasca ce v-am spus eu mai înainte: ca am primit persoane fugite, partizani, ca i-am îmbracat, ca le-am dat

sa manânce, ca am cântat cântece legionare si ca as avea o arma. Tatal meu a avut într-adevar arma, dar eu nu. Au venit la reconstituire, eu m-am dus din nou cu ei, am dat declaratie acolo, el a batut la masina si nu am recunoscut, am zis: “Nu-i adevarat, eu nu am avut unde sa primesc, eu nu am stat la coliba. Puscasu cu nevasta a stat acolo si daca stie el ca m-am dus cu persoane, cu baieti si am cântat cântece legionare sa spuna el cine sunt. D-voastra puteti afla daca este adevarat sau nu. El spune sa se razbune pe mine. Daca era adevarat, eu nu ma duceam cu trenul sa-l caut”. În sfârșit, am zis ca nu stiu. Iar arma cât a fost tata nu am vazut-o si nici dupa plecarea lui de la coliba. Acum s-au încurcat lucrurile, pentru ca trebuia dovedit. Trebuia sa gaseasca si persoanele cu care am cântat cântece legionare si dovezi ca persoanele fugite nu le-am îmbracat aici, la coliba. În sfârșit, daca exista arma trebuie sa o scoateti. Întrebat-l pe Puscasu. Pe timpul cât tata a fost fugit, nu am vazut arma si asta a fost motiv sa ma aresteze, pentru ca nu am vazut arma. Într-adevar, a mai fost o arma aici, de care eu nu stiam. Eu am recunoscut ca am vazut arma la tatal meu, o stiam, nu era a lui, era alta pe care am vazut-o. Puscasu era gospodarul aici la coliba, eu nu am avut tangenta cu arma. Dar prin faptul ca s-a interpretat ca eu stiu de arma aceasta, iar eu am spus clar ca eu nu stiu de arma tatalui meu când era fugit, stiu ca a avut o arma. Ne-o dus cu siretlicuri pe amândoi, mi-a spus ca trebuie sa merg mai întâi la Lugoj, la Securitate, sa dau niste declaratii, am plecat de parca am plecat la nunta. Nu bagaj, nu nimic, m-am îmbracat si am plecat. Eu am fost arestat din momentul acela. Pe el l-a dus la Penitenciar, pe mine m-or tinut câteva zile la Militie, nu mi-a luat nimeni nici o declaratie, dupa aia m-or dus la Securitate. La Securitate era îmbulzeala din 48 de persoane, m-au bagat într-o bucatarie (ce era casa unei persoane), 48 de persoane erau în bucataria aceea si era un prici asezat pe trei nivele si prin bucataria aia trecuse si tatal meu, el avea obiceiul sa zgârie odata acolo si detinutii mi-or spus: “Vino aici, ca aici a stat si tat-tau”. Oamenii din zona, oameni care îl cunosteau, pe mine nu m-or cunoscut, dar pe tata l-au cunoscut, nu era un lot cu el, ca ramasesera acolo. Am stat acolo o luna de zile, doua saptamâni nu m-a întrebat

nimeni nimic, o data în zi mâncare, jumătate de ora afara, am început sa ametesc, nu puteam sa ma mai tin pe picioare. Am avut norocul ca la doua saptamâni s-o liberat alt baiat de la Domasnea, unul Galescu, pe ala l-or învinuit nu stiu pentru ce si l-or eliberat. Si la corpul de garda era spart un zid si corpul de garda se afla în alta cladire si birourile de cercetari si tot acolo era corpul de garda a militarilor care pazeau. Aveau nevoie pentru curatenie. Vazându-ma mai mic, la 16 ani, au hotărât sa ma ia la curatenie si m-au scos la doua saptamâni din regimul acela strict, le faceam curatenie, le aduceam mâncare de la restaurantul Dacia, le spalam vasele, le spalam câte o batista, camasa, prosoape, în sfârșit, eram ca o menajera lor. Si atunci, odata, când își predau (în fiecare dimineata, ofiterii de serviciu își predau detinutii), era un locotenent Hansberger, exact acelasi care îi facuse si lui tata dosarul. A facut apelul si când a ajuns la Petchescu Dumitru, zice: "Mai, tu esti fiul lui Petchescu care-i la Timisoara?" (tata era la Timisoara, era si judecat). "Da !" "Si ce dracu n-ai putut sa stai barem tu acasa?" Am vazut ca nu i-o fost totuna, probabil. N-or zis nimica, eu profitând de faptul ca eram în tangenta cu ei acolo ca veneau la biroul de cercetari, l-am rugat într-o zi: "Domnule locotenent, va rog foarte mult (nu m-o întrebat nimeni nimic, erau oameni acolo de un an jumate care nu au dat declaratie si nu l-a trimis nici la justitie ca sa-l condamne si nici acasa ca sa-l elibereze, si eu stiam ca ce sta la Securitate nu se soco-teste la pedeapsa), daca sunt vinovat, sa ma trimita la justitie, da' cercetati-ma, faceti-mi dosar. Într-adevar, în doua zile m-au chemat la un caporalul Gherga, dar dupa ce facusem noi curatenie. Am terminat, ma bagasera în arest, o venit dupa mine:

"Hai."

"Da am facut curat!"

"Hai dupa mine". Dar rânând asa: "hai la cercetari". Toate cele 48 de persoane, curiosi sa vada ce mi se întâmpla, ca asa era acolo, orice amanunt trebuia sa-l stie toti. Dar m-a cercetat un locotenent Mircu, om zelos slujbei lui si regimului. S-a pus acolo el în fata mea, eu pe un scaun sa dau o declaratie:

"Ai facut cutare, cutare, ai primit partizani acolo la tine?" "Nu!"

“Cum nu?” “Domnule locotenent, eu nu am putut sa primesc persoane straine la coliba, pentru ca eu nu am stat la coliba. Daca Puscasu (atunci am început sa ma apar) stie ca pe la coliba pe la noi a trecut cineva, atunci numai el trebuie sa stie”. S-a repezit la mine peste masa, mi-a dat vreo doi pumni, am cazut pe jos, am început sa tip, mi-a spus sa nu mai tip. Cladirea era izolata, dar avea si strada, era acolo imediat la strada o fereastră cu zabrele, dar nici el nu a mai dat în mine cu picioarele, mi-a dat doar vreo doi pumni, am cazut jos: “Banditule, vrei sa bagi un om sarac la puscarie? voi exploatatorilor!” “Domnule locotenent, eu nu stiu !” Dupa aia m-or lasat în pace, au scris exact ce am spus în declaratie. M-or lasat în pace. La o luna de zile m-au chemat din nou la cercetari si mi l-au adus pe Puscasu în fata. El era la Parchet pentru un furt. L-au adus la Parchet sa-l puna fata în fata cu mine pentru o confruntare directa, dar nu a mai fost locotenentul, a fost un plutonier major spaima Securitatii, unul de la Cornea, unul Savaila. Când am intrat acolo, pe masa avea o masina de scris si o boata numai noduri. Când am vazut-o, nu mi-a fost totuna, era un personaj sever.

“Petchescu, dai declaratie?”

“Da, dau !” a semnat-o Petchescu, am spus datele personale. “Ce stii de persoanele straine care le-ai hranit la coliba?” “Domnule plutonier major, nu am hranit pe nimeni. Eu nu am stat la coliba”, declaratia scurta a fost norocul meu. Pe asta am mentinut-o pâna la ei, “n-am fost la coliba, nu stiu daca s-a întâmplat asa”. Puscasu stia despre haine, mâncare, adevarul este ca si eu stiam, Puscasu mi-a spus imediat: “Uite ca asta-noapte a venit nea Gogu, a scapat de la Crusovat dintr-o coliba”. Stiam lucrul acesta, dar nu puteam sa-mi asum eu fapte pe care nu le facusem si am spus: “N-au fost!” “Pai uite ca Puscasu ce declara.” Si baga datele personale si începu ca veni pe la coliba Gogu Cristescu si i-a dat sa manânce, ca a venit dezbracat, ca i-a dat cutare si cutare. A încheiat declaratia si a întrebat: “Cum era îmbracat Gogu Cristescu?”

“Avea niste pantaloni, avea si mustata (nea Gogu nu avea mustata), avea în picioare niste cizme”. El a uitat. Pe aici, pe la coliba,

au mai trecut si alte persoane, cizme avea Artinescu de la Mehadia. A fost un personaj care nu a avut tangenta tata cu el. Dupa ce tata si Marineasa au fost arestati, atunci s-a aciuit pe lânga nea Gogu Cristescu si personajul asta de la Mehadia si într-adevar a fost pe aici, pe la coliba. Dar ce se întâmpla! Ei erau informati cum se îmbraca Cristescu, ca nu corespundea cu datele ce le aveau ei. Numai bine ca nu i-a convenit plutonierului ce declara: “Cum îi Petchescu? Si cu arma cum îi?”

“Arma nu am avut-o eu!”

Ma scuzati ca revenim putin înapoi. Seful de post nu ne-o dat drumul pâna n-o scos arma. Si cu jandarmul si cu seful de post de aici tot ne soma: “Ma, scoateti arma! ca acum trebuie sa o scoateti!” Eu nu am avut de unde, ca nu am stiut de ea. Si la un moment dat, când a început sa-l ameninte, Puscasu s-o dus, unde s-a dus, ca a venit cu arma militara. Deci corpul delict era ! Si condamnarea asa a fost. El avea port ilegal de arma si pe mine complice din cauza ca eu recunoscusem ca am vazut o arma, dar nu pe asta, ci la tatal meu pâna a fost arestat. Puscasu a declarat ca as fi avut eu arma, dar s-a dovedit ca el a scos arma din coliba. În sfârșit, nu i-o convenit plutonie-rului, o fost foarte sever, dar nu m-o batut. La un moment dat mi-a spus: ”Pleaca! Du-te în arest!” Aici, cu ochii atintiti pe mine, m-or întrebat ce s-o întâmplat si le-am povestit ce s-o întâmplat, ca o venit Puscasu, ca l-or dus de la Parchet si l-au pus la confruntarea directa cu mine sa ma acuze. N-o durat 10 minute ca vine din nou Gherga si ma cheama: “Hai la birou din nou!” Va rog sa ma credeti, l-am gasit tumefiat pe Puscasu. L-o batut, el din acuzator o devenit vinovat ca nu le corespundea la datele ce le-o dat, ca el dadea date a lui Artinescu si spunea ca Cristescu a fost dezbracat, ca eu l-am cazat si i-am dat haine. Nu corespundea cu ce aveau în informatii si l-au privat pe el sa vorbeasca. Asta a fost norocul meu. “Petchescu uite ce declara”. Ca au mai dat si au mai schimbat declaratia, ca au venit cu doi copii în coliba si au cântat cântece legionare, tot altfel decât prima declaratie. Am declarat din nou scurt: “N-am vazut arma, arma am vazut-o la tata cât a fost fugit. Am vazut arma dar nu arma aceasta. Eu la coliba nu am

stat.” Între timp, eu aflasem ca el este de la Cornea si cunostea forma de trai a locuitorilor din zona: “D-voastra stiti cum este la coliba, acolo stau slugile. El a fost o sluga, un om care ne-a ajutat. Eu am stat în sat, el a stat la coliba. Daca într-adevar s-a întâmplat ca cineva din partizani au venit la coliba, numai el i-a primit”, dar el i-a primit într-adevar. Eu mi-am mentinut declaratia: “Cum îi, Puscasule?” Baga alta fila la masina si el a început sa le amestece si a doua oara m-o scos si m-o mânat la arest. Acolo le-am zis la început ca am si eu o problema cu unul care încearca sa ma acuze si au zis ca trece, încercau sa ma încurajeze, vedeau ca sunt copil. Când m-au chemat a doua oara, erau toti îngrijorati. Era un praf în bucataria aia si a zis: “Ai grija ce faci”. Acum a doua oara nici nu l-am mai recunoscut pe Puscasu. Daca nu-l stiam dupa mustata, nu l-as mai fi cunoscut, asa bataie a luat. Bataie pe care si-a provocat-o singur. El, daca spunea de la început, a fost cutare asa, asa îmbracat, avea astfel de arma, dar el dadea semnalmente altele si nu le iese lor la socola. În sfârșit, s-a facut cercetarea, am semnat declaratia cum v-am spus si d-voastra aici si ne-a trimis la Parchet. Si nu au reusit sa dovedeasca nici de baieti, ca sa ma poata acuza ca as fi cântat cântece legionare si alte activitati. Atunci am fost încarcerat. El a ramas la drept comun. Erau trei sectii la Lugoj, jos, la mijloc politicii si sus sabotajuri. La mijloc, la politici, în prima camera dupa scara, am ajuns eu. Eu nu am mai vazut oameni arestati multa vreme. Erau albi ca varul, nu mai aveau roseata. Erau 20 de persoane cu mine, în momentul în care s-a deschis usa si am intrat în celula, cine se ridica în picioare? profesorul meu de franceza, d-l Siscovici. Deci am dat de Siscovici la Lugoj. Când m-a vazut, m-a luat în brate si a zis: “Mai Mitru, ce-i cu tine?” Unii stiau deja, dar el nu stia. Mergeau informatiile prin plecari, prin veniri si stiau ca eu sunt acolo, ca sunt fiul lui Petchescu Ion. Unii ma si cunosteau. Era unul de la Toplet care venise pe la noi pe acasa. Acolo am facut. Pe mine m-a condamnat de complice. Am facut 6 luni la Lugoj. Am facut apel, nu s-a luat în considerare, am ramas condamnat. Când am venit înapoi acasa, casa era toata ocupata, dispensarul era aici. Casa cu toate bunurile a ramas la discretia lor. Între timp, autoritatile locale au dat

telefon la bunica, la Globurau si au venit cu carele cu neamuri si au carat ce au mai gasit în casa, dulapuri, haine, tot ce s-a putut. Când am venit de la închisoare nu am avut unde sa trag, am mers la bunica la Globurau. Acolo am stat si m-am refacut. Cât am fost arestat, surorile si bunica tatalui meu s-au grijit de pachete la Timisoara si la Gherla. Referitor la tata, a stat la Timisoara câteva luni, deja îl prinsese pe comandorul Domasneanu si pe Spiru Blanaru, se afla lotul Marineasa înca la Timisoara. Cred ca au mai fost acolo pâna i-a executat, ca tatal meu mi-a povestit ca îi auzea cum cânta în celula si la un moment dat nu i-a mai auzit cântând, i-au dus la Gherla, apoi pe Marineasa la Aiud. Tata a fost un fel de revolutionar si când i se parea ca este o nedreptate, imediat reactiona. Mai ales la puscarie vezi nedreptatea si trebuie sa taci. O simtit ca în camera unde era el era un informator, sef de camera, si a vorbit cu câtiva sa-l schimbe pe seful de camera. Si într-adevar l-a mutat si a pus sef un baiat tânar, un student. Respectivul când a iesit la plimbare, care o fost sef de camera, i-o spus la gardieni. A fost chemat tata la administratie si l-a întrebat: “Ce, tu esti afara, tu faci alegeri aici, tu ai venit sa faci alegeri?” si i-a dat 18 zile de frecat coridorul. Se frecau coridoarele, se înfasurau cârpe pe ambele picioare si se mergea ore întregi pâna se lustruiau. Si ce se întâmpla? Când a ajuns la Gherla, imediat s-a întâmplat ceva acolo, ca, fiind noi, administratia îi lua tare de la început, ca sa-i intimideze, sa nu tina sedinte sau actiuni din astea. Numai bine l-a chemat gardianul si l-a dus în curte. A fost chiar de Pasti sau alta sarbatoare. L-a chemat în curte si acolo erau alte 40-50 de persoane. Curtea era pavata cu piatra rotunda. Si la un moment dat seful închisorii, unul Lazar, care ulterior l-au gasit, si i-a condus, a facut instructie cu ei. I-o ales. Pe tata l-a simtit un pic mai batos si a zis sa ia frica. I-o ales pe câteva zeci de persoane si i-o dus acolo în curte: “Uite, hai ca mai trebuie sa ne pregatim, ca vin americanii, voi trebuie sa stiti sa va feriti, sa va aparati, ca ei or sa vina cu avioane”. Comandantul acesta al închisorii probabil ca a fost ori drogat, ori beat, i-a luat cu sarituri, unul peste altul si el statea cu boata în mâna si trebuia sa sara capra. Oamenii, epuizati, fara putere, cadeau si puneau pe cel care statea aplecat mai sus

si cadeau si atunci dadea cu boata. I-o stâlcit în batai si tata a luat câteva boate, dar el era un pic mai ager la 42 de ani. Dar erau oameni în vârstă, ca fostul ministru Pana. În sfârșit, personalitati, batrâni care nu aveau pic de vlagă. I-o batut pâna ce i-o lasat lesinati. La urma, după o ora, doua, cât a durat programul acesta, a dat ordin gardianului sa aduca apa. Si din curtea aia se trecea în alta curte, unde era ciment. A dat ordin gardianului sa arunce apa si pe ei. I-o dezbracat si i-o pus sa se puna pe burta câteva minute, apoi pe spate. Un program de exterminare. Atunci tatal meu s-a îmbolnavit rau. L-au dus la infirmerie, multi au murit atunci, nu au mai putut, batuti cu boata si apoi pusi pe betonul rece. Exact ca sa-i îmbolnaveasca si ca sa-i extermine. În sfârșit, când a fost problema canalului Dunare-Marea Neagra, s-o cerut la munca si a ajuns la Peninsula Marea Neagra. Acolo aveau un program de teroare. Cei ce nu își faceau norma erau batuti. La 42 de ani, tata era în putere. Era slab, dar înca putea sa-si faca treaba. Dar a vazut ca baga mâna sub patura si ciupea si facea semn sa se ridice. Acolo aveau o baraca speciala unde îi bateau ca or vorbit ca nu își faceau norma. Acolo, un baiat, un student, a zis ca își pune capat zilelor ca sa-l auda. Toti îl cam aveau sub supraveghere pe baiat. Sigur ca a profitat de ocazie si o data la apel nu-i studentul. S-a dat alarma si l-au gasit la veceu, îi erau taiate venele, cursese sânge acolo. L-au dus imediat cu ambulanta si l-au reparat. N-o murit. Îi stâlceau în batai si acolo la munca. Munca era grea, era si teroarea asta. Alt caz, omorât si aruncat în sârme, ca si cum ar fi vrut sa evadeze.

În sârme trecea curent electric?

Nu stiu, nu mi-a spus tata. Dar în orice caz persoana au agatat-o ei de gard, de sârma. Dimineata când au iesit din baraci era acolo si supravegheatorii au spus ca a dat sa fuga si de asta l-au împuscat. Un militar asezat în foisor a strigat: “Nu l-am împuscat noi, nu l-am împuscat noi”. Din foisor, un curaj pe baiatul ala, au ramas si ei mirati, ca stiau care era regimul, cum a avut el îndrazneala.

Tatal d-voastra a reusit sa iasa de la canal?

Da, a reusit, când s-au terminat lucrarile la Canal, l-au dus din

nou la Gherla si în noiembrie 1956 s-a eliberat la termen. Am fost si eu la militare, ca pentru noi nu a existat armata. Detasament de munca în Valea Jiului, la Uricani, am facut trei ani. Si a coincis eliberarea lui din puscarie cu a mea din armata. Si într-adevar medicul care se afla la dispensar în Iablanita ne-a luat pe propria raspundere si ne-a primit în casa. Eu eram casatorit, cu 2 copii. Ne-a lasat în doua camere, dar s-a nimerit ca a venit perioada de colectivizare în 1955-1956 si tata nu a vrut sa se înscrie. În consecinta, ne-a dat afara din casa. Si asa eram noi oameni tolerati si ne-au dat afara. Eu m-am dus cu nevasta, cu copiii. M-am angajat la Toplet. El a trait cu o femeie aici în Iablanita, în casa ei. Acum as vrea sa revin în vara lui 1948. Într-o seara dormeam cu tata, m-am trezit, am auzit vorbindu-se în camera, m-am miscat, dar nu m-au trezit, eram acoperit, pe Zaharia Marineasa l-am recunoscut dupa glas, pe ailalti nu, erau patru persoane, era si Spiru Blanaru. Ei discutau acolo. La un moment dat a întrebat cine era acolo. Tata a zis "copilul" si în discutiile lor a rezultat ca Spiru Blanaru avea un plic pe care trebuia sa-l deschida cu toti, cu Marineasa, cu tata si era si comandorul Domasneanu. Au desfacut plicul si în el era o directiva venita pe linie de organizatie legionara ca sa nu se întreprinda nici o actiune, nici o propaganda. Cât se poate sa se dea la fund. Banuiesc ca evenimentele s-au precipitat, au fost evenimente la Herculane, fara sa fie prevazute. Deci automat au respectat dispozitia. Acum, sigur, la legionari a fost disciplina, dar au mai avut si ei deviatii.

Si sârbul?

A ramas la mine acolo. Dupa aia mi-a spus cineva ca a murit, dar nu stiu unde. Oare avea familie? Era despartit de sotie.

Ce sa va mai pot spune? Ca timpurile au trecut si noi am ramas considerati tot ca banditi. Ca asa eram noi considerati.

[Marturie ulterioara:]

1. Referitor la înregistrarea mea pe banda, as dori sa fac unele precizari: în primul rând, au trecut 50 de ani de la evenimente; nu

toate întâmplările sunt însiruite în ordinea în care s-au desfasurat. M-am lansat prea mult în a va povesti ceea ce am patit eu personal; la vârsta pe care o aveam atunci, nu puteam fi un personaj ca făcând parte din rezistența, deși știam unele lucruri și întâmplări.

Ceea ce aș dori eu mult să consemnati din marturia mea este faptul că în zona noastră, respectiv în plasa Orsova, era o organizare, așa se explica faptul că cele 32 de persoane din lotul Marineasa erau din Ogradina până la Iablanita.

Dar așa cum am afirmat, venise Spiru Blănaru cu dispoziția strictă de a nu întreprinde nici o acțiune în teren, doar organizare. De ce doar organizare fără acțiune? Eu cred că avea legătura cu capturarea legionarilor parașutați în vederea unei rezistențe armate. În aceste condiții, cel mai cuminț era să se mai aștepte alt prilej.

Nefericitul incident de la Baile Herculane a precipitat lucrurile, au început arestările; unele persoane au fugit de la domiciliu. Se ținea mereu legătura și cu alte persoane care nu erau vizate spre arestare. Dintre acestea, au mai căzut în plasa Securității cinci bănuți doar că ar avea legături cu cei fugiți.

Legăturile ce se formau în vederea unei adevărate rezistențe armate nu erau doar între legionari, aceștia constituiau forma organizată, la aceasta s-au alăturat și persoane făcând parte și din alte partide, chiar și fără partid. Telul lor comun era rezistența împotriva regimului comunist.

Contrar dispozițiilor primite, prin persoana lui Spiru Blănaru, de a nu se întreprinde nici o acțiune armată, totuși s-au mai produs anumite incidente, mă refer la cel din Baile Herculane, Teregova sau Rusca, când cei din Rezistență au atacat. În rest, eu consider că toate confruntările dintre Rezistență și Securitate au fost provocate de graba Securității de a lichida cât mai repede pe cei ce se opuneau regimului.

Eu cred că dacă într-adevăr ar fi avut loc o confruntare între Rezistență și Securitate, situația ar fi fost dramatică. Cei din Rezistență nu s-ar fi lăsat hăituiți dintr-o pădure în altă.

În legatura cu profesorul sârb, as mai adauga un lucru. Gestul tatalui meu de a-l scoate de sub arest a fost determinat de doi factori: unul a fost ca se considera vinovat de arestarea sa, fiindca îl lasase în grija unor oameni nu destul de vigilenți, când putea tot asa de bine sa-l ia cu el, asa cum a procedat în numeroase cazuri; al doilea era ca se întetise urmarirea celor fugiti, Securitatea era peste tot. Se pusese la un moment dat problema ca, cine doreste, sa treaca clandestin în Iugoslavia si tocmai acest sârb constituia speranta lor de a reusi sa se strecoare peste granita si mai departe prin Iugoslavia.

Prin arestarea domnului Siscovici s-a destramat tot planul lor. Cine stie cum s-ar fi soldat tentativa lor de a trece fraudulos granita? Poate Dumnezeu a vrut asa. Cei ce au avut zile au facut ani grei de temnita, dar, în final, totusi au scapat, au sfârsit la casele lor.

Cât despre suferinta, n-au îndurat-o doar cei arestati, au suferit mult si cei ramasi acasa. Toate acestea la un loc fac parte din drama poporului român.

2. Îmi amintesc ca în vara lui 1948, dupa arestarea lui Marineasa, Gogu Cristescu împreuna cu tatal meu organizeaza o ambuscada având drept scop scoaterea lui Marineasa de sub arest.

În acest sens, pe mine ma trimit la Iablanita spre a afla vesti despre transportul lui Marineasa spre Lugoj.

Pe soseaua spre Iablanita m-am întâlnit cu o caruta în care era Nica Dragan din Plugova, cumnatul lui Gogu Cristescu. Acesta ma întreaba unde ma duc. Îi raspund ca la Iablanita. Îmi zice sa stiu ca pe Marineasa l-au ridicat, au fost doua masini ale Securitatii si au plecat spre Mehadia. Asta fiind situatia, i-am rugat sa ma ia în caruta, am vrut sa ma întorc si sa duc vestea celor ce ma asteptau. Când am ajuns la locul stabilit, am parasit caruta si am intrat într-un ogas unde eram asteptat. Le-am dat vestea. Mare dezamagire. Comentarii.

La circa 20 de minute, trece prin dreptul nostru o masina, una din cele doua care-l luasera pe Marineasa. Desi scopul ambuscadei nu era

atins, o voce a spus: „hai sa le dam macar un avertisment!” În graba, urcam o panta abrupta spre a ajunge la soseaua spre Plugova. Când am ajuns la circa 50 de metri de sosea, masina si-a facut aparitia. S-a deschis foc asupra ei. Un foc de arma si câteva de pistol automat. Masina parea ca opreste, dar s-a razgândit. În mare viteza, a plecat spre Plugova. Grupul nostru a ajuns aproape de sosea tocmai în momentul în care si caruta lui Nica Dragan a ajuns. S-au schimbat câteva cuvinte. Caruta își continua drumul spre Plugova. Grupul nostru se împrastie. La vârful de panta, la Ceregau, masina Securitatii, în care era maiorul Kling, astepta caruta. Sub amenintarea pistolului, cei din caruta au fost interogati sa spuna din cine era format grupul care l-a atacat cu focuri de arma, lovind masina. Atât Nica Dragan, zis Cretan, cât si cealalta persoana au spus ca nu au cunoscut decât pe Gogu Cristescu, celelalte erau persoane necunoscute. Acest dialog l-am aflat de la Nica Dragan ulterior. Acesta era de fapt ade-varul, fiindca atât tatal meu dupa arestare cât si eu, aflându-ma în vara lui 1949 la Securitatea din Lugoj, n-am avut de suferit de pe urma celor doua persoane din caruta, desi acestea ne cunosteau pe toti din grup.

Lumea satelor a avut numeroase persoane cu caractere de adevarati români, asemeni lui Nica Dragan si însotitorului sau din caruta.

O imagine completa a luptei anticomuniste nu poate exista fara a aminti de cei ce prin diferite forme au contribuit la rezistenta anticomunista. Fie ca au gazduit si au dat hrana, fie ca au contribuit prin alte forme la supravietuirea celor angajati direct în lupta anticomunista.

În supravietuirea tatalui meu si a profesorului Siscovici, doresc sa amintesc doar o parte, din ceea ce stiu eu, a celor ce ne-au ajutat: familia Grecu Elena zis Mogos, familia Anca Tatucu cu copiii, numita Marculescu, Pomoja Zaharia cu sotia zis Buchi, Negoita Gheorghe zis Starie, Rosu Gheroghe, toti sunt din Iablanita; din Globurau au fost: Familia Pestenaru Cornel zis Bozariu, familia Buba Nicolae, familia Suvagau Nicolae, familia Grecu Petru cu copii.

Au fost multi asemenea oameni care, cu toate ca erau constienti ca se supuneau unui risc, au sprijinit cu ce au putut rezistenti.

În final, Securitatea a fost nevoita sa evacueze toata populatia de la salase ca sa aiba în felul acesta convingerea ca nu mai are cine-i gazdui pe fugari.

Chiar si în aceste conditii s-au mai gasit oameni curajosi.

Aceasta îmi este marturia.

Dumitru Petchescu – Iablanita

NICOLAE TÂRZIU

Stam de vorba cu domnul...?

Nicolae Târziu.

Nascut când?

Nascut în anul 1917, 8 decembrie, în comuna Luncavita, judetul Caras-Severin, originar din Iablanita, unde am si copilarit.

Unde v-au prins evenimentele în perioada de dupa razboi?

Dupa al doilea razboi mondial am fost militar. M-am încorporat în anul 1938. În 1938 am fost condamnat la 10 ani munca silnica, dar în timpul procesului mi s-a comutat cererea de pedeapsa a procurorului în infractiune la linistea publica, era vorba de împrastiere de manifeste. Si anume scrisoarea lui Iuliu Maniu catre Patriarhul Miron Cristea de a nu patrona opera de distrugere a lui Carol II. Am fost arestati un grup de 20 de persoane, dintre care patru am fost condamnati, iar restul au fost achitati.

Acesta a fost un proces legionar?

Da, am facut parte din Fratia de Cruce înca din 1935, am fost seful Fratiei la Scoala Normala din Caransebes în anul 1938.

Dupa aceea ati continuat activitatea în Iablanita?

În 1938 trebuia sa plec în Franta, într-un numar de 50 de

învatatori selectati din România pentru românii din Franta. Am renuntat întrucât toamna a trebuit sa ma duc la armata, dar am avut ghinionul ca am facut armata sapte ani. M-am încorporat în 1938 si m-am eliberat în 1945, dupa care am revenit învatator la Iablanita. Deci am executat sase luni din pedeapsa, dupa care am fost încorporat pe front. În 1944, în urma unui ordin, am fost luat de pe front si repartizat la Scoala de ofiteri de rezerva din Lugoj. Aici, în cadrul scolii, am gasit un grup de rezidenta. L-am cunoscut pe Spiru Blanaru. În 1945, în urma unui ordin primit din afara, Spiru Blanaru, împreuna cu alti baieti din Moldova, dezerteaza din scoala pentru a forma un grup de rezidenta anticomunista. Spiru Blanaru s-a stabilit la batrânul Horescu. Prin intermediul lui Neli Domasneanu, o fosta colega de scoala si nepoata a lui Horescu, l-am reîntâlnit pe Blanaru. În acelasi timp, când am venit la Iablanita, am dat peste Zaharia Marineasa împreuna cu Athanasie Berzescu si cu profesorul Ion Iliescu. În 1945 am luat parte si eu la discutii, dar nu era înca vorba de a face ceva, erau doar probleme de organizare. Prima ciocnire cu Securitatea a fost atunci când, în casa comandurului Domasneanu de la Herculane, acesta s-a întâlnit cu Zaharia Marineasa si cu alti câtiva camarazi din Valea Bolvasnitei, de pe la Iesalnita, Topleț. Venind acasa împreuna cu Petchescu Ion, în gara Herculane s-a întâmplat o ambuscada între jandarmii care-l urmareau pe Marineasa, acestia dorind sa-l aresteze. A intervenit doamna Domasneanu, care era în gara, spunând ca-i cunoaste pe acesti oameni. Vazând agresiunea jandarmilor, Zarie trage o rafala de pistol în aer, de intimidare. Jandarmii dispar si dispar si fugarii acestia: Marineasa si Petchescu din Iablanita, si Gogu Cristescu din Plugova. La câteva zile, doamna Domasneanu este arestata. Comandurul Domasneanu a intervenit sa o scape, dar nu a reusit, chiar a riscat sa fie si el arestat. El fuge la grupul Blanaru, care se organizase la Domasnea. În septembrie 1948, când nu ne asteptam, Zarie e arestat, tocmai în ziua nuntii unei prietene de-a noastre, Ica, care a ajutat cu alimente fugarii. Noi am avut o conventie ca în cazul în care Zarie e arestat, eu preiau conducerea grupului Cerna, asa se chema Grupul de Rezidenta, Cerna, respectiv plasa Orsova.

Ce însemna un grup de rezistentă?

Continuam organizarea rezistenței anticomuniste.

Era o rețea națională de rezistentă?

Da.

Dumneavoastră ordinați le primeați din afara țării sau din interior?

Noi le primeam prin intermediul grupului Blănaru, căci ei erau în legătură cu cei din afară. Noi eram pregătiți în orice moment de a pleca în munți. Deocamdată, misiunea noastră era de a organiza rețeaua de alimentare și susținere a celor din munți. Eu colectam bani și alimente pe care le trimiteam în diferite locuri: Teregova, Mehadica, Verendin, de unde se trimiteau mai departe. La Mehadica era grupul preotului Iosif Rateg, iar la Topleț era un grup care avea zone până la Oravita, iar conducătorul lui era Rachitovan Gheorghe.

Cine făcea parte din grupul de la Iablanita?

După arestarea lui Zărie eram eu, Petchescu și nepotul lui Domasneanu, Ica Domasneanu. Ne întâlneam cu Gogu Cristescu, Petchescu și Ica Domasneanu în diverse locuri marcate inițial și discutăm ce se mai întâmpla în țară sau cum am putea să mai adunăm adepți ai rezistenței.

Parasutați au fost printre voi?

Nu, nu au fost.

În curând, Petchescu din Iablanita, zis Petcu, a fost nevoit să fugă, deoarece în sat apare un profesor din Iugoslavia numit Petrovici [*de fapt Siscovici - n.n.*], care era urmărit de Tito deoarece era adept al lui Mihailovici. Noi am primit ordin să-l sprijinim. Petchescu l-a luat la salășul său. Întâmplarea face ca să fi fost văzut de cineva, așa că într-o bună zi salășul a fost înconjurat de armată și profesorul a fost arestat și dus la seful de post din Iablanita. Petchescu a fost nevoit să fugă, dar în noaptea arestării profesorului, el ataca postul de jandarmi ca să-l elibereze. Jandarmii ripostează, iar lui Petchescu i s-a blocat pistolul automat și nu a reușit să traga.

În 29 ianuarie 1949 vine un batalion al Securității și ocupă toată comuna. Este arestat un nepot al comandorului, Ion Târziu, iar acesta

declara ca nu are alta vina decât ca a dus o scrisoare de la Zaria pe care a dat-o învățatorului Târziu (adica mie). Astfel am fost arestat si am fost dus la seful de post, care a venit la mine si mi-a spus ca „Ion ti-a dat o scrisoare de la Marineasa.” Între timp, la Globu Craiovei sunt arestati fugarii si împreuna suntem dusi la Mehadia, unde am întâlnit-o pe doamna Laitin, pe care o cunosteam ca făcând parte din grupul de rezistenta, dar fiind confruntat cu ea am refuzat s-o recunosc. Am fost apoi dusi la Caransebes. A cazut si grupul Mehadica. Sigur ca, pus în fata anumitor probe, am recunoscut, mai ales ca am fost crunt schingiuit la Caransebes. Nu am vrut sa semnez procesul-verbal, am spus ca recunosc tot, dar nu ca am vrut sa rasturnam regimul, caci era prea departe. Declaratia am semnat-o pâna la urma doar pentru ca mi-au pus baioneta la gât. În noaptea în care am fost anchetat, în birou au fost: colonelul Ambrus, Schnellbach si Kling de la Lugoj. Întrebat fiind daca am avut vreo legatura si cu învățatorul Ioan Nicoara din Iablanita, care era si el acolo arestat, am raspuns nervos ca nu, iar ei au asmutit câinii asupra mea, care m-au încolțit acolo în camera.

În 1950 am fost dus la Timisoara pentru proces. Cu o saptamâna înaintea procesului am fost chemati la fixarea datei acestuia si sa ne cautam un avocat. Se face o gafa foarte mare si, în loc sa ne comunice data proce-sului, ne-au comunicat condamnările. În timpul procesului eu am răs în permanenta si procurorul Stefanescu m-a atentionat de câteva ori. Am fost condamnat la opt ani închisoare corectionala si degradare civila. Am fost dus la Aiud. De fapt am facut 14 ani, si nu opt. Din închisoare am fost chemat la Timisoara de trei ori sa recunosc ca am fost parasutat în România, de fapt era un alt Nicolae Târziu, de aici din judetul Timis, care fusese parasutat. Acesta a tradat si din cauza lui au murit doi sau trei parasutisti si a intrat ca agent în rândul Securitatii pâna a fost lichidat. Ministerul de Interne nu stia acest lucru si îl cautau pe acel Târziu. M-am eliberat în 1957 cu domiciliu obligatoriu în Viisoara, Baragan. Dupa un an jumate am fost arestat din nou si trimis la Periprava, unde am execu-tat patru ani fara motiv, fara proces, o pedeapsa admi-nistrativa.

Am iesit în 1962, am mers în Otelu Rosu. Acolo am ales eu sa merg. Mai bine mergeam într-un oras mai mare, unde nu as fi fost cunoscut si permanent urmarit. Nu am mai reusit sa lucrez în învatamânt niciodata.

PLUGOVA

IOANA (JENI) LAITIN, casatorita BUBA

În perioada când s-au derulat evenimentele res-pective ati locuit în Plugova?

Da, am locuit în Plugova, pentru ca vara faceam serviciu la Primarie, cum era atunci, ca erau concentrari, barbatii erau dusi la munci, faceam recensamânt, pentru ca ne trebuiau bani.

Si ce s-a întâmplat, în ce masura ati fost implicata, ce va aduceti aminte din acel moment?

A fost mai mult din frica si din ura personala, ca sa fiu în clubul lor nu am putut sa fiu. Si daca or venit si or cerut ceva...

Ati simpatizat cu ei?

Da.

În ce sens?

Le trebuiau unele alimente...

Dati-mi un exemplu concret.

Auzeam ca-s fugariti, le trimiteam mâncare prin anumiti baieti care erau tot de-ai lor.

Ne puteti povesti ceva în legatura cu Cristescu, deoarece stiu ca el a fost cel mai urmarit?

Da, el a fost cel mai urmarit, cum sa spun, ca sa pot sa-l ajut asa personal, pe dânsul, el o ferit ca sa nu ajunga în jurul meu, ca sa-si

bage familia. Da, asa prin anumite persoane am putut sa transmit si sa-i ajut. Si pe alta cale, doamna Moraru era prietena buna si colega cu sotia comandorului Domasneanu. Comandorul Domasneanu avea un nepot care era student. Prin el mai mult purtam.... Eram invitata la ei de ziua onomastica.

Ei locuiau la Herculane?

Da, vila lor este unde o fost Casa Pionierilor, da' aveau sus în padure si mai mult în padure locuiau.

Aveau salas?

Da, aveau salas foarte frumos.

Unde, deasupra Bailor Herculane?

Nu, deasupra garii. Stiu din discutii, deoarece nu ma bagam, pentru ca nu voiam sa fiu implicata, dar, cum sa spun, daca erau ceva ajutoare ce se cereau, le-am dat. Si dupa asta, Danila, varul meu primar, unchiul lu Nelu, care a fost într-un club studentesc în Timisoara, ne-o trimis vorba: "Danila Laitin îi arestat", sa ne cam ferim si noi. Si în timpul asta am plecat de la Orsova, ca în vara aia am lucrat la Cartea Funciara ca dactilograf, pentru ca am facut acolo gimnaziul si unchiul meu voia sa ramân sa fac si practica, sa ma faca director de carte funciara. Lucram cu unu, Ion Radoi, si am plecat de acolo. I-am spus lu asta, ca el era director si-i spuneam: "Nenea Ion, uite care-i povestea, spune el ca ar fi cazul sa ma cam retrag acasa, ca spune ca si eu sunt trecuta pe o lista c-as fi pentru a ma ridica ei". "Foarte bine faci. Stai acolo cu parintii, ca din mijlocul parintilor nu te poate ridica". Îl aveam si pe fratele meu cu un an jumate mai mare ca mine. Am venit acasa, da' am fost si putin racita, poate si din emotie sau din boala. Aveam febra 39 cu 7 linii si eram în pat numai cu pijamale. Ca pe 2 februarie ziua, cum se zice, la Pogo-rârea Duhului Sfânt, adica Întâmpinarea Domnului....

În 1949?

Da, în 1949, ma trezesc ca îmi este casa înconjurata de 17 soldati.

Casa aceasta?

Da. Si eram în pat, în bucatarie chiar, nu eram în dormitor, eram în bucatarie si dintr-o data or venit si or deschis usa fortat si or pus

sentinele la usa si or întrebat cine sunt eu. Le-am spus cine sunt si atunci or spus: “Va ridicati imediat!” si nu mi-or dat voie sa ma îmbrac. Eram în pijamale si în pantofi de casa. Afara era un ger de crapau lemnele. Si atunci eu am spus pentru ce? Atunci, domnul maior Kling e la Dragan Ion si trebuie sa dati o declaratie. Eu i-am spus sa vina dânsul. Eu nu ma pot scula din pat. Cum sa ma scol în halul asta, cu asa o mare temperatura. Ei m-au ridicat fortat si m-au dat pe usa afara. Am iesit în mijlocul curtii si pe urma le-am zis ca sunt descaltata. I-am întrebat apoi ce am facut. Mi-au spus ca nu stiu, si plutonierul Balaci mi-a aratat o lista, sa ma ridice. Am avut un pardesiu pe care mi l-a aruncat o vecina. Am primit de la ea si pantofi, altfel m-ar fi luat prin zapada cu picioarele descaltate. M-or luat pe usa afara si or început sa ma înghionteasca si frate-meu o vinit din gradina...

Cum îl cheama?

Laitin Dumitru. O murit. Si atunci le-o spus: “Ce vreți, ce-o facut sora mea?” Cica “merge sa deie o declaratie”. “Nu, ea nu va pleca de aici. Aduceti pe domnul maior aici. Stau aici de paza si o pazesc”. L-or împins încolo, atunci el a tras un dos de mâna la un soldat, atunci i-or pus catusele lui la mâna si l-or luat si pe el, si pe mine si ne-or dus acolo la Ion Dragan. Acolo, când am ajuns si ne-o vazut maioru Kling, zic: “Trebuie sa dau o declaratie”. “Da, da n-avem timp aici, mergem la Mehadia, pentru ca mai am niste cazuri acolo”. I-am zis ca eu nu pot sa plec asa, în halul asta, si ca o vecina mi-o aruncat un paltonas si ca sunt cu capul gol. M-a urcat cu el în masina. Mie mi s-a facut rau de emotii, frica, nu mi-o fost totuna si m-o apucat asa un fel de lesin. Si el m-o luat: “O, domnisoara, si nu stiu ce...” Cica sa-mi faca curte. Eu i-am dat peste mâna. M-a dus la Mehadia si acolo a zis ca îmi va lua o declaratie, dar nu mi-a luat nici un fel de declaratie. A zis ca urma sa mergem la Caransebes. Asa m-a pus într-o masina, iar dupa vreo 4-5 ore am ajuns la Caransebes. Acolo ne-o bagat la Securitate într-o bucatarioara în care eu m-am urcat deasupra pe caramizi, ca sa ma încălzesc. Acolo mai erau vreo 17 femei din Mehadica... Ana Vadrariu, Mariuta, asta-i pe la Bucuresti... O multime de femei. Nu

mi-au mai luat nici un fel de declaratie. Am ramas acolo o saptamâna. Mâncare... veneau soldati care erau cu suflet. Veneau însa si altii care vedeau în noi niste criminale. Eu stiam cum mai sunt pe la judecatorie procedurile si am zis ca de ce sa ne duca acolo, ca doar avem frati, surori, parinti acasa si cu ce sunt eu vinovata ca mi-am ajutat familia. Eu am facut o fapta si dumnezeiasca, si sufleteasca.

A venit Mihailescu. El era comandantul Securitatii din Caransebes. Pe el l-or trimis sa dau declaratia. I-am zis ca eu n-am facut nimic si ca nu stiu de ce am fost adusa aici. “Întrebat-l pe maiorul Kling.” “Sa vina el, caci cu el vreau sa stau de vorba de ce m-o adus”. El o venit, dar în alt birou. Era Mois, era Ambrus, capitanul Schnellbach, locotenentul Giuchici... or fost. El o zis “întrebuinteaza...”. Eu zic “nu puteti întrebuinta nici o metoda cu mine atâta timp cât nu aveti dovezi ca sunt vinovata”. Atunci el o spus: “scrie ceva, domnisoara, ca trebuie sa scrii, ca trebuie sa duc acolo”. L-am întrebat ce sa scriu, si mi-a zis ca trebuie sa dau o declaratie, sa spun ca am fost în padure. I-am spus ca nu am fost în padure. Mi-a spus sa scriu ca am dus de mâncare lui Cristescu si sotului verisoarei mele. Am negat. Mi-a spus sa scriu ca am cotizat, iar eu i-am spus ca nu am avut bani de cotizatie. Mi-a spus sa scriu ceva. Atunci i-am cerut sa-mi dicteze el ceva. El a început: “Pe data de... m-am dus în cutare loc si am vorbit cu cutare si cutare”. I-am spus ca pe multi dintre ei nu-i cunosc. Mi-a spus sa scriu asa: “Subsemnata, am scris din ordinul domnului locotenent Mihailescu care-mi declara sa scriu urmatoarele, da’ el nu m-o vazut si atunci am scris tot ce-o spus el”. Am semnat. Atunci s-a enervat si a plecat zicând: “eu nu pot sa ma înțeleg cu persoana aceasta...”. M-or luat, m-or dus la Parchet si m-or pus sa dau o declaratie. Eu apoi m-am îmbolnavit. Am facut apendicita. Bolnava cum am fost, m-or dus la Securitate si atunci s-or înfatisat toti sapte. Cum erau ei acolo, marele prezidiu, m-or pus asa cu mâinile si m-or tinut unul de o mâna, altul de alta. Atunci l-or adus pe Milos. El o zis “am auzit ca îi face curte nepotul lu domnul comandor Domasneanu si o cheama Jeni ca pe doamna comandor si dânsa îi tot în familia lor”. Ce-o mai fi spus nu mai tin minte, ca eu

m-am tulburat atât de rau c-am scos scaunul si am vrut sa trag în Milos si atunci Giuchici o venit imediat.

Mois mi-a spus: „Domnisoara, ati spus ca nu mai vreti sa faceti puscarie”. Zic, pentru crima fac, ca aia de la drept comun au 10 kg de alimente. Noi de 7 luni nu am avut pachet, n-am avut nimic. Am avut o rochie engle-zeasca, foarte frumoasa, dintr-un pardesiu al mamei mele. Si asta, în ea am dormit, în ea am stat. Nu în baie, nu nimic. O rupeam asa pentru necesitati. Tineta era acolo si noi 17 femei. Si asa zdrentaroasa cum am fost, am luat scaunul si am zis atunci: nu m-as purta asa, as sta si as glumi colo la vizeta. Si zic: fereasca Dumnezeu, ca mama-mea o fost mare bigota si nu as putea sa omor nici un pui. Da’ în cazul de fata as fi în stare sa o fac.

Giuchici m-o înjurat. Ridicând scaunul sa dau în el, am dat în mâna lui. I-o iesit osul din încheietura. Atunci o zis: „Fiinta ca asta nu-i în toata Securitatea. Din trei mii de detinuti, nici unul nu-mi face asa”. Eu i-am spus ca scrie în Biblie si în cartile sfinte sa nu ridici mâna împotriva nici unui pacatos, ca daca mâna o ridici, mâna ti se ia. Si atunci ala zice: „Aduceti-o s-o bag în fabrica mea, putin”. Zic “sa nu va atingeti de mine, atât va spun.” Am stiut eu lupta de oras si am stiut ca fata c-oi da o lovitura... si m-au luat din nou si mi s-o facut din nou rau. Nu stiu cum m-am muscat de limba si mi s-o pornit sângele si pe nas, si pe gura. Atunci m-or luat de jos si m-or dus la spital. Nu stiu cum m-or dus cu masina, ca m-am trezit acolo. Acolo era doctorul Bora, Adam, Antoniu si Chelner.

Acestea sunt cadre medicale?

Da. Adam era directorul spitalului si nu stiu cine era Chelner si Antoniu.

M-a bagat pe usa asta si pe alta usa a venit doctorul sa vada ce si a spus ca am un soc nervos si pot sa fac un atac de cord. Atunci a venit Schnellbach capitanul, si a spus: „domnule doctor, fiinta asta nu-i prea vinovata, e o fiinta foarte inteligenta, daca ai vrea, cica, spuneti-i, încurajati-o ca am vrea sa o luam în cadrul nostru al Securitatii si ce ne costa noi platim suma. Sa n-o lasati sa moara”. Si eu atât am auzit... zic, eu as fi ca Ileana Cosânzeana la zmei. Ei or pufnit în râs si io am

închis ochii mai departe si când m-o consultat, o vazut ca nu-i chiar asa grav si mi-or luat si pulsul. M-or protejat ca le-o spus, foarte grav, da' o sa-mi dau tot interesul si mi-or facut un semn si atunci am ramas în grija lor. Or pus garda imediat doi soldati la usa, dupa mine o vinit Petrica Domasneanu, pe urma Patru Nicoara. Ala o avut cu ficatul. Lui Petrica i se agravase boala. Pe doamna Moraru o scoase în ultimul grad. A venit cineva la usa si a spus:

- Ce-i cu astia?

- Astea-s curvele partizanilor.

- Pai si ce faceti cu ele?

- Mâine deja pun câte patru în rând si-i duc la Padurea Verde, ca or facut deja groapa comuna. Îi împusca si gata.

Dupa câteva zile o vinit o comisie de la Interne sa vada care cum, în ce situatie, si ei ne-or pus sa stam pe toace, în pozitie de drepti. Atunci doctorul a spus ca nu se poate, pentru ca li s-au facut injectii si nu au voie. Daca vor, sa-i ia la Parchet. Si asa bolnave cum am fost, ne-or dus la Parchet. Aici a venit un gardian, a deschis usa, si eu l-am luat tare: „Câti detinuti sunt?” El a spus ca 3.000. Eu n-am tacut si am spus: „Domnule ministru, sau care sunteti – eu am crezut ca-i Ministrul de Interne –, domnule ministru, dar numai câtiva avem numai câte-o coada de scoala, da' restul sunt toti ciobani. Zic, sa nu raportati la ale tari ca aici sunt oameni politici cu carte mare. Îs numai tarani”. Atunci primul gardian mi-a facut semn. Zic „nu, nu, io vorbesc ce trebuie. Jura dumneata pe familia dumitale ca nu-i asa”. El s-o tras înapoi... Io le-am cam zis-o ca am stat un an de zile, io când am venit n-am putut nici sa merg pe picioare.

Proces v-au facut?

Nu.

Deci ati fost numai în ancheta?

Da. Si în cazul asta i-am si spus ca am fost la spital si dânsii au trimis soldati care m-or jignit. În cazul în care sunt, într-adevar eu sunt domnisoara. Si mai sunt patru. Si dânsii ne-or luat sub forma asta. Nu va suparati. Cer o vizita medicala. Da, asta, un locotenent, care zice doar cu aprobare. Si or vinit doctorul Adam cu o sora, ne-o pus pe

capra acolo. Acu scuzati... fetele de-atunci erau fete. Alta moda. Si ei, 17 inisi asa, la usa, curata nesimtire. Nici maica-mea nu m-o vazut. Sa închida dânsii usa. N-o închis-o, da' s-or întors ei. O vinit Chelner cu o alta sora si o venit Antoniu. Ce-o fi scris astia acolo nu stiu. O vinit doctorul Adam si cica „domnisoara, sunteti fala fetelor”. Si plângeam si o spus: „prin dumneavoastra, o multime de fete, adevarate românce, vor fi bine cautate si bine vazute în orice instanta, pentru ca nu-i chiar asa cum s-o spus”. Eu i-am spus ca as putea sa-i dau în judecata. Doctorul a spus: „nu mai faceti si dumnea-voastra rau altora”. Si cu aceasta m-or lasat acolo, nemaifiind rost de judecata. Le-o ridicat zi de zi pe toate, le-o dus la Timisoara, dupa cum erau oameni care se pârau. „M-ai vazut pe mine”, „m-ai auzit pe mine...” Eu m-am dus, erau 60 de persoane în camera 45. Era un biet mos Dragomir, un gardian batrân care n-avea copii. O vinit saracul cu un ou. Eram 12 si ne-o împartit în 12 parti ca sa mâncam si noi un ou de Pasti.

Toti cei care veneau cu mâncare ne întrebau daca fumam, si spuneam ca fumez. N-am fumat si am strâns 50 de pachete de tigari si când m-am dus si am deschis usa cu rugamintea sa nu va spuneti unul pe altul, n-am nici o tangenta, puneti-va motive, cu asta mi-s în ura personala, ca sa nu vi se faca cazier de judecata, ca va mânâca puscaria zeci de ani. Nu stiu, ne-o fi înteles, dar atâta am putut sa fac si pe acolo.

Ei au arestat si pe un mos care era din Mehadica. Saracul, l-or pus sus acolo si l-or batut, si o murit la doua saptamâni. Când am iesit, n-am vazut, ca ne-or batut lemn la geamuri. N-am putut sa stau cu ochii la soare si nici n-am putut sa merg. Betonul era cu sare facut si mucegaiul era de un centimetru pe pantofi. Eu am avut paturi cu doamna Moraru, da' restul dormeau pe jos, pe betonul ala. Era si Dragulescu într-o celula lângă noi. Asa au fost de grele timpurile pentru tineret. Ce sa-i faci, asa o fost soarta. As fi vrut tare mult sa vorbesc cu doamna Lucia Hossu-Longin, da' o trecut pe aici si n-o venit la mine. Acuma sunt cu arteroscleroza si am cataracta.

Cum ati fost eliberata?

A fost asa: or plecat toti si am ramas numai io singura si ofiterul

ala si-o cerut scuza. Spunea ca-i din jurul Clujului. Io stateam în pat, nu vorbeam cu nimeni, nu ziceam nimic, si o vinit.

“- Sarut mâna, domnisoara... Domnisoara, eu sunt de la Securitate.

- Pai de unde puteati sa fiti, ca vizitatori eu n-am avut.
- Nu fiti suparata pe mine. N-am parinti si eu m-am încadrat la ei.
- Da’ nu te destainui, ca n-am nici o putere sa-ti fac nici un favor.

N-am putere sa ma ajut nici pe mine. Dar pe dumneata.

- Nu, da’ vreau sa-mi cer scuze. Eu am avut nevoie de bani.
- Domnule, treceti la subiectul urmator.

- Am venit sa va spun ca sunteti pusa pe liber. Eu am cerut sa va puna acuma, da’ ei va cheama la Securitate, cica sa va dea drumul de acolo.

- Nu merg la Securitate. Nu am la ce sa merg la Securitate, ca doctorul Adam mi-o spus ca el nu ma lasa. Ma tine în spital, da’ daca ma duc acolo îmi da indicatii ca trebe sa ma prezint în fiecare saptamâna, sa nu parasesc localitatea, sa fac în fiecare zi program ce lucrez. Nu merg. Eu nu pot sa ma scol din pat, si mai am si tratament de facut.

- Pai, ce le spun domnilor. Aduc un telefon.
- Vorbeste dumneata, ca eu nu pot sa vorbesc.”

Atunci el la telefon spune ca „domnisoara nu poate sa vina, ca daca se scoala, ameteste si cade”. Daca vor sa-mi dea drumul, pot si asa sa ma duc. O zis ca sa treaca în alt salon sa vorbeasca la telefon. Atunci mi-a spus ca pot sta în spital cât vreau. Eu am mai ramas în spital o saptamâna, ca asa mi-a spus doctorul. Dupa o saptamâna o vinit fratele meu. Pe el l-or tinut trei luni, ca o facut abuz de putere. Pe el nu l-or gasit cu nimica. M-or adus cu o caruta pâna la gara si mi-o fost rusine, ca eram cam întepata eu asa de felul meu. Eram mândra de mine si le cunosteam bine toate, vesela, numai ca în partea cealalta cu baietii, prietenie frateasca, da’ nimic. Si de asta aveam si curaj mare. Si de asta i-am spus „du-te dumneata înainte, ca vin eu”. Când am coborât aici în sat, pe la pod, toata Plugova a fost aici si veneau copii si ma pupau si ma îmbratisau, si ma pupau pe mâini, pe haine si asa

am venit. Nu mai puteam nici sa plâng, ca nu mai aveam lacrimi, c-am plâns destul. Când am ajuns acasa, era un plutonier sa ma anunte ca sa ma duc pâna la Militie. Eu eram în pat, ca nu ma puteam scula. Nu ma tineau picioarele. Atunci i-am spus ca nu am la ce sa ma duc. O mai trimis o data, mai o data, atunci o vinit el. Când o vinit, eram în dormitor si m-am uitat la el la usa si m-am uitat asa ca o luat pozitia de drepti. Ca eram si îndârjita, ca atunci as fi batut la ei ca la hotii de cai. Si îmi spune:

“- Sarut mâinile.

- Ce doresti?

- Stiti ca dumneavoastra care ati fost arestati aveti...

- N-am fost arestata, domnule, eu am fost tinuta pentru cercetari, nu arestata.

- Nu v-o spus la Securitate?

- Eu nu vin de la Securitate. Eu vin de la spital.

- Noi trebuie sa raportam...

- Raporteaza asa: «Domnisoara Laitin nu are nici o obligatie cu Securitatea. Nu are ce raport sa-i dea, si te rog dumneata sa te îndepartezi de la casa mea si sa nu mai vii, si eu ma duc unde vreau, ca sunt ca o lacrima de limpede».”

Atunci el a plecat si n-o mai vinit nici în ziua de astazi. Doar o data m-a mai cautat, dar ma casatorisem, si s-o dus sotul. Când o auzit ca se duce sotul, o întins-o. Nu m-o mai cautat.

În ancheta, ce v-au spus? Ca va aflati acolo din cauza ca?...

Cica l-au prins pe Cristescu, Gogu si uite, el declara ca ce beneficiu a avut si ca sunteti ca si el de vinovati.

Daca el a spus asta, aduceti-l în fata mea, dumnea-voastra sa nu puneti problema de felul asta, pentru ca eu stiu cine a fost sotul verisoarei mele, da' aduceti-l în fata mea si daca spune în fata mea lucrurile astea, si-mi dati un pistol, si-n fata dumneavoastra eu îl împusc. Si atuncea, ei, cica, „lasa..., lasa...”

Cum a fost Gogu Cristescu ca om?

O persoana cinstita, respectuoasa, de la „micul meu copil”, din „sarut mâna” nu m-o scos si o fost om la 40 de ani, asa când eu am

mai crescut nu m-o scos din „sarut mâna”. Si or cu cine babe, batrâne, se lua de gât, „o, ca ma doare...” „nu, nu dati importanta, ca si pe mine ma doare piciorul asta”. Un om de viata, vesel, cântaret, nu am cuvinte, cele mai frumoase, sa spun de el asa cum o fost. Stiu si atunci când o venit Kling, ca Kling din ambitie personala, ca l-o pacalit, Kling o venit pe usa si cica sa plece si el o intrat în camera sa se-mbrace. Kling o ramas înauntru, el o sarit pe fereastra si s-o dus. Si atuncea, daca l-o pacalit, s-o tinut o razbunare pe el, o zis ca noi trebe sa raportam câti detinuti politici avem. Si de asta trebe sa omorâti tineretul. Noi nu vrem sa va omorâm. Noi vrem sa va educam. Asa, asta o fost educatia lor.

La Timisoara ce s-o întâmplat?

Am plecat de la Caransebes, m-o dus prima data la Lugoj, am stat doua saptamâni acolo.

Tot în ancheta?

Tot în ancheta. Nu, numai cu Kling, de m-o invitat la balul Securitatii. Si i-am spus, pai dumneavoastra va gânditi, în halul în care sunt, pot io face fata la bal? „C-am auzit ca sunteti foarte eleganta”. Am fost io eleganta, ca am fost singura fata la parinti, da’, zic, nu pentru situatia de fata. Ca, zic, în halul asta, nespalata, nearanjata, am sa fac eu fata în Securitate? Si atunci m-o dus acolo, cred ca era casa ori a unui evreu, c-o fost camera cam de sase metri si un perete era numai din dulapuri, si la fiecare le-o deschis usa. Ce frumuseti am vazut acolo, nu stiu, rochii, bijuterii, tot ce-ai vrut, peruca, fiecare la locul ei. Si-o zis, ca sa-mi aleg si am spus: „domnule Kling, de ce-ti bati joc de mine asa, pai io sunt pentru luxul asta în halul asta?” Ca de acum încolo asa va purtam. Si am sa fiu cavaler. Zic „daca ai fi fost cavaler, ai fi vinit în mod civilizat la mine acasa, îmbracat cavale-reste, ai fi facut prezenta asa convenabil, si te-ai fi prezentat în mod elegant, da’ nu m-aduci în frig si ma tii cu WC-ul la nas si acum ma duci si ma bagi într-un palat. Nu pot. Si l-am refuzat. „Bine, domnisoara, daca nu vreti, uita. Io am toata bunavointa...”. Si m-o dus înapoi la Securitate, si de ciuda, noaptea m-o trimis într-o duba. Între care o fost si Stolojescu Nicolae. Si o întrebat daca se cunosc, nu, ca-s

din toate partile. Io tot am mers si m-am pus lânga el si i-am spus: „Lae, sa nu te calce naiba sa spui ceva, ca m-ai cunoscut, ca m-ai vazut. Nu ne-am vazut, nu ne-am cunoscut, spui: io am fost mereu la scoala, n-am avut nici o tangenta, nu m-ai cunoscut si gata”. Si am stat o saptamâna. Acolo am dormit, la spalatorie jos. Si mi-or pus o patura si erau zece robinete si apa aia curgea încontinuu, si n-am putut sa dorm si am stat asa si o trecut Lae si io m-am facut ca suflu nasu. Si, cica, nimic. Si asa n-am avut nici o tangenta. Si pe ei i-o dus dupa aceea si pe mine m-o bagat într-o celula, dupa ce s-o eliberat. Si în celula aia era exact asa cum îi scaunul asta, avea un postament de beton, si nalt asa, ca de pe postament as fi ajuns în tavan. Daca m-as fi urcat pe postament, as fi ajuns cu mâna pe tavan si acolo era o gaura în perete si din ea atâta stropi de sânge, în dreapta si în stânga. Sânge si gaura asa de....Da’ io nu am judecat, dupa aceea am judecat. Si atunci m-am uitat acolo si zic: „saracu, uite, i-o venit rau si i-o bufnit sângele pe nas”. Si acolo m-am coborât si am stat pe postamentul acela pâna dimineata si dimineata o venit un ofiter de acolo si o deschis usa si o facut: „A, a, pai ce, dumnea-voastra cine v-o bagat aici?” Zic „de-ai vostri. Doar nu m-am bagat singura”. „Ai, o pus mâna pe mine, iesiti imediat”. Si m-o luat de mâna, m-o dus, este o camera aici cu femei si acolo era Lungu Ana din Lugoj, profesoara de limba româna, si m-o luat „hai ca mai este aici înca o profesoara, si stati cu ea”. Si zice: „cum o îndraznit sa va bage acolo?” Pai zic „da ce, este periculos”? Acolo l-o împuscat pe Popa Ratiu. În celula asta o fost împuscat Popa Ratiu. Atunci m-o dus la profesoara asta, ea era bolnava de icter si avea nevoie de la Securitate sa-i dea numai struguri, da-i ducea asa numai câte un strugure pe zi. Si atunci o vinit unu, tot dintre ei, nu l-am cunoscut, si o spus: „tot nu spui nimic”. „Ce sa spun, dumneata ai spune de fratele dumitale, daca eu nu l-am vazut de sase luni”. Dupa ce-o plecat, am întrebat-o. „Fratele meu îi inginer agronom si o fost pe sate si noi suntem sase surori, fetele lu’ Popa (nu mai tin minte cum s-o numit). Una-i casatorita dupa un popa, una-i profesoara, una-i dupa un profesor, si nu stiu ce-o mai spus, toate suntem arestate sa spunem de fratele, ca or vrut sa-l împuste.” Si acolo, cum spun, legata

la ochi m-or dus si tot asa m-or si scos.

Din beciul ala?

Da. M-or dus la Timisoara dupa aceea, ca doamna Moraru, maicuta i-am si spus, ca ea o fost ca si o mama, da' o murit.

O murit?

Da. O murit. În Germania. Da. La fata ei.

NICOLAE STOLOJESCU

Sa va întreb: Organizatia Legionara a functionat dupa razboi?

Pe unde, pe unde...

Ati mentinut legatura între voi?

Nu puteam sa n-o tinem. Era inima care nu te lasa.

Am înteles.

Vedeam ca totul merge împotriva si speranta era de-asa natura...

Da, da.

Am plecat în razboi în '42 toamna. Si plecând la razboi, am tinut cont de ce se face. Ma rog, erau chestii de lupta, am ajuns pâna la Stalingrad si de-acolo s-o întors situatia, si-am venit înapoi, în '44 am ajuns la Iasi, când se puse situatia cu ofensiva lor.

Dupa alegeri, în 1946, hai sa va întreb despre o problema care mie nu-mi este foarte clara. Au existat aici câteva nuclee legionare care au încercat „rezis-tenta”: unul a fost al lui Spiru Blanaru, la Domasnea, si aici în jos în zona asta a fost Gogu Cristescu, este? Ce raporturi au fost între Gogu si Spiru?

Foarte bune.

Da? Deci a existat o corelare? Dati-mi niste detalii în acest sens?

Sigur ca da! Pai, stiam tot.

Pai, haideti spuneti-ne, ca noi nu stim!

Pai el ne spunea uite ce spune dl. Blanaru, asta, asta, toti trebuie

sa fim atenti si sa fim foarte întariti sa nu ne pierdem curajul, sa tinem legatura asa cum o zis capitanul Codreanu, ca orice cazna ne da Dumnezeu, noi vom ajunge sa nu ne speriem. Eram întariti, nu pot sa spun, unii dintre noi, nu toti!

Da, am înteles.

Restul care mai participa mai asa, mai suspectat, adica sa nu-l stie nimeni, sa nu spuneti, ca am venit si noi la adunare, sau nu stiu ce, cum aveam cuib atunci, însa noi nu spuneam, noi cautam sa-i atragem ca fiecare cât mai multi sa avem si noi, dupa cum ne spunea nenea Cristescu, ca eram var primar cu el si noi ascultam. El era singurul care conducea toate problemele.

Ati fost împreuna cu el si în munti?

Nu prea mult, nu m-am departat, dar unde ma chema, ma duceam.

Am înteles.

N-am plecat de-acasa.

Deci mai mult i-ati stat de ajutor? Este? Daca era nevoie.

Orice venea si mi se comunica, plecam. Întrebam pe sotie, pe mama lor (sotia lui Cristescu): Voichito, cum îi spuneam noi, unde se mai afla? Stiam întotdeauna de el. Întelegeti? Si atunci ma duceam la ei, ori venea cineva si-l cauta, îl luam si plecam. De exemplu când m-am dus cu a lu' Lica Domasneanu, cu fata, cu Livia. O venit saraca fugind de acasa, ca vreau s-o aresteze. Or banuit-o pe undeva.

Asta-i fata Comandorului?

Nepoata. Nepoata de frate. Domasneanu n-o avut copii. Fratele lui, Lica Domasneanu.

Sî o venit fata la mine, am luat-o si am plecat cu ea unde erau ei. Erau la o coliba, sus la Pavel Rampa, asa îi ziceau ei, pe satul batrân. Am lasat-o acolo ca sa le povesteasca ea cu de-amanuntul. Eu plec, am dat mâna cu ei si m-am întors acas noaptea aceea. Era în timp de iarna. Si daca mai e ceva, sa ne urmaresti, ca noi am plecat în padure. Si daca vei auzi totusi, cred ca vei auzi si ai sa cunosti. Acolo erau niste cetateni de-aici, care erau cu vitele iarna, Dumbrava, asa-i zicea pe acolo. Si s-or dus. Ei au trecut pe la acei oameni ca dupa câteva zile, sa spun 3-4 zile, vine dupa mine Kling da la Lugoj aci ca erau în toate

zilele la unitate, el si înca 2 tineri, pâna la urma i-am cunoscut, erau studenti angajati din nou în Securitate. Fu la urma el sef de post aci la Mehadia, Caluseru. Grade de locotenent, sublocotenent, el era în grad de capitan.

V-a luat de-acasa?

M-a luat de-acasa. M-a dus la Caransebes, unde-l întâlnii pe Cristescu. „N-am nici o legatura, nu-l cunosc!” Era unu Meilescu care era tot în grad de capitan, el era cu organizarea din Caransebes.

Asta-i pescuia de colo, de colo... „nu stiu, nu stiu”. „N-am nici o cunostinta”. Dar de unde s-o prins figura asta ca sa vezi decât eu cu ei în patru ochi, era el si cu Tica. S-or plecat d-acolo s-or plecat acolo sus în Dumbrava. Dar acolo ei or fost în trecere. Vroiau sa treaca la Valea Bolvasnitei, mi-o spus altul din Valea Bolvasnitei cum era situatia, unu Petru Spatâr, care s-o întâlnit atunci, el o venit (el o murit) si-o venit când ei or fost plecati sa se duca la un profesor din Sârbia care venea mereu la Petchescu din Iablanita.

Siscovici? sau cum...

Siscovici asa-i spunea. Si-aici ei s-or dus pâna acolo. Comandorul era în Valea Bolvasnitei într-o vale acolo ascuns. Ce sa vedeti dvs. Cu ei atunci au mai fost Bacila, Dragu Ion de la Globu Rau. Cristescu mi se pare ca a fost si taticu. Pai la ei o plecat... Cu el a fost si cu Tica. Ei trei or fost. Eu m-am despartit de ei aici în sat când ei or plecat acolo. Si-atunci m-o trimis pe mine generalul Petrescu sa stau de vorba cu el.

Cu Cristescu?

Cu Cristescu. Lui îi stiam de urma. M-am dus la sora lui, la doda Lena, nu cumva o avea ea vreo informatie de undeva. Cum zicea ea „Da-l la buba, ca am auzit ca s-o dus pe dincolo, iar pe la sârbu ala”. Nu stiam nimic.

În aceeasi noapte când or plecat s-or întors. I-o zis asta de la Globu Rau, Bacila „ma Gheorghe si Tica, io ma duc pâna la sotie acasa si mâne sara ne întâlnim tot aci în punctul asta”. Ca sa treaca înapoi, la Comandorul la Bolvasnita, el ce-o facut? A dat telefon la Securitate la Caransebes.

Bacila?

Bacila, sa vina Securitatea si pe mine si pe el.

Va ridica.

Vine noaptea. Pe la 4 dimineata, paznicul de la prima-rie bate la geam si zice: „bai, Lae, Lae”, aveam o gramada de piatra sub parete cum ma pregateam pentru casa. Sa urca acolo si bate în geam: “Auz’, ma, scoala-te! Ca Bacila de la Glob s-o predat la Securitate si vine Securitatea dupa voi acu iara. El auzea prin telefon.”

Foarte cumsecade, mosu tineva la noi ca doamna...

Mos Lazar?

Mos Lazar. Si fiul lui era un legionar de clasa I, îi ziceam noi Gârneata. Ca semana exact, semana cu dl. Gârneata. Sî era înfipt, tare-tare era. Dar era si povestelnic, asa când spunea un lucru ramâneai uimit. Si ne duce la Caransebes, la o dimineata, o coloana de ei, de masini de alea.

Pe câti v-a ridicat, numai pe dumneavoastra?

Pe mine si pe el era, asta de la Globu.

Aha, pe Bacila.

Pe Bacila. De mine stiau ca ceva trebuie sa fie cunoscut, ca pâna-n sfârșit el declarase acolo de situatia mea, dar eu nu stiam nimic, am crezut ca-i luat asa numai. Întelegi?

De forma.

De forma. Da’ pe el l-o dus sau acas, l-o luat în cercetari si o spus si atunci o venit si m-o luat si pe mine. Stiti? Si zice acolo... ca eu-s cutare. Dar eu de el nu stiam ca-i luat, doar stiam de la mos, ca Bacila o dat telefon sa vina sa ne ridice. Si atunci m-am dat seama, mi-am încuiat mintile si gata. Ca l-o luat, ca nu l-o luat, fie o politica sau o propaganda ceva, care n-aveam cum sa ma gândesc înainte, ca pusesem eu destule înainte pe la Lugoj, pe la Caransebes, când am fost în ianuarie, iar ne-a dat drumul, cum va spusei. Ca atunci generalul Petrescu m-o mânat si o zis de astea: „du-te, ma baiatule, si spune-i lui Cristescu, el are 7 luni de condamnare în lipsa, alea i se iarta, el va fi iertat de toate”. Cuvântul asta va spun, am plecat condus cu escorta, cu masina pâna la gara, m-o urcat la tren, mi-o dat drumul si am venit acasa. Si sa-l caut sa-l gasesc. Îi spun lui sotia-sa lui nevasta-sa

„Voichita, caută pe undeva să dau de el”, să-i spun niște povești, și atunci va spune că l-am întâlnit, l-am căutat, m-am dus la sora lui și-am venit înapoi și căutam zi și noapte. Era un joc, un bal noaptea atunci, sâmbăta, mi-a dat drumul și l-am căutat...

Și atunci i-au găsit, ei erau bogați într-o carieră, bogați după poarta lui Andrei aici.

Fluierul care-l știam, două fluieri lungi. Eram eu și ei și mi-or răspuns; și-atunci m-am dus la ei.

Era Cristescu ...?

Gheorghe și cu Bacila.

A, și cu Bacila!

Tot trei erau.

Da.

Atunci or plecat de s-or dus la asta la Petchescu, la Iablanita. Și-acolo i-am spus. Da' n-am stat acolo, am trecut apă pe gheață, ca era gheață, era în februarie și-am trecut-o dincolo și-am stat pe mal acolo. Avura ei două bidoane de tuică, mă rog, de unde or avut-o ei, nu știu ce.

Staturam acolo. Am stat cam o oră. Le-am spus: nene, nene, liniștiți-vă, dom'le, c-ați scormonit toată lumea și va blastama oamenii că sunt în puscărie pentru voi. Am zis așa, c-așa și era, erau mulți...

Da, da. Era destul necaz în jurul lor...

Necaz mare era. Vine, te rapeste, te ia ca ... nici n-oi mai văzut, nici nu mai știu unde ești.

Și generalul Petrescu, care v-a dat mesajul, asta era de la jandarmi?

Era de la București, ministru de interne. Atunci a fost unul Milos, care era de la Domasnea. Asta...

Asta e agentul sanitar?

Agentul sanitar, asta o fost periculos. Ne-o tradat pe toți. Dar el așa o încredere o avut în el, o fost așa de lingusitor, de i-o-nselat. Îi spunea tot de la ei ce era c-așa-i învățau, sigur.

Și atuncea asta zice: „Eu lucrez pe la Valea Bolvasnitei pe la cetățeni, de meserie, mai făceam pe-acolo una, alta, pentru bani.”

Si-am plecat într-o seara acasa, c-am vrut s-ajung la punctul asta cu Milos, si m-am întâlnit cu unul Basulescu din Valea Bolvasnitei, unul batrân, îi zice lui... Cristescu, tata lui Ilie Radoslav. Si zice: „Bai, Lae, plecati acasa?” zic, „da.”

„Bai, hai un pic pân la mine.” Eram în drum acolo, treceam pe o poteca acolo peste apa, sa ies pe deal pe o poteca, sa ies acasa. Nu în toata seara veneam asa, când mai aveam nevoie de-o scula sau... Ma duc la el acasa. Era aproape acolo, la vreo 50 de metri de unde am fost eu si zice: „Mai, hai bea un pahar de tuica.” „Ma, hai daca ai, ca tare-s obosât acumă”. Si ma duc. Am baut unul si la unul la care-am lucrat. Mai statui cu el de vorba. „Mai, stii ce te-as ruga: De Gheorghe mai stii ceva?” „Mai, nu mai stiu, ca n-am vorbit cu Gheorghita, cu sotia, zic, cam de vreo 3-4 zile, de duminica”. Asta era cam pe la sfârșitul saptamânii. „De duminica, zic, n-am mai întâlnit-o, si nu mai stiu, ca seara când ma duc acasa, sau de câte ori ai vazut ca nu ma duc, ramân pe-aici, n-am putut sa iau contact cu ea, ca sa stiu de urma lui”.

„Ma, stii ce? Uite, noi am strâns bani, cotizatia i-n plic, l-am si scris aicea, si i-l dai ei. Daca ea nu-l întâlnește, vei cauta pe dodă Dorina, sora lui era de încredere, si-l dai ei, ca poate trece pe la ea. Bun?”.

Ma duc întâi la sotie acasa si-i spun: „Uite, Gheorghita, poti dumneata cumva sa-i dai plicul asta? E de la mosu Radoslav, de la Basulescu, sa i-l dai lui, cumva, sau i-l dai lu dodă, sa i-l dea. Poate ea sa-l ajunga, poate vine pe la ea noaptea, sau când veneau ei”. O zis catre mine ca „orice ai, sa-i dai lui Milos”, zice ea, sotia.

„Pai cum, e ceva nemaipomenit, sa aiba el asa în-credere în Milos?”

Nu stiam nimic de dânsul. Era asa, cum sa va spun, un fals, o fire de om de te-nsela pe loc. Credeai ca asa îi. Eu ma gândeam, cum el era asa prieten cu el? Poate o fi. Îi dau plicul, se duce la...

A doua zi ma pomenesc cu masina acasa.

Iar?

Tot Caluseriu asta, studentul asta. Va spun, un suflet de parinte era, nu era dusmanos, cauta sa te convinga. Auzea el ce îmi zice Lae:

„Ma Lae, nu cumva sa dea dracu sa bagi un cuvânt, de orice... eu îs anchetator, sa stii”. Nu prea participa el la toate de vezi cum aveau ei organizati... pe care aveau încredere sau dracu stie, dar vreau sa va spun, stiti...

Da.

M-arestaaza si începe sa ma cerceteze Ambrus, celalalt care era copil de popa, locotenent-colonel..., na. La Caransebes.

Se formase centru aci la Caransebes si cu Mihailescu. Mihailescu ala era bandit mare.

„Nu vezi, mai tâmpitule, ma? Nu ti-ai dat seama cu cine-ti faci de lucru, cu omu tau de încredere, uite, ca te-o vândut Cristescu tau.”

Nu vreau sa spun asa, mi-o fost ca si frate, da' nu-n problemele lui. Ca frate de familie, era var primar si cum sa n-ai încredere, zic. Daca n-aveam, îi spuneam: nene, vezi-ti de treaba, lasa-ma-n pace, eu am familie, am venit din razboi sa-mi vad de treburi si-asa mai departe. Ce sa mai scoatem pe gura. Kling îl pune pe masa: „Îl cunosti?”. Ce sa mai zici. Pe-acolo erau trecuti toti din Valea Bolvas-nita: Tuhan, Ion, cutare, cutare, cutare, vreo 12 or fost.

Cât m-or tinut pe mine acolo, i-or adus pe toti, cât m-or cercetat. Automat i-o luat de acasa cum i-or gasit. Lipsisera doi, mi se pare ca n-or fost pe-acasa, întrebau ei atunci, ei între ei, stiti.

Pe mine m-o cercetat atunci un locotenent, da-l în pastele mamii lui, l-am gasit pe urma pe la o uzina din Caransebes, da, periculos, foarte periculos. Îmi spunea de el Poienaru, Nicolae Poienaru din Caransebes, era cu mine în arest, c-atunci îl arestase si pe el. N-am recunoscut ca n-au avut decât sa ma omoare în batai. Nu era cazul. L-aduce pe Milos: „pai nu tu mi l-ai dat”. „Da, de la cutare mi l-or dat, da' eu nu stiam continutul, nimic pentru ce si cum”.

„Hai ma, zice Milos. Spune, ma, adevarul, pe ala de la regionale-l cunosti? Nu stii”, zice el.

„Ba, o fi, dar eu n-am stiut ca el o avea multe legaturi cu acest om, de lucrul cu cetatenii, cu nu stiu ce si poate... Eu nu l-am desfacut, ca mi l-a dat închis, decât atât mi-o spus sa-l dau la sotie sau tie. Sotia n-o vrut sa-l primeasca si mi-o spus sa ti-l dau tie. Du-te la el”, zic.

N-o vrut sa ma implice ea, ca el i-o spus ei ca sa-i dau lui, stiti.

Gata, gata, n-am si a ramas definitiv, în continuare cercetari dupa el. Asta era pe parcurs de noua iunie-iulie, cam asa ceva. Ce sa mai fac?

Asta-n '50?

'49.

În '49.

Da, ca-n februarie m-o arestat prima data si mi-o dat drumul.

Deci, Cristescu nu era prins atunci.

Nu era prins. Stiam unde e. Cu Trocan de la Pecinisca, ca vezi ca ei or fost urmariti, dar ei n-or stiut nimica. Ei or stiut de sus ca aveau mai bune informatii ca ai de jos, dar astia de jos or fost guralivi si i-or scapat pe ici, pe colo.

Si aceea cu care traia el cu ea, Marioara, aia era spioana lor, dar el nu si-o dat seama.

Aia de la telefoane, da?

Aia. Nu si-o dat seama, si mai era unul Sutu, nu stiu cum ma-sa-l chema, tot cu securist acolo. Si ala tot-deauna ma pisculia asa dupa mine, mai venea pe-acas, ce mai faci cutare, ma rog.

Pai, ce sa fac, uite. Se facea ca prieten. Stiam de toate, da' ce sa discut. Ea mereu era în joc cu toate problemele dupa ei. Le spunea lor orice miscare, unde, si pe unde se duce, si cum umbla, si ce face, si pe unde merge si cutare. Nu si-o dat seama. El sa rupa odata cu ea toate, ca nu pica. Toate asa or fost.

Toate asa or fost, da.

Ce poti sa stii? Si-atunci când i-or prins ...

V-or ridicat si pe dumneavoastra atunci.

Eram ridicat.

Nu v-or mai dat drumul de atunci, din vara.

Nu. Mi-or mai dat drumul de vreo doua ori, cum va spusei de generalul Petrescu, ca sa-i spun...

Numai atât!

Numai o zi, doua am stat pe-acasa. Mi-o dat secretul sa le raspund prin telefon ca-s tabacite pieile si sunt gata de facut si...

Chestii din astea.

Asta era secretul. Pai acum ce sa va spun, ma duceam la mosu asta la telefon aci si-i dam telefon ca sa stie. Ei, o vazut el ca nu se poate prinde, ei or facut un raid mare atuncea, pe la Teregovă, de arestari si-atunci m-or luat si pe mine, primul m-or luat, trei zile am stat acasa, atât si pe urma m-or luat înapoi.

Vreau sa va spun un lucru, ma împrietenisem bine cu Caluseriu asta, cu soferul, cu Bită, care era activ de la ei, la Securitate si cu un plutonier-major care era de lângă Caransebes, de la Jupa, era tot aci încadrat. Chelaru Constantin era de la Tecuci si-o venit aci în Caransebes si se casatorise cu o femeie de la Jupa, de-aci de lângă Caransebes, bun prieten cu el, era si serios. Si-ntr-o buna noapte or avut ei acolo o nunta la el cu o nepoata a femeii, nu stiu ce, si ma avea tare de încredere: „Ma Nicolae, nu stiu ce, hai cu mine”. Merg cu el, cu asta, cu Chelaru, cum zisei, de locotenentul ala, cum îi zice, cu Ghita, cu soferul si mai unul, ne ia si ne duce la Jupa la nunta. Eu nu eram tuns, nu nimica, eram cu hainele mele de taran, asa; nu ma-ntreba nime pe mine de el, pusese-n garda pe cineva „ma, aveti grija de asta, dati-i de mâncare, dati-i de baut, cutare”, am vazut eu toate miscarile astea. Erau curiosi ca de... „Pai, zic, de la Caransebes”, de-acia m-am prins eu de miscare, stiti .

Si am stat cu ei de vorba, cu niste batrâni acolo înauntru. Si el îmi face mie atentie „ma, sa nu faci pe dracu cumva sa atingi, ca e rau pentru noi si pentru tine, vad ca esti si baiat serios si am încredere în tine”.

„Ba, pai ce dracu, acumă facem noi o înțelegere”, am facut noi destule, ca si aveam chestia asta cu el, stiti, orice miscare îmi spunea daca venea greu sau rau, îmi spunea si aveam încredere în el si el în mine, dar nu ca sa umblu din celula în celula, ca sa spun de ala, de ala. Eu am spus, bai, cu asta nu, cu asta nu. Alte lucruri între noi poate da, dar eu cu asta nu. Eu nu stiu de-a lu cine erau, poate sa fie chiar unul de-al lor, chiar un securist si ma trage de limba, de ce, de ce, pai nu stiu, stiu ce am eu si restul ... Si cu asta el o-nteles ca eu nu sunt din aia.

Am plecat dimineata, treziti s-ajunga la 7⁰⁰.

Ajunseram la Caransebes. Înăuntru erau numai militarii care maturau, de servicii care erau. Ne-am bagat înăuntru, liniștiți, n-or prins aia nici o mișcare. Nu s-or prins c-o fost el cu Caluseriu și cu mine și cu soferu, c-am fost la Jupa, nu. Nu s-or prins de treaba, așa că n-a fost nimeni care s-o cunoască, știți. Și când am venit, ne-am bagat pe alta așa. S-a bagat numai Ghita, soferul, cu mașina în curte și noi am dat pe o alta așa, știți, de pe unde aveau ei intrarea și au ieșit pe urmă și m-am bagat în a mea, era celula aproape.

Sa va întreb: ati fost în celula? Dar proces ati avut? Condamnare?

Da. La Timisoara.

Când?

În 21 iunie, în '50.

În '50...

Da. Numarul sentintei mi-i 63, de condamnare la dosar. Am fost un grup de 22 de persoane.

Cu cine? Câțiva.

Asa. Cu Târziu, învățătorul de la Iablanita, nu știu dacă mai trăiește, cu Nicolae. Cu unul, iar Târziu, Ion, un verisor de-al lui, atunci o fost asta, vreau să spun majoritatea or fost de la Cuptoare, de la Teregova.

Mai îs niste Stolojescu. Ala vi-i neam?

Noi suntem de ruda de la Cuptoare.

De-acolo vi-i neamul?

O venit un strabunic de-acolo și o pus casa aicea.

Sunteți rude, da?

O fost Pavel, o fost Gogu. De-acolo or fost vreo 15, din Cuptoare.

Si ce v-or pus în seama, care o fost acuzația?

Acuzația o fost din articolul 209 Codul Penal.

Si ce-or zis, uneltire?

Delict de uneltire. Așa spune Codul Penal, articolul 209. La gramada, unul și altul. Asta o fost numarul nostru. Sentința totală

peste toti numarul 63, toti în condamnare: 5 ani, 10 ani, 7 ani, sub 10 ani, toti sub 10.

Câti v-or dat?

Eu am avut sapte.

Sapte...

Sapte. Da' am executat sase, pentru ca am facut împotriva condamnarii, am facut o revizuire a dosarului.

Si v-or mai scazut.

Mi-or scazut un an, da' un an mi l-or scazut dupa ce m-am eliberat, înțelegeti.

Altii au stat si mai mult decât de condamnare, de 3 ani. De exemplu nea Milu o facut 2 ani în plus, asta, Cristescu, varul lui nenea.

Ala iar cu o prostie, ca nu stiu cum sa va spun, s-o-ntâlnit cu el, o spus cuiva ca s-o-ntâlnit cu el pe-aici.

Cu Gogu?

Cu Gogu, si ca i-o spus ceva ce i-o fi spus, nu stiu cum. Ala cui i-o spus, vezi poate n-o fi fost un om de încredere, poate o fi fost unul care chiar l-o fi interesat si... nu mai tin minte acum, ca pâna-n sfârșit ajung la o situatie ca Milos stia de soarta astuia lui Mila, lui Cristescu, totul.

Deci, tot prin Milos.

Tot prin Milos, stiti. Si, la urma, la propunerea ca eu. Eu nici prin minte nu mi-a trecut, vezi. „Fugi, ba, de-aici, pai tu te jucai cu Milos, ca stia pe fiecare si copiii mici din comuna”.

Bun. Multumesc. Eu cred ca-i destul de sugestiva toata treaba asta.

Si atunci cu toti astia în detentie ce sa va spun. Am fost un an la canal, dupa un an m-o luat si m-o dus la Aiud si-acolo am executat toata pedeapsa.

Închisoare grea.

Temnita. Asa era. D-acu ce sa faci. Acolo te-o dus soarta. Acolo am lucrat meseria cinstit, multumit, n-am avut probleme cu nimenea.

Ce fel de meserie?

Tâmplarie. Era serioasa, se facea mobila de export, era marca, luasera o fabrica a lui Stoica, asa-i spunea aluia, fostul patron, alaturi de închisoare acolo. Numa o fost pazit locul cu doua porti de intrare, de iesire si...

Când v-ati eliberat, în '56?

'56. Da, în februarie.

Si-ati venit apoi în Plugova.

În Plugova. Asta mi-o fost viata.

GLOBURAU

NICOLAE BUBA

Stam de vorba cu domnul Nicolae Buba, participant la miscarea anticomunista din Muntii Banatului.

Puteti sa ne spuneti cum a început totul?

Da. Totul a început în jurul anului 1945, când un var primar, Iliescu Gheorghe, membru al Partidului Taranist – si el o fost închis – a propus tatalui meu sa intre în Consiliul Primariei. El a spus: „Fugi, mai, de aici, eu n-am vremea ta. Tu ai vreme”. Or picat de acord el cu mama-mea, ca numai ei or fost acasa, si m-or pus pe mine în Consiliul Primariei. Sigur ca eram al mai tânar între ei. Pâna la urma or vinit alegerile din 1946, si or picat da acord sa ma puna la sectia da votare la taranisti, ca tata o fost taranist. Io nisi n-am fost taranist, tata o fost, si m-or pus pa mine la sectia da votare, ca asistent la urne. Si, în timpul asta, o vinit si Topletu aisi la votare, da' di se ca noi am fost o mâna de oameni, iar ei or fost un oras întreg. Si or vinit în numar foarte mare. Si fiind acolo când s-o facut închigerea, adica locotenentul o vinit, cum sa va spun, ziua cu militarii care erau

jandarmi, o gasit un grup stând deoparte. O spus:

- Sânceti d-aisi din sat?

- Da!

- Si io sunt român!

O dat da înteles ca si el îi cu noi.

La un an dupa votare, militarii ne cunosteau, n-o fost nisi un bai. Un singur lucru, am o pretentie, militarii mei, sa nu va purtati urât cu ei si sa nu pateasca nimc. Erau sigur înarmati. Si dupa aia s-o terminat votarea, si ce sa vedeti, or început sa numere voturile: 95% au fost ale taranistilor si liberalilor, adica opozitia. De unge or adus oarecare lada, si o întoarsa pe masa colo, o pus numa de-a lor cu soarele si începura pe-ale noastre sa le bage în cuptor. Asta o fost în noiembrie. În momentul în care or început sa le bage în cuptor si am iesit afara ca sa evit conflictul, si soldatul nu m-o oprit. În momentul când io am iesit afara în coridor, acolo la scoala, o si facut explozie o grenada anti-tanc, or fost sparte geamurile si mai nisce usi pe strada. S-or stins lampile, ca nu era curent, si m-am întors înapoi. I-am auzit cum erau pe sub banci si am aprins un chibrit de am aprins o lampa. Toti erau pe jos p-acolo, si s-or oprit ei de-a mai numara voturile nu sciu se si s-o încheiat asa cum or încheiat ei procesul verbal, ca era cum l-o chemat pe doctorul ala veterinar... gata s-o terminat, or contat se rezultat or dat si când am iesit afara am vazut scara pa perece pusa de ai mei si s-or uitat, or vazut înauntru se sa petrese. Io am crezut ca nu sciu. Aia o fost la alegeri si din 1947 or început sa ne urmareasca. O vinit odata un securist la mine la coliba acolo unge am stat si o început sa ma întrebe nu da alceva, da zice ca cica când io am iesit afara, atunci facura explozia. Aici era baiul. Io daca sciam nu ieseam. Io am iesit întâmplator, agica nu întâmplator, ca sa evit scandalul ca îi luam da gât si nu-mi era frica de jandarmi, ca mi-o spus locotenentul ca erau de partea noastra. Si dupa aia o fost unu Ilie Achita, ca asa îl scie lumea, si se sa vegeti. Ma cheama la primarie si-mi fase propunerea:

- Mai, te pun primar, da dai adeziune la noi.

- La comunisti? La comunisti nu dau. Nu dau nisi într-un caz.

- Ai s-o pati!

- Chiar daca o pat, da cu voi nu merg.

Si or fost de fata, da-s morti amândoi, Nicolae Taranu si Paval Covasiu. Tata lu Lica...Si dupa aia mi-am dat sama ca sigur nu iasa bine, si or înseput mereu sa ma urmareasca. Io m-am întâlnit cu un precin, si asta era d-ala cu scoala, ascia-t cauta nod în papura. Ai grija ce faci. Ce baga pentru drept comun. Pi mai bine politic decât pentru drept comun. Acum în situatia care esci... mai bine sa pici politic decât pentru drept comun.

Mai cinstit!

Da! Asa! Dupa aia, am cunoscut pe Boierii de la Domasnea, pe Patru l-or puscat acolo într-o lupta.

Ce s-o întâmplat?

El o fost sergent si eu ca el am fost gradati amândoi. Io eram cu recruti la compania me. Si el era cu magazia regimentului, cu hainele, si m-am dus sa-i îmbrac recruti, ca io am instruit trei contingente: 42, 43, 44, ca asa o fost atunsi. Am trimis militarii:

- Ba, de unge esci tu?

- De la Domasnea.

- Pai tu de unge esci?

- Da la Globu.

Ne-am cunoscut din armata si ei plecasera deja. Si m-am dus si-am dat ge el. Un neam de-al lor, ala era un speculant, Gheorghe Andrei, ala era agica unchiul lor.

O fi fost pe aisi, n-o fi fost. Nu stiu, si m-o spus el sara când sa ma duc, si am luat legatura cu el. Pe urma ce s-o întâmplat. Aisi ungeva, pe Sernevir, o fost si colonelu Uta. Asa, si ne-o adunat si dupa aia ne spune sica:

- Mai, noi acum am terminat, da nu se poace sa mai merjem în grupuri asa mari, pentru ca ne pringem cu ei si s-asa o sa ne piergem viata, da grupati doi-trei mai rezistati si vom fase tot posibilul ca sa va tresem granita.”

Au vrut sa mearga în Iugoslavia?

Da. Pentru ca, se-întâmpla din alea opt cum or fost grupace, sârbii s-or desprins si era „Iuda Tito”, asa îi spuneau. Daca treseau, aia ne

primeau, n-aveam probleme. Si, dupa aia ne spune sa ne grupam asa, si ne-am retras fiecare tot asa în grupuri misi, ca nu puteam risca, s-alimentatie persecutie, si sigur ca o fost foarte greu si ne-am întâlnit de mulce ori cu ei, ei p-un geal, noi pe altul. Si ne-am vazut da treaba fiecare, evitau sa ieie contact cu noi, ca era pericol pentru toti.

Cu cine v-ati ascuns împreuna?

Cu Cristescu Gheorghe, cu Tica, am fost o parce si cu domasneni si cu Gârbîn si Petcu.

Din însemnarile lui Tica Artinescu reiese ca s-a întâlnit de multe ori cu dumneavoastra si cu Bacila de la Globurau. Puteti sa ne povestiti?

Dupa se cum v-am spus ca o trebuit sa o iau razna...

Cum traiati în situatia asta? Se zice ca aici este usor sa te ascunzi, dar e greu sa traiesti...

Îi foarte greu, din punct de vedere alimentar si din punct de vedere ca lumea-i rea, spaimata, rar care se întâmpla sa ca imediat spuneau, sa temea ca-i aresta daca nu spun. Avea nacaz omul.

Se stie ca Tica, dupa ce a evadat de la închisoare de la Bucuresti, a venit aici la închisoare si s-a ascuns. Totusi, l-ati ajutat si pe el, si pe Cristescu.

Ajutat în sensul ca sa fii în zona cunoscut, tot mai existau în zona oameni care ne cunosteau. De exemplu cum a fost Gheorghe Bozariu, si altii care ne aduceau mâncare si puteam trai, ca altfel mai poti rezista o zi-doua fara mâncare, dar totusi trebuie sa manânci, ca daca nu manânci, nu poti trai.

Cine a aruncat grenada aceea la sectia de votare?

Varul meu primar Gheorghe Duda de la Cimisoara.

Traieste la Timisoara? Atunci trebuie sa dam de el.

Lucra la Electrobanat. Acolo o fost el cu serviciul, da acolo o iesit si la pensie.

Mai doriti sa adaugati ceva?

Da, grenada o fost adusa de Andrei Rujan ...Si s-o banuit ca i se întâmpla seva si o fugit la Cimisoara ca sa scape.

Ne-am dus în Baile Herculane într-o zi, ca sa duc o scrisoare, si

ne-am coborât pe valea Bolvasnitei, la Rotunda. Ne-am dus pe gîl si de-acolo noi sustineam daca o fi ceva cu Gheorghe (Gogu), pînă s-o dus Tica de o dus o scrisoare si o trecut pa lînga politai si politaiul a stat de vorba cu nisce femei si el o trecut prin fata lor. S-o dus, o dat scrisoarea si o fost oarecare de la Plugova (Maria lu Nicogim o fost la telefoane la Bai) si imediat asceptam asia la Rotunda, ca vine. E un podet acolo si eu de obicei n-am baut nimic cît am fost fugit. Da' ascia mai beu, da io nu. Daca beam, faceam rele. Dupa aia o vinit ea cu înca unul, da' nu m-am dat sama. Si o adus o punga de bomboane, am luat-o pa aia si m-am dat de-o parce si ei or baut acolo, si fie ca o vrut sa o duca de-o parce si o trecut pa podetul ala si santinela de la militari, de acolo din space, c-o fost la pavilionul 4 la militari, s-o tras un foc de arma. Atunci am luat-o pe serpentine sus la fuga. Ei bine, nu m-o depasit nimeni în fuga, cînd sa ajungem sus, am auzit un fluierat în fata me. Io m-am oprit. O sosit si ei:

- Se ai fluierat?
- Nu io. Voi!
- Nisi noi.
- Atunsi ni-s încercuiti.

S-am fost încercuiti, asa o fost. Atunsi am coborât jos. Dupa se am coborât jos la Rotunda, am luat-o catre banca si am iesit la fabrica de pita si acolo am luat-o pe drum catre gara. Mai veneau carute din cînd în cînd, dar interesant ca niciodata nu mergeam în grup. Distanta cît sa ne vedem unul pe altul. Daca era grupul mai larg, ne departam. Daca era mai strîmt, ne îndepartam, ca în grup e ceva, mai ales noaptea... Cînd am ajuns asi la blocuri, vazuram ca vine o lumina albastra. Io am fugit cu Gheorghe, iar Tica s-o pus în scarpa. Noua masini or trecut încarcate cu securitate. Ei acu noi mergeam ... la Herculane am trecut prin Picinisca. Io am alunecat si am cazut în apa, si m-or încins arma si m-am prins si am iesit. Jumatace distanta dintre Baile Herculane si Toplet, am trecut prin Cerna. Era primavara, ca erau gheturi. Ei o sciut o mina veche si ne-am dus acolo. Am facut focul si ne-am dezbracat sa ne uscam. Era frig. Nu puceai sa umbli asa. Dupa asta, pe la zece, vegeam masinile cum treceau în jos. Io am

zis: „Ma, asta-i numai datorita lui Marioara. Ia sa-i dam întâlnire ca o judec eu.” Ce s-o întâmplat? I-o dat întâlnire s-o plecat de la gara Bai cu bicicleta. Unde-i drumul mai aproape de Cerna si acolo io am asteptat-o si cât o sunat din sonerie, noi nu ne-am dat sama. Ea o sunat de la bicicleta. „Târ, târ, târ”. Boala o fost ca atunci când ea o oprit de n-o mai sunat, o si început rachetele pe sus, s-o facut zâua. Ei or trecut, ca or fost mai deparce. Ei cautau sa ma sustina ca sa o întâlnesc pe ea. Asta era grija me. Or fujit s-or si trecut Cerna. Io am dat drept peste un militar, militaru ca sa nu dau peste el cred ca a tras din tigara. M-am oprit si el o aruncat pistolul jos. I-o fost frica de aia doi cred ca. Nu de mine. Da nu. Nu m-o facut nimica. Am luat pistolul si am scos încarcatorul, l-am aruncat într-o parce. Pistolul în ailalta si am luat-o la olteni. Am stat vreo doua sapta-mâni în Oltenia, chiar cu un oltean, da nu-mi mai aduc aminte cum îl cheama. Dupa aceea m-am întors.

Cum ati fost prins?

Se s-o întâmplat... Noi am tinut mereu legatura cu ascia din Orsova Veche. O vinit o femeie cu o floare alba. Parca o vad si acum. Si o juca în mâna. Ne-am dus în piata veche, cum era Orsova Veche, ca acolo ne-or spus sa ne dusem. Era lume pe acolo. Ne-am bagat printre ei si când s-o dus Gheorghe la ea, a întrebat-o cum al cheama pe fratele dumitale mai mare? Stefan, zice ea. Asta-i cel mare? Ca asa o fost parola. Stefan cel Mare, ca sa o recunoastem pe ea.

Colaboram si cu militarii. Trebuia sa trecem în Iugoslavia. Militarii erau de treaba. Ofiterii... Asta ati vrut? Sa treceti? Da, sa trecem... Comandantul unitatii de granicieri a pus barca la dispozitie. O zis ca ne trece si pe noi, pe toti. Noi am plecat de-asi, de la Orsova. Eu m-am dus acasa la ai mei, cu intentia sa le spun ca daca am disparut si nu-mi dau de urma, sa stie c-am trecut. Ei (securitatea) o prins de fir ca Trocan scie, si l-or batut, i-or rupt coascele. O spus ca unge dorm ei. I-o înconjurat fara un foc de arma. Gheorghe si Tica ori mureau, ori se predau. Io am ajuns acasa, da daca io plecam atunci, scapam.

Asta în '49?

Da, în '49.

Când, nu stiti?

Prin octombrie, cam asa ceva. Io daca plecam atuncea, da era o vreme, rea... Nici cânele sa nu-l scoti.

Armament de unde primeati?

Am avut cât lumea. O trecut frontul pe aicea. Io am ajuns acas si am zis: io plec acuma. Nici cânele nu poti sa-l scoti, zice tata. Nici astazi nu sciu cine m-o facut predarea. Io am avut o ascunzatoare acolo. O camera mai mare din jos. O fost beciul mai mic si aisi o fost un loc gol. Aisi am facut ascunzatoare. Nu sciu cum m-or descoperit. M-au întrebat pentru ca as fi facut moarce de om.

Ati fost prins singur?

Nu numa pe mine. I-au prins si pe Gheorghe, si pe Tica la Pecinisca. Dupa aia m-or luat si m-or dus la Baile Herculane, când am ajuns la Gheorghe Bozariu era un pluton care o vinit cu mine da sus. Ne-o suit în masini. Era un capitan: Schnellbach, si un plutonier. M-or luat si m-or bagat în pavilionul trei, peste unul de la Pecinisca.

Mai traieste?

Nu, nu mai traieste. Asta îmi spune ca si pe Gheorghe, si pe Tica i-or prins. Mi-o povestit din nou cu Trocan. N-am zis nimica. M-o luat d-acolo si m-o dus în alta parte singur. Dupa aia m-o scos la ancheta sus.

În Herculane?

Da. O fost maioru ala Kling, si capitanul Schnellbach. Si m-or scos acolo într-o camera. Era un soldat...

Deci ancheta a fost la Herculane?

O fost înca un ofiter acolo cu ei, si sta cu mâna în pantaloni. Si m-o oferit sa stau pe scaun. Era un scaun. Io am prins de scaun si era cât pe se sa dau cu el în sub-locotenent si sciam ca are pistol în mâna, io zic „îi scapa pistolul, a, îi lua dracu pe toti” si capitanul Schnellbach mereu vorbea cu colonelul. Si nu sciu ce-l determina pe ala si-l convinse sa iasa afara sa plese. Santinela era la usa. O iesit Kling. O iesit si sublocotenentul asta si când sa iasa el, întredeschise usa si zise catre santinela: „da-ce ma mai încolo”. Si ala s-o fi dat si zise „schimba, ca, daca nu, aisi îti pierzi viata”. Si m-o luat de acolo si m-o dus înapoi acolo unge am fost. Si daca m-o dus acolo unge am fost, a

durat cam un sfert de ora. Mai mult nu, si or vinit doua santinele acuma si ma scoase din nou. N-am zis nimic. Ce sa zic. Am plecat cu ei sus. Când m-am dus în birou, erau cinci. Capitanul Schnellbach, un locotenent în space, unul de-o parce, unul de alta. Mi-o oferit iar sa stau pe scaun, n-am stat, ca stiam ce ma asteapta. Nici n-am raspuns nimic, si pâna la urma Schnellbach îl convinse pe Kling sa plece de acolo. Si am scapat, ca eu vorbeam urât. Îi si înjuram. Eu le vorbeam. Ei aveau toate motivele sa ma împusce. De acolo m-o dus jos si se facu imediat ziua. M-o suit în masina si m-or dus la Caransebes. La Caransebes m-o bagat acolo la închisoare. Io am fost la 52, Gheorghe, deasupra si Tica, jos.

Stiati ca ei sunt în închisoare?

Pai da! Îmi spusese ala de la Pecinisca. Ne-o tinut cât ne-o tinut acolo în Caransebes. Ne-or suit în masina. Gheorghe si Tica erau legati unul de altul, iar eu eram legat de picioare cu lanturi. M-o dus la fierarie acolo jos. Era unul mai batrân si unul mai tânar. Io când am vazut pe Tica si pe Gheorghe m-am asezat printre ei ca sa pot vorbi. I-am întrebat daca au vorbit ceva da mine. Ei au spus: „Nu, nu ne cunoascem. Sa fim clari. Altfel ne agravam situatia”. Io, în timpul anchetei, n-am recunoscut ca-i cunosc. Pe urma m-or întrebat de Domasneni. Erau informati bine. L-o adus pe ala de fata cu mine si pe mine m-o pus cu fata la perece. Când l-or bagat pe el înauntru, ma întreaba daca îl cunosc. Am spus ca nu si el a spus ca nu. Atunci o dat cu cizma sa-i deie în pisior. Noi nu ne-am cunoscut si gata. Am scapat cu atâtă. Cu mine n-or putut nici într-un caz.

La Cimisoara s-o ivit un gardian asa de cumsecade, si tot mi-o povestit, da niciodata nu m-o întrebat de se sunt aisi. Asta o fost în noiembrie. M-o dus la Cimisoara si în ianuarie, nu stiu data precisa, bace sineva la usa. Era Schnellbach. Ma întreaba cât îmi da; 25-50 de ani? Ca de ascia scapam noi, da cât dureaza nu scim. Asa o spus. Acolo numai io cu el si dupa aia o plecat ... Datorita lui am scapat, ca altfel ma puscau.

Deci a fost uman cu dumneavoastra?

Numai el. Dupa aia or început cercetarile si io am negat mulce.

Eram tare. Cu mine nu s-or jucat. Erau 5. Or venit si m-or legat si de mâini si de picioare, si m-or batut la talpi. Numai io am sciut de la altii si m-am facut ca lesin. N-am mai miscat niscum. Unu zice nemteste, ca eu am cunoscut ca am facut scoala militara cu nemtii. „Halt, Halt!”. Stai ca îl omorâm. S-or oprit. Or avut pregatita o cana cu apa rece, si or aruncat pa mine. Atunsi o dat unul cu cizma în space. Atunci a fost imposibil ca sa nu misc. M-or înjurat atunsi. O înseput ancheta sa scoata de la mine ceva. D-aia am luat numa atât. Altfel luam mult si bine. Cu Gheorghe si cu Tica nu stiu ce s-o fi întâmplat.

De când a început ancheta la Timisoara?

Pe mine m-or dus la celula 14. Dupa ce m-or batut, m-or dus jos ud asa si, în loc sa ma baje la mine în celula, m-or bagat la un profesor macedonean. Nu m-or lasat sa stau jos nicicum, pentru ca era ciment pe jos. Apoi mi-or înnegrit picioarele. Pe urma ne-or dus la proces. O fost si profesorul ala, da nu-mi aduc aminte cum îl cheama, o fost si Horescu Nicolae de la Domasnea. El era pe locul doi pus în rol la proces. Era un ceregovan. Nu stiu cum îl cheama. Era el fierar da meserie. I-o dat 15 ani, lu Horescu 8 si mie 5. De acolo ne-or luat în duba si daca duba o fost de 45, o bagat 90. Ne-o dus pâna la Babadag. Îi o halta acolo. Am fost la canal pâna la Poarta Alba.

Procesul la Timisoara o fost si dupa aia v-o dus la canal?

Si dupa se ne-o dus la canal, ne-o scos afara acolo la soare. Îti dai seama ca vreo câtiva din ei s-or întors înapoi. O fost vreo doua dube. N-or vrut sa mearga, sa mearga la colonie. Da pe noi ne-or luat încolonati si ne-or dus pâna la colonie si acolo ne-or bagat în baraci. Dupa ce am ajuns acolo, sa va spun... sa nu va spun....

Cum vreti...

Dupa ce am ajuns acolo, ne-a dat mâncare o saptamâna de zile. Mâncarea era buna. La munca... da daca nu-ti faceai norma, nu-ti dadea mâncare. Ne-o pus sa curatam pe acolo si trecu unu pe lângă mine, da io nu l-am cunoscut, ca erau si de drept comun acolo, si m-o împins. Io, când am dat cu lopata, l-am facut gramada. S-o dus la comandant si o vinit comandantul si ca „de se ai dat în el?” „Pai de se m-o împins?” „De se n-ai vinit si dumneata cum o vinit el? Nu-ti fase

de cap singur... Atunsi aisi se fasem?" Cauta sa mentina ordine. „O sa te pedepsesc.” Se sa vezi. Puschila Ion, arhitectul din parcea detinutilor politici, sef de santier, agica pe tot canalul, i-am vazut macheta canalului. Sa vedeti cum am ajuns. Si el ne bagase acolo, ca el si asa voia sa paraseasca canalul. Avea 7 ani. L-o bagat si pe el la arest si m-am întâlnit cu el acolo. Si acolo o bagat din aia de drept comun peste noi. Acolo dadeau un sfert de pita si apa. M-or întrebat daca sunt condamnat politic si am spus ca da. Am povestit viata mea. Acolo erau banateni de-ai nostri, din toate partile. Io am fost bagat în brigazi de constructii. Io faceam fel de fel de modele de zidarie. Erau acolo arhitecti, ingineri si altii.

V-ati eliberat în 1954?

Da, în '54. Acolo, cum sa spun, fiind maistru de santier, s-or apucat de stadion, în Constanta. Acolo a fost o groapa de gunoi. M-or dus apoi la stadion ca maistru de constructii. Am facut acolo stadionul un an de zile. Acolo am lucrat si s-o facut si vestiare si erau pietre mari. Ca mine erau 2-3%. Restul erau fosti profesori, amba-sadori etc. Io m-am eliberat cu Cernescu. În biletul de liberare scria ca pot sa ocup orice serviciu. Si aici de la canal am 650.000. Restul am 1.500.000.

Mai aveti pe cineva cu care ati fost în munti?

Nu. Toti sunt morti.

Cine au fost ei?

Iliescu Vasile, Gheorghe Bozariu, Ioan Bacila, Petcu.

Si au murit toti?

Toti. Numai io am ramas.

BREAZOVA (BORLOVENII NOI)

DIONISIE CAREBA

Prezentati-va pe scurt!

De opt ani nu vad nimic, nimic nu vad. Nu vad sa-mi iau nici lingura în gura, când o duc la gura, dau cu lingura pe frunte.

Nu v-au dat pensie?

Nimic, n-are cine sa-mi faca actele alea sa-mi dea. Va rog pe dumneavoastra, faceti-mi unul. Fii bun!

O sa va fac. O sa vorbesc cu presedintele asocia-tiei voastre, e la Teregova. De Ciurica ati auzit? El e!

Nu-l stiu. Nici pentru ca am fost închis nu capat.

Câți ani aveti?

89. Ma numesc Dionisie Careba.

De unde sunteti?

Sunt din comuna Prigor, adica Borlovenii Noi. Noi îi spunem Breazova.

Vreti sa-mi povestiti putin despre evenimentele de atunci?

În anul 1949 am fost închis cu Smultea Traian din Teregova.

Ce s-a întâmplat atunci?

Atunci o venit aici, pe la drum, un om sânzur.

Cine?

Fus de la Verendin. O venit si m-o întrebat daca pot sa-l primesc, ca s-ar duce dimineata la Bozovici si-i departe. Sa-l primesc pâna dimineata. Zic da, aici înapoi.

Aici în salas?

Da, aici. Zâc ca-i cam mica soba, da l-am primit. Am fost eu cu muierea, fata o fost mai mica. Da el o zâs ca se duce ca mai are niste ortaci. Or mai vinit vreo sase-sapte ortaci. Îi bagaram înauntru.

Când s-a întâmplat?

În 7 februarie 1949. Era frig. Eu am fost zâua la padure. Când am

vinit în casa, ma împiedicai peste niste toale, ca nu le-am vazut, c-o fost noapte. Vazui si armamentele lor. Atunci m-o dat în gând c-o fost cineva. Asta a fost înainte. Apoi or vinit înăuntru, am stat cu ei. Unu s-o prezentat ca-i Uta, unu ca-i Mircea de la Luncavita, Andrei Vadraru, Puschita Patru din Domasnea sî mai vreo trei colegi. M-am gândit eu ca-s din grup. S-am scos rachia sa-nchine si ei. S-or pus pe pat. Or zâs ca-i prea aproape de drum si poate-i gasaste si s-ar duce în alta parte. Am plecat cu ei, noaptea, cu ciomagul în mîna. Unul dintre ei, Andrei, îmi da o arma, da n-am vrut. Am mers s-am trecut dealul asta cu ei. Când am ajuns acolo, eram obosât. M-or pus sa merg eu înainte. Era zapada. Când m-am întors a doua zi, am vazut ca toti or calcat pe urmele mele, n-or facut un pas gresit. Când am ajuns acolo, era un batrân acolo, tata fu frate cu batrânul, eu i-am spus tata mare. El a fost la marginea padurii. L-am întrebat daca poate sa primeasca pe niste oameni în casa sî o vrut. Ne-am bagat acolo, ne-or dat sî rachie. Mosu n-o vrut sa ia nimica. S-or ramas acolo: colonelul Uta, Fus, Ciovica, Puschita, Mircea.

Ce s-a întîmplat cu ei când i-au înconjurat si prins?

O fost sîmbata sara când i-am dus eu. Eu am vrut sa vin înapoi, la mine, da or zâs sa stau cu ei ca nu se stie ce-o fî pâna la zâua. Când am plecat duminica dimineata înapoi, o zâs colonelul sa ma uit daca n-o venit nimeni dupa noi si sa vin sa le spun. Am venit încoace, am întrebat muierea si m-o zâs ca n-o venit nimeni. Ei or tras prima data la vesinul de pe deal. La amniaz m-am dus înapoi. Acolo vreo doi-trei îsi faceau de prînz. I-or scos lu mosu patu ca sa aiba ei loc sa se culce, or pus paie si fîn pe jos. L-or mînat pe Fus la Verendin ca sa vada daca mai vine armata dupa ei. Luni l-or mînat pe înca unul si sa vina sara sa le spuna ce-i. Mosu o avut cîne acolo, si porci. O bagat cîmile înluntru ca sa nu faca zgomot acolo si sa se stie ca ei îs acolo. Luni ala n-o venit, când o venit, o venit cu armata.

Cine?

Andrei Vadraru.

Unde v-au anchetat?

Aici i-o adus Vadraru. Ei or vinit la mine si m-or fortat sa-i duc

acolo unde or fost aialalti. Eu n-am vrut, o trabuit sa-i duc. Sî pa muierea mea or dus-o sa le arate. Da Puschita o fost afara sa-s faca lipsa. O fost vreo doua ceasuri, ca asta o fost pa 7 februarie 1949, luni pe marti noaptea. Armata o distrus tat. Or omorât porcii lu mosu. Un soldat l-a împuscat si pe colonelul, l-o chemat pa asta care l-o împuscat, Saragau Polica de la Verendin.

Pe câti au omorât atunci?

Am vrut sa-l scot pe mos, da n-am putut. Când or înconjurat, s-or si apucat la atac. Eu am stat cu ai mari, cu generalii.

Ce s-a întîmplat cu batrînul?

Or dat cu grenada în soba. Acolo coliba era cu doua feresti, o fereastră la rasarit si Puschita cum o fost afara le-o zâs la ai din casa ca vine armata, ca el o auzât. Daca cîinele era deschis, nu era asa. Maftaloaga de la Cornereva o iesit afara sî l-or împuscat. Uica meu n-o putut sa iasa asa repede afara. Trei s-or dus în padure. Un soldat i-o zâs la Puschita „Lasa arma sî fugi!” O lepadat arma la un gard si s-o dus sî nu s-o oprit pâna în Borlovenii Vechi.

Ce s-a întîmplat cu dumneavoastra?

Armata n-o intrat în casa, da or aruncat cu o grenada în casa, pe fereastră si mosu meu, adica uica meu o murit.

Cum l-a chemat pe batrîn?

Careba Meila, de la Mihai. M-or dat haine de la morti ca m-o fost frig. M-or dus la Mehadia cu motorul. Pe Andrei l-or dus, el o cerut sa-l îmbrece militar. L-or pus cu mine în masina. Ne-or dus la Caransebes la Securitate, da eu am spus ca nu stiu nimic de altii. M-or tînut un an de zăle la închisoare în Caransebes.

Ati fost judecat si condamnat?

10 ani n-am avut voie sa ies din sat si un an am fost în închisoare.

Când ati venit din închisoare?

În '50.”

V-au mai cautat cei de la Securitate?

Da, or mai vinit.

MIHAI CAREBA – nascut la 22 octombrie 1934

Ce va amintiti despre acele zile?

Pai aveam vreo 13-14 ani si în timpul asta erau partizanii aici si bunicul meu, Careba Mihai, era la salas. Am avut acolo porci multi, cazan cu tuica, cam la 3 km. de aici. Si a cunoscut un unchi al meu, de la Domasnea, si-o venit la coliba la el si a zis sa-I duca la o coliba mai izolata aici, aici era lângă drumul al mare, sa ierneze acolo, sa mai stea o saptamâna-doua. Unchiul asta i-o luat si i-o dus la bunicu. Joi i-a dus acolo cu mâncare, la coliba lui taica pentru porci, si a luat legatura cu ei. Eu vedeam ca se duc acolo mereu, dar eram copil, nu stiam. O fost unu de la Mehadica, îmi spuneau ei, Andrei Vadraru o zis catre ei sâmbata seara ca se duce acasa sa se schimbe si sa mai aduca câte ceva de acasa. Asta s-a dus, la Cornea era Securitatea, si i-a denuntat pe toti. Atunci Securitatea a venit si tot cu el împreuna, au venit tot la unchiul asta, si l-au luat fortat si l-au batut ca sa-i duca unde-s partizanii, ca nu stia precis. Atunci unchiul asta a trecut peste deal de la coliba lui la coliba noastra si a fost si muierea lui unchiul asta. Când au ajuns aproape, muierea a luat o parte din armata si s-o dus si a iesit printr-o livada, printr-o gradina acolo, si unchiul asta s-a dus cu ei pe drum si or înconjurat coliba. Când au înconjurat coliba, am auzit de la ei asta si de la unchiul meu, ca unul din partizani ar fi iesit afara. Noi am avut un câine lup, taica-miu l-o legat acolo jos unde aveam cazanul si câinele o latrat si el când o latrat, asta a iesit si a zis:

“Mai, suntem înconjurati de armata!”

Atunci când au dat sa fuga, armata a început sa traga si or început atacul, s-or puscarit. Armata a aruncat grenada în soba si l-au omorât pe taica-miu [taica, adica bunicul] în coliba. Si unul a fost mort, ca mama mea s-o dus acolo. Mâine zi m-am dus si eu, dar eu eram mic. Unul a fost mort la usa colibei, unul mai încolo a fost ranit, pe ala l-au luat si l-au dus la puscarie, ala o scapat. Si colonelul Uta a luat-o spre varoaga si când a ajuns acolo, s-a pus dupa un lemn si a început sa

traga si atunci de sus a venit un militar si l-o împuscat acolo. Si mama l-a vazut si pe el mort acolo si pe urma a venit Securitatea si i-a luat pe toti si pe bunicul. Ne-o luat atunci si câinele, ca a zis ca-i câine de partizani, 14 porci, am avut tuica – au luat-o si pe aia.

Si tatal meu când a auzit ce se întâmpla a fugit luni spre marti în martie 1950. Se numea Careba Ion. Sora-mea avea un divort cu fostul ei barbat de la Borlovenii Vechi si avea un avocat. Si tatal meu a fugit la Oravita si o venit de acolo seful de post de la pridvorul nostru, unul Tudorescu, s-a pus martor pre avocatul asta ca tata nu a stiut ca a fost la el pentru proces. Si asa au musamalizat de a scapat tata de puscarie. Dar am fost trambalati. Eu nici nu mai dormeam acasa, dimineata când ne trezeam era înconjurata casa de Securitate. Ne sculau noaptea, cautau prin dulapuri, prin pod. Am fost trambalati, am fost chinuiti. Dupa aia n-am mai avut nici o autoritate nici unde. Toti ne suduiau, si la Primarie:

“Banditilor!”

Dupa aia am înteles ca doi au scapat de aici si cu unu am discutat eu la Nerganita, la porci, duceam porcii la jir, la pasune si am discutat eu. Într-o seara am auzit ca chicoteste cineva. Si iese verisorul meu afara si vede ca vine cineva pre pârau în jos cu un ZB la el. O venit la noi, noi eram mai cu un batrân:

- Buna seara!

- Buna seara! Bai fratilor, eu sunt partizan, pot sa dorm si eu aici la dumneavoastra?

Noi ne-am temut, dar ala batrân a zis: “ Da, puteti!” A fost Sfârloaga. Si o dormit acolo, ne-o facut mosul ala de cina, o dormit acolo si apoi a zis:

- Eu am fost la Mos Careba când l-or împuscat. Eu si cu Ciurica.

Ei doi au scapat si ne-or povestit atunci sara acolo: “Eu am luat-o în partea asta, asa, de am fugit si o fost un militar acolo sub o stânca, si ala n-o tras în mine, ci o zis: «Fugi cât poti!» Si alalalt a stat într-un frunzar pâna s-o paciuit si apoi o fugit si el.” Si primavara ne-am dus cu tata la arat acolo într-o gradina si era un locotenent Rednic si seful de post plutonier Vasim; si eu cu tata am fost acolo, iar când a venit

armata la toate colibele noastre sa controleze, tata m-o trimis la cai. Eu nu am vrut sa plec, fiindca am stiut ca or sa-l bata pe tata. Atunci m-o dat vreo doua palme si un picior în fund si atunci m-am dus. Pe tata l-au batut rau. I-au dat cu teava de la automat în coaste si de atunci tata s-a îmbolnavit rau. Din aia i s-a tras de a murit. Când au plecat, a venit tata si nu am mai putut sa aram, ca era batut, umflat, era nenorocit.

NICOLAE CIURICA

Stam de vorba cu domnul Ciurica despre eveni-mentele care au avut loc în zona Borlovenilor Noi în 1952 si în care a fost si dânsul implicat.

Da. În 1951 eram foarte tare urmarit în zona noastra si am luat hotarârea ca sa ne retragem. Am fost cu Anderca Iancu, Fus (zâs Iascu) Dumitru, Ciovica, Stanescu Gheorghe, Isvanut Dumitru (zâs Sfârloaga). Ne-am retras spre Sasca, aproape de frontiera. Acolo am luat legatura cu un localnic, Gheorghe Sârbu, zâs Bogiu, din Sasca. În 1951, toamna, am oferit omului bani sa ne cumpere alimente. Noi ne-am facut un adapost prin padurile Steierdorf-ului, cum se zice pe acolo, ca n-am mai putut veni în zona noastra, unde zapada era mai mare si noi iarna nu umblam, am facut deci un adapost acolo în padure. Omul ne-a adus alimente, ne-a prins zapada si nu am avut alimente suficiente pâna primavara. Am fost obligati sa mâncam cu ratia. Ne faceam mâncare, puneam în ranita mâncare, în caz ca se întâmpla ceva, da' cu limita. Da' chiar în anul ala s-or schimbat banii. Noi ne-am ramas cu multi bani la noi. În primavara lui 1952 ne-am dus la mos Lazar (tata lu Sârbu). Bucuros o fost batrânu, era chiar la sfârșitul lui februarie si zapada se dusesse pe Nera unde avea el salasul. Am stat vreo doua zile acolo, la el, la salas, da' nu am putut sa stam mai mult, ca în comuna Maceris, care era tare aproape de Sasca, aveam noi informatii ca se afla un mare informator de Securitate, pe nume Dârleanu, si am plecat. Am luat Valea Almajului spre

Domasnea, am ajuns doar într-o noapte pâna la Borloveni. Zâua stateam si doar noaptea umblam. Mâncare nu prea aveam si am intrat în Borlovenii Noi, eu si cu Nistor Duicu, ca sa luam mâncare. Pe ceilalti i-am lasat la salas, la o margine de padure. Au stat acolo fara sa faca focul, în liniste. Noi am venit cu mâncare si cu informatii despre ce se mai petrece în zona si pe când ne uscam ciorapii, ca am mai intrat si prin apa, cel care facea paza ne-o anuntat sa fim atenti ca a observat la distanta un cap de om, un padurar. Când o spus vorba asta, au început sa iese ai nostri într-o pozitie de tragere si când ei or observat ca noi i-am observat pe ei, or deschis foc. Nu era padurarul, ci era Securitatea. Acolo am avut un conflict cu ei, ne-or împuscat, pe Sarandau Gheorghe, chiar în picior. I-o ricasat din patul armei direct în picior si i-o facut o rana mare ca puteai sa bagi un ou acolo. L-am luat cu noi, nu l-am lasat. Când am început noi sa aruncam cu grenade, ei s-au retras. L-am luat pe Sarandau, greu de tot, l-am transportat; ne-am retras spre Lapusnicel, era gata sa intram într-o comuna de cehi, la Sumita, si ne-am camuflat pâna sara. Sara am ajuns în hotarul cu Megica [Mehadica]. Aveam cu noi pe Iancu Anderca si era comuna cea mai apropiata unde aveam un om al nostru, sa intre în comuna, sa ia medicamente si mâncare. L-am lasat aproape de sat, în podul unui salas parasit si eu cu Duicu am hotarât sa revin spre Luncavita, Domasnea, unde nu mai fusesem de toamna, ca sa luam alimente, medicamente si sa vedem ce fac si oamenii nostri. Era cam 1-2 martie. Aicea am ajuns la salasul unui teregovan, Patru Borchescu, zis Vârnu. Bucuros mosul când ne vede, ne da sa mâncam, da' afara o început sa ninga. Pâna când am mâncat, o nins de vreo 4 centimetri, numa' bine sa se ia pe urma. M-a mirat curajul lui Petru Borchescu. O zâs sa nu mai mergem niciunde, ca ne pune el în caruta si pune niste fân pe noi si ne duce în sat, ca s-asa nu ne gaseau. Am admirat curajul lui. Noi nu am acceptat si am mers pâna la gara Poarta, aci am intrat pe Soseaua Nationala ca sa se piarda urmele, caci zapada mai crescuse putin, da' nu era mare. Am venit pâna la Teregova, unde am fost obligati sa sarim de pe pod în apa sa ne pierdem urma. Când am iesit, ne-am dus la un salas vreo doua-trei zile, pâna s-o topit zapada. Se

ducea zapada foarte repede primavara. Apoi ne-am întors înapoi la ei. Dupa ce ne-am dus la ceilalti, s-a vindecat la picior, o venit primavara. Caraibat Ion, zâs Ciofica, în 1951 o fost ranit în mâna si el nu mai putea sa se barbereasca. Aici se petrece un mister. Ciofica dispare dintre noi cam o luna, da' stiam unde e el. Am stabilit ca, de Rusale, sa ne întâlnim cu totii la Cornereva sau Teregova. Eu m-am dus la Luncavita, la casa lu Filip Fiat si observ ca deschide poarta un militian. Fata lui Filip era în curte. Pe Fiat si pe fata i-o luat la Militie, da' fata m-o zâs ca merge sa dea declaratii, da' eu sa nu ma misc ca nu m-or recunoscut. Au iesit si s-au dus, da' eu am fost agitat. Mama fetei si cu vecina au început sa discute peste gard, da' eu am calcat pe o scândura în pod si ele or auzât si or schimbat imediat discutia. Probabil or considerat ca în podul ei o fi un securist. N-am mai ezitat si am luat legatura cu mama fetei. I-am cerut o haina. Am rugat-o sa mearga în sat sa vada ce se întâmpla. Când a venit, mi-a zâs c-or fost arestate 12 persoane, pe care-i duce la Timisoara. Sara am plecat si le-am spus colegilor mei de cele întâmpla, dar nu stiam nimic de Ciofica. Eu si cu Victor, cu Nistor Duicu ma gaseam pe Valea Almajului si în zona aia era padure mare. Eu ma dezbrac de hainele suspecte si ma îmbrac în haine obisnuite, iau o ata si un pistol mic si am plecat sa vad ce se întâmpla. Purtam barba pe vremea aia. Am ajuns la niste oameni chiar din Luncavita care taiau niste lemne. I-am întrebat daca n-au vazut niste oi, c-am zâs ca le-am pierdut, le-am spus ca sunt din satul vecin. I-am întrebat de unde sunt ei s-or zis ca sunt din Luncavita. Or zâs c-or venit aici ca pe la ei sunt din astia fugiti si-i cauta Securitatea. Le-am zis ca am si eu un prieten la Luncavita, pe fratele lu fata asta. Eu îl cunosteam pe fratele ei, îl chema Nicolae. Atunci ei or început sa-mi povesteasca ca pe sora si pe tata lu Nicolae i-a arestat Securitatea, da' le-o dat drumu, deci erau liberi. M-am dus la cei doi, le-am povestit si am hotarât sa venim sa vedem care este situatia în Luncavita. Cei doi, adica noi, trebuia sa ajungem la Pârvoja. N-am mai vrut sa merg pe acolo si am zâs ca într-o noapte ajung la hotarul Luncavitei. Am zâs ca ma întâlnesc cu cei doi, cu Nistor Duicu si cu Victor Curescu, luni sara, adica peste doua zile.

Punctul de întâlnire l-am dat eu. Eu ajung la salaul lui Filip si când am ajuns era aproape de zăua, era prin iunie. Am observat ceva suspect. În jurul salaului era iarba taiata, iar o fereastră era scoasa din tâtâni, deci lipsa, si usa încuiata, iar ocna de la pod era luata din tâtâni si pusa lănga. Am aprins lanterna mea în camera, dar când am scos lanterna, mi-o cazut o capsă si n-am mai gasit-o. Când ma tot miscam, am cazut pe o bucata de lemn. Am pus pistolul lănga si am luat aceasta creanga, lemn si am dat cu ea în usa de la pod. Când a cazut creanga asta, am observat ca e ceva, ca nu a cazut pe ceva tare. M-am retras putin spre sat. Când se facu dimineata, aud un zgomot. Se deschide usa si un securist s-a bagat acolo. Eu am plecat repede. Pe la ora 12 am observat ca fata asta care o stiam o venit la sală si le-o adus la securisti niste tigari. Am cautat sa iau legatura cu ea, da' n-am putut. Luni m-am dus acolo unde trebuia sa ma întâlnesc cu ai mei si m-am culcat acolo. Când m-am sculat, m-am urcat pe un copac si o vad ca vine. I-am iesit în cale, ea mirata când ma vede, îmi spune ca Ciovea-i mort, ca i l-a aratat Securitatea în fotografii si era mort. De acest om se banuieste ca cei 2 l-au vândut pe Caraibă. Securitatea era deja de 11 zile acolo. Am auzât eu c-o fost omorât de un locotenent Sârbu.

Fata, Lenuta, a fost eliberata cu conditia sa ma vinda. Ea venea în fiecare sara la securisti, la sală. Da' restul povestii n-are rost sa vi-l mai repet, ca l-am mai spus.

INDICE GENERAL

A

Adam (doctorul) - 73, 74, 76
Aiud (închisoarea) - 33, 35, 36, 55, 67
Ambrus, Coloman - 34, 66, 71, 88
Anderca, Iancu - 113
Andrei - 86
Andrei, Gheorghe - 97
Antoni - 73, 75
Artinescu, Gheorghe (tatal lui Tica) - 1
Artinescu, Maria (sora lui Tica) - 24
Artinescu, Petre (Tica) - 1, 24, 52, 53, 98
Artinescu, Stana (mama lui Tica) - 1, 26

B

Babadag - 105
Banat - 33, 34
Bacila, Ioan - 9, 10, 84, 85, 86, 98, 106
Balaci (plutonier) - 70
Baile Herculane (Bai, Hercu-lane) - 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 26, 30, 31, 34, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 44, 58, 59, 64, 69, 99, 100, 102
Baragan - 67
Basulescu - 87, 88
Belareca (râu) - 16

Berzescu, Athanasie - 64
Bichinesti - 15
Bită - 91
Blanaru (grupul) - 64, 65
Blanaru, Spiru - 34, 46, 55, 58, 59, 64, 82
Boeru (zis Duicu) - 4
Bora (doctorul) - 73
Borchescu, Patru (zis Vârnu) - 115
Borlovenii Noi (vezi si Brea-zova) - 107, 113, 114
Borlovenii vechi - 110, 112
Bozariu, Gheorghe (vezi Irites-cu, Gheorghe) - 2, 22, 102, 106
Bozovici - 107

C

Canal (Dunare - Marea Neagra) - 57
Caraibat, Ion (zis Ciovisa) - 115, 116
Caransebes - 21, 31, 66, 71, 79, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 91, 92, 103, 110
Caransebes (închisoarea) - 25, 110
Caras-Severin - 103
Careba, Dionisie - 107
Careba, Mihai (Mila, mos Careba) - 110, 112
Careba, Mihai (nepotul) - 110
Careba, Ion - 112
Carol II - 63
Canicea - 5
Caluseru (Caluseriu) - 83, 91, 92
Ceragau (Ciragau) - 16, 61
Cerna (grupul de rezistentă) - 65
Cerna (râul) - 14, 17, 19, 21, 100
Cernescu - 106

Chelaru, Constantin - 91
Chelner - 73, 75
Chiru - 2
Ciovica (vezi Caraibet Ion) - 108, 113, 116, 117
Ciurica, Nicolae - 107, 112, 113
Cluj - 76
Codreanu - 82
Comisia Internationala Duna-reana (CID) - 43
Constanta - 106
Cornea - 52, 53, 111

D

Danila - 69
Dârleanu - 114
Dealul Cercec - 32
Domasnea - 4, 6, 50, 64, 82, 86, 97, 104, 108, 110, 114, 115
Domasneanu (comandorul) - 7, 8, 9, 26, 28, 34, 37, 42, 43, 46, 55, 58, 64, 69, 72
Domasneanu, Jeni (sotia) - 38, 64
Domasneanu, Lica (Ica, nepo-tul) - 65, 83
Domasneanu, Livia (domni-soara) - 15
Domasneanu, Neli - 64
Domasneanu, Petrica - 73
Domogled - 20
Dorina - 88
Dragomir - 75
Dragu, Ion - 84
Dragan, Nica (zis Cretan) - 60, 61, 62
Dragulescu - 76
Drumul Sviacului - 18
Drumul Zamalatului - 18
Duda, Gheorghe - 99

Dumbrava - 84

F

Fiat, Filip - 115, 116

Franta - 63

Fratia de Cruce - 63

Fulga (padurarul) - 22, 23

Fus, Dumitru (zis Iascu) - 108, 109, 113

G

Galescu - 50

Gavrila, Ion - 35

Gârbîn - 98

Gârneata - 85

Germania - 81

Ghebauer - 17, 20, 22

Gherga (caporal) - 51, 53

Gherla (închisoarea) - 55, 56, 57

Gheorghe (vezi Gogu) - 101, 102, 103, 104

Gheorghita - 87, 88

Ghita (sofer) - 91, 92

Ghiuchici (sef de Securitate) - 39, 41, 42, 71, 72, 73

Globul Craiovei - 66

Globul rau (Globurau, Glob, Globu) - 2, 5, 9, 12, 22, 44, 45, 55, 62, 84, 85, 95, 97, 98

Gligore (Gore, ciobanul) - 10, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 21

Gogu (vezi Cristescu Gheor-ghe) - 7, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 27, 52, 82, 93, 99, 100, 101, 102

Gozoriu, Gheorghe - 98

Grecu, Elena (familia), zisa Mogos - 62

Greco, Petru - 62

H

Hansbergher (locotenent) - 50

Horescu (bătrânul) - 64

Horescu, Nicolae - 104

Hossu-Longin, Lucia - 76

I

Iablanita - 15, 16, 22, 23, 28, 33, 37, 42, 43, 47, 48, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 84, 86

Ica - 64

Iesalnita - 64

Ilie, Achita - 96

Iliescu, Ion (profesorul) - 64

Iliescu, Gheorghe - 95

Iliescu, Vasile - 106

Ion - 3, 5, 89

Iritescu, Gheorghe (zis Boza-riu) - 2

Isvanut, Dumitru (zis Sfârloa-ga) - 113

J

Jeni (vezi Laitin) - 72

Jupa - 91, 92

K

Kling, Zoltan (sef la Securi-tate) - 14, 30, 34, 61, 66, 70, 71, 78, 79, 83, 89, 102, 103

L

Lae (vezi Stolojescu Nicolae) - 22, 80, 87, 88

Laitin, Dumitru - 70

Laitin, Ioana (Jeni, casatorita Buba) - 66, 68, 78

Latcu - 20

Lazar (mosul) - 85

Lazar (seful închisorii Gherla) - 56

Lapusnicel - 114

Lena (sora lui Cristescu) - 84

Lenuta (fiica lui Filip Fiat) - 117

Lica - 2, 3, 8, 97

Livia (vezi Domasneanu Livia) - 83

Luca - 16

Lugoj - 31, 38, 39, 54, 60, 66, 79, 80, 83, 86

Lugoj (groapa comuna) - 29

Lugoj (închisoarea) - 54, 55

Lugoj (regimentul 17 Infanterie) - 1

Lugoj (Securitatea) - 46, 49, 61

Luncavita - 4, 14, 63, 108, 115, 116

M

Maftaloaga - 109

Maniu, Iuliu - 25, 26, 63

Maria lui Nicogim - 99

Marineasa (lotul) - 37, 55, 59

Marineasa, Zaharia (Zarie) - 33, 37, 39, 46, 52, 58, 60, 61, 66

Maceris - 114
Marioara (sefa de la telefoane) - 11, 12, 13, 90
Mariuta - 71
Mehadia - 1, 6, 7, 10, 11, 12, 15, 16, 19, 20, 23, 24, 26, 29, 31, 41, 44, 52, 61, 66, 70, 71, 110
Mehadica (Mejica) - 2, 65, 71, 75, 111, 115
Mehadica (grupul) - 66
Meilescu, vezi Mihailescu - 84
Mihailovici, Draja - 42, 43, 65
Mihailescu (comandor de Secu-ritate - vezi Meilescu) - 71, 72
Milos, Gavrila (sanitarul) - 7, 8, 9, 72, 87, 88, 89, 93, 94
Milu (Mila) - 93
Ministerul de Interne - 26, 29, 67
Mircea - 108
Mircu (locotenent) - 51
Mois - 34, 71, 72
Moldova - 47, 64

N

Negârnița - 112
Negoita, Gheorghe (zis Starie) - 62
Nelu - 69
Nera - 114
Nicoara, Ion (învatator) - 66
Nicoara, Patru - 73
Nicolae - 10, 91, 116

O

Ogasul Balbi - 19, 22
Ogradina - 59
Oltenia - 101
Oravita - 65, 112
Orsova - 14, 17, 21, 24, 25, 29, 39, 43, 46, 59, 65, 69, 101
Orsova (Securitatea) - 26
Orsova Veche - 101
Otelu Rosu - 67

P

Pana (fost ministru) - 56
Paris - 43
Partene - 43
Patriarhul Miron Cristea - 63
Pavel - 93
Padurea Veche - 74
Patru - 97
Paun (vezi Storojescu Pavel) - 2, 3, 22
Pârvova - 116
Pecinisca (Pecenisca, Picinisca) - 16, 17, 19, 21, 90, 100, 102
Periprava (închisoarea) - 35, 67
Pestenaru, Cornel - 62
Petchescu, Dumitru (Mitru) - 37, 48, 50, 52, 53, 54, 62
Petchescu, Ion (Ioan - total) - 1, 2, 22, 37, 39, 44, 48, 55, 64, 65, 66, 84, 86
Petchescu, Maria (mama) - 37
Petcu (vezi Petchescu) - 98, 106
Petnic - 8, 16
Petrescu (general) - 84, 86, 87, 90

Petrovici (vezi Siscovici) - 65

Petru - 3

Petan, Nica - 16

Plugova - 1, 2, 5, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 22, 37, 60, 61, 64, 68, 77, 94, 99

Poarta - 115

Poarta Alba - 105

Poenaru, Nicolae - 89

Poiana Certegului - 23

Pomoja, Zaharia (zis Buchi) - 62

R

Rachitan, Gheorghe - 65

Radio Timisoara - 29

Radoslav, Ilie - 6, 9, 87, 88

Rampa, Pavel - 83

Rateg, Iosif (preot) - 3, 65

Radoi, Ion - 69

Rednic (locotenent) - 113

Rezistentă - 59, 60

Resita - 27

România - 43, 63, 67

Rosu, Gheorghe - 62

Rotunda - 99, 100

Rujan, Andrei - 99

Rusca - 59

S

Saragau, Polica - 109

Sasca - 113
Sarandau, Gheorghe - 114
Savila (plutonier major) - 52
Sârbu, Gheorghe (zis Bogiu) - 113
Sârbu, Ionica - 17, 18, 19, 20, 21
Sârbu (locotenent) - 117
Schnellbach (capitan) - 66, 71, 73, 102, 103, 104
Serbia - 42, 43, 84
Severin - 14
Sfârloaga (vezi Isvanut Dumitru) - 112, 113
Sicora, Rudolf - 16
Siscovici, Radoi (vezi Siscovici) - 1
Smultea, Traian - 107
Spatar, Petru - 84
Stalingrad - 82
Stanescu, Gheorghe - 113
Steindorf (padure) - 113
Stoica - 94
Stolojescu, Nicolae (Lae - vezi Storojescu) - 93
Storojescu Nicolae (vezi Stolojescu) - 22
Storojescu, Pavel (zis Paun) - 2
Sviac - 16, 18, 21
Sulma, Nicolae - 19
Sutu - 90

S

Sazar - 114
Scoala Normala Caransebes - 63
Scoala de Ofiteri de Rezerva - 64
Sernevir - 97
Siscovici, Rada - 42, 43, 45, 46, 47, 54, 60, 62, 84

Stefan - 101
Stefan cel Mare - 101
Stefanescu (procuror) - 67
Sumita - 114
Suvagau, Nicolae (familia) - 62

T

Tatucu, Anca (zisa Marculescu; familia) - 62
Târziu, Ion - 66, 92
Târziu, Nicolae - 63, 66, 92
Târziu, Nicolae (cel parasutat) - 67
Tecuci - 91
Teregova - 40, 59, 65, 91, 92, 107, 115
Terme Gheorghe, zis Baderca - 19
Tica (vezi Artinescu Petre) - 21, 23, 25, 26, 28, 30, 31, 32, 84, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104
Timis - 67
Timisoara (Cimisoara) - 25, 43, 50, 55, 66, 67, 69, 75, 79, 81, 92, 99, 104, 105, 116
Timisoara (închisoarea) - 55
Timisoara (Securitatea) - 35
Tito - 42, 65, 98
Toplet - 6, 14, 23, 47, 55, 58, 64, 65, 95, 100
Tribunalul Militar Timisoara - 37
Trocan - 90, 101, 102
Tudorescu - 112
Tufarul (sectorul) - 17
Tuhan - 89

T

Taranu, Nicolae - 97

U

Uricani - 57

Uta (colonelul) - 4, 5, 97, 108, 111

V

Valea Almajului - 114, 116

Valea Bolvasnita (Bolvasnita) - 6, 7, 8, 9, 14, 64, 84, 87, 89, 99

Valea Jiului - 57

Vasim (plutonier) - 113

Vadrariu, Andrei - 108, 109, 110, 111

Vandrariu, Ana - 71

Vârful Strajeta - 23

Velcan, Iancu - 23

Veltanescu, Nicolae - 12

Verca, Filimon - 34, 35

Veredin - 3, 14, 65, 107, 109

Viisoara - 67

Voichita (sotia lui Cristescu) - 83, 86

Z

Zamalet (Zamalat) - 15

Zarie (vezi Marineasa, Zaharia) - 64, 65, 66